

תשורה

משמחת הנישואין של

מרדכי שלמה ופריידא מנוחה שיחיו

סירוטה

ז' אלול ה'תשפ"ד

מאנרעאל, קנדה

פתח דבר

לזכרון טוב, ליום כלולת החתן הרה"ת **מרדכי שלמה** שי' עם ב"ג הכלה המהוללה מ' **פריידא מנוחה** תחיל', ועל יסוד ההנהגה בעת חתונת כ"ק אדמו"ר עם הרבנית הצדקנית נ"ע, ביום הבהיר י"ד כסלו תרפ"ט –

הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה זו:

- א) מכתב ויחידות להורי החתן שי' בקשר לחתונתם.
- ב) הגהות על קונטרס כ"ף מנחם אב תשמ"ז, מאמר ד"ה והי' עקב תשכ"ז.
- ג) אגרות קודש ומענות קודש לסב החתן הרב **חיים דובער** שי' **זלצמן**, וכן תמונות ממנו עובר לפני הרבי בעת מעמד חלוקת דולרים לצדקה ביום ראשון.
- ד) אגרות קודש לאבי זקנו של החתן הרב **אברהם זלצמן** ע"ה.
- ה) כמה מכתבים לחג הסיום בשיבת תות"ל מאנטרעאל.
- ו) כמה מכתבים באנגלית לדינער השנתי של מוסדות חב"ד בקאלעראדא. המכתבים מתפרסמים בזה לע"נ השליח הרה"ח הרב **ישראל מאיר** בן הרה"ח הרב שמואל אייזיק הלוי **פופאק** ע"ה, באדיבות משפחתו שיחיו.

ז) כמה מכתבים באנגלית מארכיון מערכת **Rebbe Responsa**.

- ח) מכתבי המזכיר הרה"ח ר' **יחזקאל פייגין** הי"ד אל סבא רבה של הכלה, הרה"ח ר' **אברהם זושא זיסקינד** ז"ל, נערכו עם הוספת רקע, כותרות, הערות וציונים המבהירים את נוכח המכתבים. העריכה נעשתה על ידי הרב **אהרן לייב** שי' **ראסקין**, ותודתנו נתונה לו.
- ט) סיפורי ר' מענדל ששמע ממנו יבלח"ט סב החתן הרב **חיים דובער** שי' **זלצמן**. נרשמו ע"י נכדו הרה"ת ר' **מנחם מענדל דב** שי' **יוזביץ**.

רוב החומר **מתפרסם בזה לראשונה**.

ויהי רצון, שתיכף ומיד "ישמע... קול ששון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה זעהן זין מיטן רבי'ן", בהתגלות כ"ק אדמו"ר, תיכף ומיד ממש!

משפחת ווייספיש

משפחת סירוטה

ז' אלול, ה'תשפ"ד
מאנטרעאל, קנדה

התשורה שהולקה בעת התונת כ"ק אדמו"ר

ק 28 ה י"ת

אלו הדרכה

אשר הן טוב וחסד כולם נתיב האמת הנחלת א
היא זוכה תמיד כי בן החיים טובה ה' וטובה וטובה
היה אברהם אבינו כל הנחלת חלק קטנה אלקים. בקרוב
עומד, קבועה העומדת קנה. בעתו גבתי בתי יג
קמה אל הנה כל אהבה אהבה. אהבתו הראשון. רבנו
הגדול זכותארה (קנה יען אשר גולה יהי' אלהי דמי
קנה ועד דמי. דרכו: יידין אהבה. ב' עולם יזו. וכל
אברהם וטובה תח

קטנה ודרכה
of י"ת

ישיבה. תוכני-המדיני באולדאוויט
א י' כסון תריסר. ווערא

פרשת אברהם קמה דם הוא. כי החם בין המדיני
והקדוהו דמי. היחיו ה' קמה כזה. אשר באמת האמת
אל חיש מעשה חנו קדוהו אמריש נקלה טובה וכלה המדיני
בעתו אברהם אבינו קנה נקלה. אשר אהבה אלהי בעתו
אשר אשר וקדוהו קנה. קמה המדיני לי אשר ה' רב
נ' אשר כחמה מה שני (אברהם וטובה אהבה) וכל
והקדוהו דמי האמת אלו. והמדיני המדיני וקנה המדיני וכל
נ' קמה אל הנקדוהו יחיה קדוהו ילדה אל כלאם. טובה
הקדוהו טוחו. נ' המדיני וכל נ' קנה
קמה ועוד אלו רבנו קדוהו אלהי כ' טובה. אשר
הנבדק אהבה. אלו הנה אלו על חלו. נדמה היא קדוהו אהבה
אברהם אהבה דרכו. וטוב אהבה ויחיה יהי אהבה של א
אלו המדיני קדוהו טוחו טוחו אהבה אל טוחו אהבה
וקמה אהבה אלו באהבה יחיה וקדוהו קדוהו דמי וכל
קמה על טוחו המדיני נ' וטובה האלו וקמה אהבה
והקדוהו אלו אהבה אהבה אל רבנו הקדוהו וכל
זה אהבה לי אהבה נ' קנה

אהבתי לך עשה לי טובה וקשה לעורר מוח שהרהר בלבו הטט להעביר על אמונתו בלאחר כל העבור על וכו'
 להיות עין הטעמי ובקש שחיה ברבים שרעבי יו אצור קורב יהי הכר ולעבור את אמתו ולעין
 השל כן אין לו יוצא עמוק אריכה הו ובקש מחלוקת לש אשר חוב הצרות והמלאות הן מחלוקת לש
 הרחיק צדק אמת ונעול בטחום שרבו אלו האועט יתקו האורח ויהי אכזב אצור ולא יאמר
 אחרי נעו הו קרבתו ואמר של של אצור כולם נכרעו דש וטובו אונח אצור

המכתב הזה והמכתב (בלח"ק) מעבר לדף, הוא המונח הדרת קדש. נוף כתב יד קדשו של רוד כיק אאמורד. ארמורד אכנו הראשון.
 רבינו הגדול וצוקלהיה נכמים ויע.

אהבתי לך עשה לי טובה וקשה לעורר מוח שהרהר בלבו הטט להעביר על אמונתו בלאחר כל העבור על וכו'
 להיות עין הטעמי ובקש שחיה ברבים שרעבי יו אצור קורב יהי הכר ולעבור את אמתו ולעין

אהבתי לך עשה לי טובה וקשה לעורר מוח שהרהר בלבו הטט להעביר על אמונתו בלאחר כל העבור על וכו'
 להיות עין הטעמי ובקש שחיה ברבים שרעבי יו אצור קורב יהי הכר ולעבור את אמתו ולעין

אהבתי לך עשה לי טובה וקשה לעורר מוח שהרהר בלבו הטט להעביר על אמונתו בלאחר כל העבור על וכו'
 להיות עין הטעמי ובקש שחיה ברבים שרעבי יו אצור קורב יהי הכר ולעבור את אמתו ולעין

מכתב כ"ק אדמו"ר לחתונת הורי החתן

סירוטה - זלצמן -

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ר"מ"ה תשמ"א
ברוקלין, נ.י.

האברך הו"ה אי"א נו"נ וכו'
מוה" אהרן אברהם שי'
רב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום ג' כסלו הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב
מזל טוב ושתי" בשעה טובה ומוצלחה ויבנו
בית בישראל בנין עדי עד על יסודי החורה
והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי
תורת החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

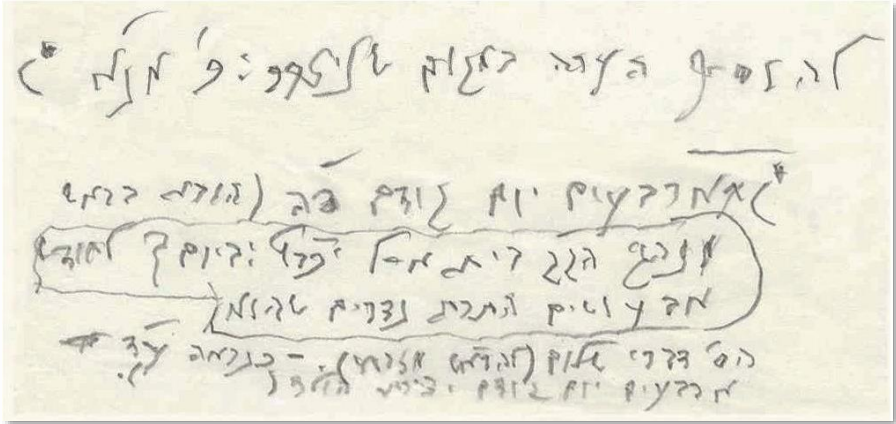

מספר הרב אהרן אברהם שי' סירוטה:

היחידות שלנו לרגל החתונה, התקיימה לאחרי החתונה (שנערכה בלאס
אנדזעלעס). ביחידות הרבי אמר לנו (תוכן):

"וויבאלד מ'טרעפט זיך נאך די חתונה, אלע ברכות וואס איר האט באקומען
זאל זיין מקויים"

הגהות על קונטרס כ"ף מנחם אב תשמ"ז מאמר ד"ה והי' עקב תשכ"ז

להוסיף הערה במקום שנזכר: כ' מנ"א *

* מנהגי הק"ק בית א-ל יכב"ץ: ביום ד לחודש אב עושים התרת נדרים שהוא ארבעים יום קודם ר"ה (הובא בראש הס' דברי שלום (להרא"ש מזרחי). - כנראה ע"ד ארבעים יום קודם יצירת הולד)

[נדפס בריש ס' "תורת מנחם - ספר המאמרים מלוקט" לחדשים תמוז-אלול].

בס"ד. ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב ה'תשכ"ז.

והי' עקב תשמעון גו' ושמרתם ועשיתם אותם גו',¹ וידוע הדיוק בזה, הרי קיום התומ"צ תלוי בבחירת האדם, והול"ל² והי' אם תשמעון³ כמו אם בחוקתי תלכו, והי' אם

שמעו תשמעו], ולמה אומר והי' עקב תשמעון, דמשמעגם הלשון הוא שודאי תשמעון. ומבאר אדמו"ר הצ"צ⁵ דעקב קאי על הזמן דעקבתא דמשיחא, וזהו והי' עקב תשמעון, תשמעון ודאי, דכפר³ הבטיחה תורה סרוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין.⁶ וממשיך בהמאמר, דג' הלשונות, תשמעון ושמרתם ועשיתם, הם מחשבת דיבור ומעשה.

תשמעון היא מחשבה, דעיקר השמיעה הוא במחשבה (והאוזן אינא⁸ אלא כלי שעל ידה נכנס הקול במחשבתו), ושמרתם הוא דיבור, כי עיקר השמירה בפה כמ"ש ערוכה בכל ושמורה, ועשיתם מעשה. ועל זה אומר⁷ ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע גו'.

ברית חסד ושבועה הם מחשבת דיבור ומעשה (כמבואר שם בארוכה), וע"י תשמעון ושמרתם ועשיתם, העבודה דמחשבת דיבור ומעשה של האדם, נמשכים לו המחזורי⁹ שלמעלה, את הברית ואת החסד אשר נשבע. אמנם ענין זה (שימושך להאדם המחזורי⁹ שלמעלה) אינו

מספיק עדיין, שהרי גם לפני ירידת הנשמה למטה היתה¹⁰ בחלינת המחשבה שלמעלה, ישראל עלו במחשבה, וירידת הנשמה למטה היא לצורך עלי', בכדי שע"י עבודתה למטה תתעלה למדריגה נעלית יותר מכמו שהיתה קודם הירידה, בחלינת ואתה¹¹ משמרה בקרבי (שלמעלה גם מבחי' טהורה היא). וזהו מ"ש ושמר גו' את הברית ואת החסד אשר נשבע גו',

דע"י עקב תשמעון ושמרתם ועשיתם, העבודה דמחזורי¹¹ בעקב דנשמה דקאי על¹² מחינת הנשמה שבגוף, ובפרט בעקבתא דמשיחא¹³ והוספה בהירידה, ובמילא, גם בהעל' שע"י הירידה], שמעך הירידה בגוף ונה"ב (ובפרט בגלות), העבודה דמחזורי¹⁴ של הנשמה היא בבחי' לרעו"ד ובאופן דמס"נ (למעלה מהשתל"), הנה עי"ז יהי' ושמר גו' את הברית ואת החסד אשר נשבע גו' (ושמר דייקא), שהמחזורי¹⁵ שלמעלה יהי' בהם הגילוי דואתה משמרה בקרבי, דבכללות הו"ע גילוי העצמות.

7/ והנה פירוש הנ"ל (דאדמו"ר הצ"צ) בנהי' עקב תשמעון (שעקב הוא מלשון סוף וקאי על אחרית הימים) יש לקשר עם מאמר המדרש עה"פ, אמר להם הקב"ה כו' שכרו (שכר המצוות) בעקב אני נותן לכם כו' (שנאמר) והי' עקב תשמעון. אלא שלג' המדרש שאירוי שכר המצוות, הכוונה בעקב (אחרית הימים) היא להזמן שלאחרי ביאת המשיח, ולפי פשוט הענין שאירוי בקיום המצוות (תשמעון גו' ושמרתם ועשיתם אותם), הכוונה בעקב

ס"א

"דמשמעות הלשון", מחק תיבת "משמעות" ותיקן "דפי" הלשון"
 "דכבר הבטיחה תורה", מחק תיבת "דכבר" ותיקן "דהבטיחה"
 "והאוזן אינה אלא כלי שעל ידה נכנס", תיקן "והאוזן אינו כלי שעל
 ידו נכנס"

"ועל זה אומר ושמר", הוסיף "ועל זה ממשיך ואומר ושמר"
 "נמשכים לו המחדומ"ע", תיקן "המחד"ומ"
 "שימושך להאדם המחדומ"ע", תיקן "המחד"ומ"
 "היתה בבחינת המחשבה שלמעלה", תיקן "היתה בבחינה הכי עליונה
 שבה, המחשבה שלמעלה"

"בחינת ואתה", הוסיף "ועד בחינת ואתה"
 "העבודה דמחדומ"ע", תיקן "דמחד"ומ"
 "דקאי על בחינת הנשמה שבגוף", מחק תיבת "בחינת"
 "שמצד הירידה בגוף ונה"ב", מחק תיבת "שמצד" ותיקן "שע"י הירידה
 בגוף ונה"ב"

"העבודה דמחדומ"ע", תיקן "דמחד"ומ"
 "היא בבחי' רעו"ד", מחק תיבת "בחי" ותיקן "היא ברעו"ד"
 "הנה עי"ז יהי", מחק תיבת "הנה"
 "שהמחדומ"ע שלמעלה", תיקן "שהמחד"ומ"

ס"ב

"אלא שלפי המדרש", מחק תיבת "שלפי" ותיקן "אלא שע"פ המדרש"

16
 (אחרית הימים) היא לסוף זמן הגלות, עקבתא דמשיחא. והקשר דשני הפירושים הוא, כי
 שכר המצוות שיהי' בעקב (לע"ל) הוא שאז יהי' גילוי העצמות, כמבואר בתניא.
 17
 וזכרון שגילוי זה הוא ע"י העבודה (דתומ"צ באופן) דמס"נ (כנ"ל), לכן, ע"י עקב
 18
 תשמעון כפירוש הצ"צ, העבודה בעקבתא דמשיחא, שאז המס"נ הוא ביותר, ע"ז יהי'
 הגילוי דלע"ל, בעקב אני נותן לכם.
 19
 ויובן זה בהקדים מ"ש בתניא דהכלית השלימות של ימות המשיח והחיות המתים תלוי
 במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, וכתב אאמו"ר בעל ההלולא בהערותיו על
 הגליון של ספר התניא שלו (שממש כמה שנים הי' בשבי', ובזמן האחרון נפדו (ספר
 20
 התניא שלו עם עוד ספרים אחרים) מהשבי' באופן נסי והגיעו לכאן), דענין ב'
 הלשונות, במעשינו ועבודתינו, יובן ממ"ש לקמן באגה"ק סי"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה
 גו' ע"ש. ולאח"ז ממשך, דיש לומר, שמעשינו קאי על ימות המשיח ועבודתנו קאי על
 21
 תח"מ.
 והנה כוונתו של בעל ההלולא במה שמציין לאגה"ק סי"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה גו'
 22
 (כפי שמדון בהשקפה ראשונה) היא להמבואר באגה"ק שם התפרש בין מעשה לעבודה,
 לעצמה, דשם מעשה נופל על דבר שכבר נעשה או שגעשה תמיד, ממילא נפלא דבר ההוה
 ורגיל תמיד, משא"כ לשון עבודה אינו נופל אלא על דבר שהאדם עושה ביגיעת עצומה נגד
 טבע נפשו דק שמבטל טבעו ורצונו מפני רצון העליון ב"ה, דמזה מובן, שכ"ה גם הפירוש
 דב' הלשונות מעשינו ועבודתנו שבתניא כאן, דמעשינו קאי על קיום התומ"צ כפי הטבע
 והתרגל, ועבודתנו קאי על היגיעה בתומ"צ יותר מהטבע והרגילות. אג"כ מזה שכותב
 דב' הלשונות (מעשינו ועבודתנו) יובן ממ"ש באגה"ק סי"ב ד"ה וי' (לאחר שצייננו
 לאגה"ק הנ"ל) "עיינן שם", משמע דכוונתו במה שמציין לאגה"ק הנ"ל היא (לא כפי שהתפרש
 23
 שבין מעשה לעבודה סתם, אלא) גם להמבואר שם בענין מעשה הצדקה, דע"י העיון בזה
 ("עיינן שם") יובן בעומק יותר החילוק שבין מעשינו לעבודתנו, דהנה מבואר באגה"ק
 24
 שם בענין מעשה הצדקה דזה מה שישאל כטבעם הם רחמנים וגומלי חסדים (הוא) מפני ר' זצ"ל
 ונפשותיהם נמשכות ממדותיו ית' אשר החסד גובר בהן על מדת הדין, שלכן נקראת הנשמה
 25
 בת כהן (כהן איש החסד). ומבאר שם, דהצדקה הנמשכת מבחינת זו נק' בשם מעשה
 הצדקה דשם מעשה נופל על דבר ההוה ורגיל תמיד (מפני שמדת החסד והרחמנות הוטבעה

"ומכיון שגילוי זה", תיקון "וכיון שגילוי זה"

ס"ג

"עם עוד ספרים אחדים)", מחק תיבת "אחדים" ותיקן "עם עוד ספרים
 (שלו)"

"מהשבי' באופן נסי והגיעו לכאן)", מחק את התיבות "באופן נסי"

"והנה כוונתו", הוסיף "והנה י"ל כוונתו", ואח"כ מחק

מחק "~~כפי שמונח בהשקפה ראשונה~~"

"היא להמבואר באגה"ק", הוסיף "היא **לכאורה** להמבואר באגה"ק"

"ההפרש בין מעשה לעבודה, לעבודה", מחק תיבת "~~לעבודה~~", בפעם השני

"דשם מעשה נופל", תיקן "**כי**" שם מעשה נופל"

"או שנעשה תמיד", הוסיף ",", ואח"כ מחק

מחק תיבת "ממילא", ואח"כ ביטל המחיקה

"והיא דבר ההוה", תיקן "והוא דבר ההוה"

"ורגיל תמיד", הוסיף "ורגיל תמיד **כו**"

מחק התיבות "~~אין נופל אלא~~" ותיקן "**שייך**", ואח"כ ביטל השינוי

"ביגיעה עצומה", מחק תיבת "~~עצומה~~" ואח"כ ביטל המחיקה

"רק שמבטל טבעו", תיקן "**אלא** שמבטל טבעו", ואח"כ ביטל השינוי

"רצון העליון ב"ה", הוסיף "רצון העליון ב"ה"

"אמנם, מזה שכותב", מחק תיבת "~~אמנם~~" ותיקן "**אבל** מזה שכותב"

מחק התיבות "~~דפן ממש~~", ותיקן "**ומסיים**"

"(לא רק להפרש שבין מעשה ועבודה סתם, אלא)", תיקן "~~לא רק ל נוסף~~"

על ההפרש שבין מעשה ועבודה סתם, אלא)

לפני התיבות "דהנה מבואר באגה"ק" סימן "*" לסימון התחלת פסקא בפ"ע

"דזה מה שישראל בטבעם", מחק תיבת "~~מה~~"

הוסיף "שישראל בטבעם"

אחרי התיבות "הם רחמנים" הוסיף "²⁴", שהמראה-מקום יהי על תיבות אלו

בסימון הערה 24 לאחר התיבות "וגומלי חסדים" הוסיף "*" (וראה לקמן בהערות)

"הוא מפני", תיקן "(הוא) מפני"

"מפני שנפשותיהם", תיקן "מפני **היות** נפשותיהם"

[המשך בעמוד הבא]

- 6 -

א"י
א"ת
א"ת
א"ת

בנפשות כל בית ישראל מכבר מעת בריאותך והשתלשלותן ממדותיו ית". והיינו, דהגם שטבע החסד שבו הוא (לא מצד נפשו הבהמית, אלא) מצד נפש האלקית, מ"מ, הצדקה שעושה מצד טבע זה, נק' בשם מעשה הצדקה. וענין עבודת הצדקה היא שנתנת הצדקה שלו היא יותר גם מהטבע דנפשו האלקית, ומזה מובן, דהחילוק שבין מעשינו לעבודתינו (בכללות התומ"צ) הוא, דגם כשנפש הבהמית שלו מסתרת על הטבע דנפש האלקית, וצריך להתייגע להסיר את הכיסוי וההסתר דנפש הבהמית ולגלות הטבע דנפש האלקית, מ"מ הוא בכלל מעשינו, מכיון שהיגיעה שלו היא רק לגלות הטבע דנפשו האלקית, וענין עבודתנו הוא שהיגיעה שלו היא יותר גם מהטבע דנפשו האלקית.

ויוברן זה ע"פ המבואר במקום אחר, דבמעלת הבעלי תשובה על צדיקים גמורים, שני ענינים. א', שע"י התשובה מתגלה תוקף ההתקשרות של נשמתו עם הקב"ה, שגם ²⁸התקשרות

החפץ שנעשה ע"י החטאים (עיונותיכם מבדילים) הוא רק בהגילויים ולא בעצם הנשמה, שלכן, גם לאחר החטאים וכו', בשעתא חדא וברגעא חדא, נעשה צדיק גמור. דעילוי זה שבע"ת לגבי צדיק הוא רק זה שבע"ת מתגלה תוקף ההתקשרות בהנשמה שישנו (בהעלם) גם בצדיק, וב', דע"י התשובה באופן שזדונוות נתפכים לזכיות, מיתוסף בו עילוי חדש שאינו בצדיקים גם בהעלם, כידוע, שזכיות אלו נעלים יותר מזכיות דצדיקים.

וע"ז הוא גם בהעילוי דתשובה שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה, וכידוע שהנשמות קודם ירידתם למטה הם בבחי' צדיקים גמורים והיתרון שנעשה בהם ע"י ירידתם בגוף הוא שנעשים בבחי' בעלי תשובה, שיש כזה דוגמת שני ענינים הנ"ל. א', דע"י שהגוף ונה"ב מעלימים ומסתירים על אור הנשמה, עי"ז מהעוררים כחות הנעלמים שלה, ועד לכחות העצמיים שלמעלה גם מכחות הנעלמים. וב', שע"י עבודה הנשמה למטה נעשה ענין חדש, הברור והזיכרון דהגוף ודנה"ב וחלקו בעולם. דענין זה מכיון שהוא התחדשות (ולא גילוי העלם) הוא נעלה יותר מגילוי כחות הנעלמים והעצמיים דהנשמה

וכוסף שע"ז דוקא (בירור וזיכרון הגוף וכו') נשלמת הכוונה דירידת הנשמה למטה ודדירה בתחתונים. ומכיון שגם עילוי זה (החידוש דזיכרון הגוף ודנה"ב וחלקו בעולם) נעשה ע"י עבודת הנשמה, לכן, גם העלי' דהנשמה שע"י עבודתה למטה היא (לא רק שמתגלים כחות הפנימיים והעצמיים שלה, אלא) באופן דהתחדשות, וכמבואר בכ"מ בענין היתרון דאהבת ה' שנה"א פועלת בנה"ב על האהבה דנפש האלקית, שהאהבה דנה"א, היא בבחי' מציאות, דגם האהבה דהנשמה מה שהיא רוצה לידבק בשרשה ומקורה הגם שהיה' אין

[המשך מעמוד הקודם]

"ממדותיו ית", מחק הסימון "

"על מדת הדין, שלכן", תיקן "על מדת הדין כו' שלכן"

"דהצדקה הנמשכת", תיקן "ד"הצדקה הנמשכת"

"מבחינה זו", תיקן "מבחינה זו"

"דשם מעשה נופל", תיקן "כי שם מעשה"

"ורגיל תמיד)", תיקן "תמיד)",

"מפני שמדת החסד", מחק תיבת "פפני" ואח"כ ביטל המחיקה ותיקן

"(מפני ש)מדת החסד"

לאחר התיבות "מעט בריאותן" סימן "א", והוסיף הערה: * **כנראה הוא**

טה"ד וצ"ל "בריאתן".

"ממדותיו ית", הוסיף "ממדותיו ית"

"מצד טבע זה", מחק תיבת "מצד" ותיקן "מפני טבע זה"

"וענין עבודת הצדקה", מחק תיבת "ענין" ותיקן "ועבודת הצדקה"

"וענין עבודתינו", מחק תיבת "ענין" ותיקן "ועבודתינו"

ס"ד

"שגם ההפסק שנעשה", מחק תיבת "ההפסק" ותיקן "שגם **ההבדלה**

שנעשה"

"הוא רק מה שבבע"ת", מחק תיבת "רק", ותיקן לתיבת "זה"

"כחות הנעלמים והעצמיים", מחק תיבת "העצמיים"

- 3 -

ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי, ³⁸ מ"מ, מכיון שרצון זה הוא מצד טבעה, הרי ע"י רצון זה איננו נאכזר צורתה העצמה, משא"כ האהבה דנה"כ, מכיון שבטבעה היא נמשכת לעניינים גשמיים, והאהבה לאלקות היא היפך טבעה, הרי ע"י האהבה לאלקות (שנתחדש בה ע"י העבודה דנה"א), נפסד צורתה וצורה לגמרי ³⁹ מכל וכל, ביטול המציאות. וזה פועל גם הפסד הצורה דנה"א, שהאהבה שלה תהי' בבחי' ביטול, לא מצד הטבע ומציאותה דהארה (בשמה), כי אם, אהבה מצד הנאהב (אלקות). ועד"ז הוא הבירור והזיכוך דחלקו בעולם, ⁴⁰ המכיון ³ שזה הפועל שניבני העולם יהיו כלים לאלקות הו"ע של התחדשות, היפך הטבע דעולם מלשון העלם והסתר, הרי ענין זה (אם שהעולם נעשה כלי לאלקות) הוא לא מצד המציאות דעולם כ"א מצד האלקות, מצד זה שאחדותו ית' אין לה כל הגבלה, עד שגם המציאות דעולם מיוחד עמו ית' ⁴¹. ועד"ז נעשה גם בהאדם (שפעל הבירור וזיכוך דחלקו בעולם), שעבודתו את קונו תהי' בתכלית הביטול, לא מצד ⁴² מציאותו של האדם אלא מצד האלקות. ⁴⁴

⁴⁵ ועי"פ הנ"ל יש לבאר גם גודל העילוי של אלן שזכו למס"נ בפו"מ על קדושת ⁴⁵ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁴⁶ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁴⁷ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁴⁸ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁴⁹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵⁰ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵¹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵² ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵³ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵⁴ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵⁵ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵⁶ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵⁷ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵⁸ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁵⁹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶⁰ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶¹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶² ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶³ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶⁴ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶⁵ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶⁶ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶⁷ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶⁸ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁶⁹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷⁰ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷¹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷² ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷³ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷⁴ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷⁵ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷⁶ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷⁷ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷⁸ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁷⁹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸⁰ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸¹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸² ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸³ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸⁴ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸⁵ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸⁶ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸⁷ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸⁸ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁸⁹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹⁰ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹¹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹² ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹³ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹⁴ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹⁵ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹⁶ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹⁷ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹⁸ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ⁹⁹ ~~השדה ככלל זה ע"י~~ ¹⁰⁰ ~~השדה ככלל זה ע"י~~

"אינו נאבד צורתה העצמי", מחק תיבת "נאבד" ותיקן "אינה בטלה צורתה העצמית"

"נפסד צורתה ונשבר לגמרי מכל וכל, ביטול המציאות", תיקן "נפסד צורתה ונשבר בטלה לגמרי מכל וכל, ביטול המציאות"

"הפסד הצורה דנה"א", מחק תיבת "הפסד" ותיקן "ביטול הצורה דנה"א"
 "דמכיון דזה שפועל", תיקן "דכיון שזה פועל"

"הו"ע של התחדשות", הוסיף "ו",

"הרי ענין זה (מה שהעולם נעשה כלי לאלקות)", מחק תיבת "מה"

"מצד המציאות דעולם", תיקן "מצד העולם"

"אין לה כל הגבלה", הוסיף "ו",

"לא מצד מציאותו", הוסיף "לא רק מצד מציאותו"

ס"ה

וע"פ הנ"ל יש לבאר גם גודל העילוי של אלו שזכו למס"נ בפו"מ על קדה"ש [שבזה נכלל גם ולהעיר מהמפורסם "ברבים" שאאמו"ר בעל ההילולא שנאסר והוגלה לפינה לעיירה נדחת במחא במדינה רחוקה עבור עבודתו בהחזקת והפצת היהדות וסבל שם (בהמאסר גם ולאח"כ בהיותו בגלות⁴⁵) יסורים ועינויים קשים וכו' וכו', ועד שיסורים ועינויים אלו גרמו (ע"פ טבע) שנפטר לפני זמנו], דלכאורה צ"ע אינו מובן, הרי ענין המס"נ הוא דבר טבעי אצל כל אחד מישראל שבאם יכריחו אותו שאי אפשר כלל לכפור (באחדותו ית') בה' אחד הוא ומוכן למסור נפשו על זה וסובלים עינוים כו' (ופהו זה שלא הי' להם מס"נ בפועל, הוא רק מפני שלא הוצרכו לזה), ומהו גודל העילוי כ"כ דאלו שהי' להם מס"נ בפועל. וביותר אינו מובן צ"ע מה שאמר ר"ע כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך כו' מתי יבוא לידי ואקיימנו, דלכאורה, בזה גופא שכל ימיו השתוקק בפועל לקיים פסוק זה, עורר ה"ז בגילוי כח המס"נ שלו שהאיר אצלו, ואיכ, ומה הי' חסר כ"כ בענין המס"נ שלו (כל זמן שזה לא בא לידי פועל, מצד סיבה שאינה תלויה בו) עד שהצטער על זה. וי"ל שהביאור בזה הוא . .

-2-

19 רפ"ז.

20 נדפסו ב"לקוטי לוי יצחק - הערות לספר התניא" (קה"ת, תש"ל) ע' טו.

21 וראה אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ח"א ע' קי דיש לומר בדרך אפשר

דמעשה הצדקה ועבודת הצדקה זהו"ע ב' המדריגות דימוה"מ ותחה"מ.

22 קיח, א ואילך.

23 ועפ"ז יומתק מה שמוסיף "המתחיל והל' מעשה הצדקה" - דלכאורה מיותר.

24 ראה יבמות עט, א. רמב"ם הל' איסור"ב פ"ט הי"ז. ובירושלמי קידושין פ"ד ה"א

(לו, ריש ע"ב) "וגומלי חסדים מניין ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החדש".

ועד"ז הוא בדב"ר פרשתנו פ"ג, ד (הובאו באוה"ת פרשתנו (כרך ה) ע' ב'כא,

ע"י ש"ס
 25 דח"ב זה, א. (וכן ראה) [מ] כ"י ש"ס - ואולי"ה ל' כ"י ש"ס נעשה ע"י הגמורה (נס"ב)

26 תניא פ"ג. תו"א תצוה פב, א. וראה שמו"ר פ"ה, י. ת"י עה"פ ברכה לג, ח. ובכ"מ.

- הובאו באוה"ת ויצא קפ, ב ואילך.

27 ויש לומר דבלשון אדה"ז "דבר שכבר נעשה או שנעשה תמיד ממילא" נרמז דב"מעשה"

שני ענינים: "דבר שכבר נעשה" - מצד הטבע ש"הוטבעה בנפשות כל בית ישראל

מכבר"; "שנעשה תמיד ממילא" - שנעשה גם עכשיו כן, לפי שכ"ה גם מצד הטבע דנה"ב.

28 ד"ה ושבתי בשלום דמוצאי ש"פ ויצא ה'תשל"ח. לקו"ש חט"ו ע' 254 ואילך.

29 ישעי' נט, ב. אגה"ת פ"ה.

30 ראה זה"א קכט, טע"א ואילך. - ג' הלשונות "בשעתא חדא ביומא חדא ברגע חדא"

שבזמנן שנתבאר בלקוטי לוי"צ לזהר שם (ע' פא). וראה לקו"ש ח"כ ע' 86 ואילך.

31 ראה קידושין מט, ב: המקדש את האשה "על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור

מקודשת, שמא תהיה תשובה בדעתו". ובאור זרוע סי' קיב; לקו"ת ר"פ דברים (א, ב):

על מנת שאני צדיק גמור. וראה תניא פ"א.

32 ראה יומא פו, ב.

33 ראה דרמ"צ קצא, א ואילך. שה"מ תרפ"ז ע' לז. לקו"ש הי"ז ע' 186 ואילך.

34 לק"ת בלק עג, טע"א. ובכ"מ. ובלקו"ת שם, שזהו "התירוץ האמיתי" למה ירדה הנשמה

לעוה"ז. וראה ד"ה מים רבים דמוצאי ש"פ נח ה'תשל"ח סעיף ד (סה"מ - מלוקס - ע' לתי)

24* הושמט (וכן לקמן שם) ביישנים - ואולי י"ל כי ביישנים נעשה ע"י התורה (ביצה).

בהערה 31, מחק "על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור מקודשת, שמא תהיה תשובה בדעתו"

אגרות קודש ומענות קודש לסב החתן הרב חיים דובער שי' זלצמן

א

Tel. HYacinth 3-9250

Cables: LUBAVITCH NEWYORK

מזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליו באוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, כ"ה סיון ה'תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה" דובער שי' זלצמן

שלום וברכה!
על מכתבו מיום ו ערש"ק, הואיל
כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות:

" שיסע לכאן עתה ויחזור לאה"ק ויבוא עוה"פ
לתשרי - אינו ענין כלל.
האפשר למצוא בשבילו משרת חזנות לר"ה כו'
שלא בפניו-יברר אצל ידידיו כאן (שדיבר
עמהם עד"ז או כיו"ב). באם ספק (אצלם)
בזה-אזי אין לסמוך ע"ז. ויברר אצלם כמה
זמן לפני ר"ה עליו לבוא לכאן-שיספיק
למצוא משרה. וכך עד"ז-בנוגע למכירת
התקליטים. שיבוא לכאן לפרסם ע"ד התקליטים
קודם שיתקבלו כאן-אינו ענין

אף שבכלל-נגמרה החקופה שמשחחפים מכאן
בהוצאות הנסיעה לכאן בפעם הראשונה-אין
זה שייך לזוג' וילדיהם שי', כיון שע"ד
ביקורם כאן נדבר בהיותו כאן. אבל נסיעת
ת"צ"ל ברשיון הנהלת ביה"ס החבד"י בו
לומדים.

אזכיר עה"צ להצלחת הנ"ל.

מכתב זוג' נמסר לכ"ק אדמו"ר שליט"א."

בברכת כט"ס
בנימין קליין

[כ"ה סיון, תשל"ב]

מענה לר' חיים דובער זלצמן (מהעתקת המזכיר):

שיסע לכאן עתה ויחזור לאה"ק ויבוא עוה"פ לתשרי – אינו ענין כלל.

האפשר למצוא בשבילו משרת חזנות לר"ה כו' שלא בפניו – יברר אצל ידידיו כאן (שדיבר עמהם עד"ז או כיו"ב).

באם ספק (אצלם) בזה – אזי אין לסמוך ע"ז. ויברר אצלם כמה זמן לפני ר"ה עליו לבוא לכאן – שיספיק למצוא משרה. וכן עד"ז – בנוגע למכירת התקליטים. שיבוא לכאן לפרסם ע"ד התקליטים קודם שיתקבלו כאן – אינו ענין

אף שבכלל – נגמרה התקופה שמשתתפים מכאן בהוצאות הנסיעה לכאן בפעם הראשונה – אין זה שייך לזוג' וילדיהם שי', כיון שע"ד ביקורם כאן נדבר בהיותו כאן. אבל נסיעת ת' – צ"ל ברשיון הנהלת ביה"ס החבד"י בו לומדים.

אזכיר עה"צ להצלחת הנ"ל.

[נדפס גם בליקוט מענות קודש תשל"ב מענה קה].

ב

Tel. HYacinth 3-9250

Cables: LUBAVITCH NEWYORK

מזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליו באוויטש
<ס>

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, אייר ה'תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' דובער שי' זלצמן

שלום וברכה!

על מכתבו מיום כ"ח ניסן, הואיל כ"ק
אדמו"ר שליט"א לענוח:

- (1) לעשות בשותפות עם הרב נחמן שי' סודאק.
- (2) לעשות אתו הקונצרט במאנטשעסטער ובגלאסקא.
- (3) אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

בברכת כט"ס
בנימין קליין

[אייר, תשל"ג]

מענה לר' חיים דובער זלצמן על מכתבו בו כמה שאלות בקשר להופעות
חזנות שעורך (מהעתקת המזכיר):

- (1) לעשות בשותפות עם הרב נחמן שי' סודאק.
- (2) לעשות אתו הקונצרט במאנטשעסטער ובגלאסקא.
- (3) אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

ג

[מענה]

מענה לר' חיים דובער זלצמן על מכתבו בקשר לקלטת שירים שמו"ל (מהעתקה):

[1] במכתבו כתב: "בקשר לתקליט השני, האם הרבי שליט"א מסכים שמישהו יוציא אותו וישלם לי עבור השירה, למשל כמו שעשה ר' אפרים שיחי וולף עם הר' אלט-הויז מאוסטרליא. או שדוקא אעשה הכל לבד בעזה"י".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "מסכים שמישהו יוציא אותו"; וציין: (1)

ומחק את התיבות "או שדוקא אעשה הכל לבד".

[2] במכתבו כתב: "וגם מה דעת הרבי שליט"א בקשר להרפערטואר, שירים חסידיים או שירי חב"ד או חזנות או לערב יחד מכל המינים".

על התיבות "בקשר להרפערטואר", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

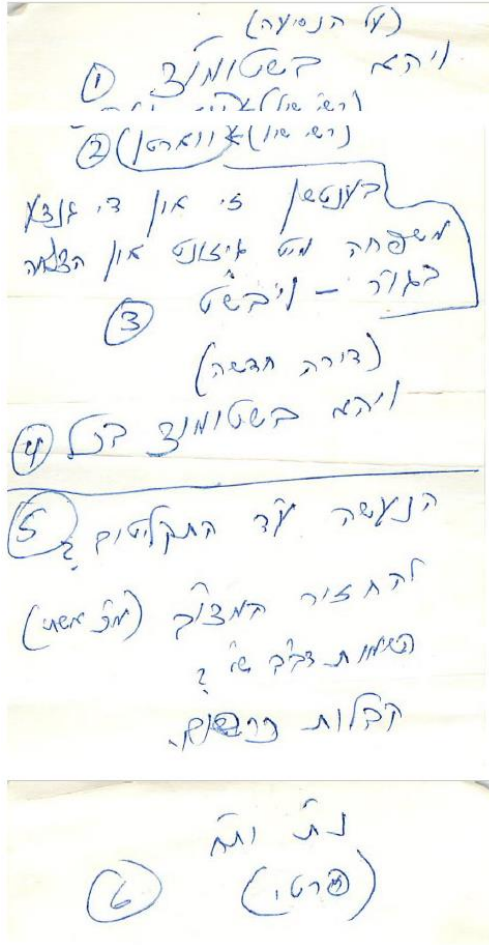
(2) שייך למתעסקים בזה

[3] במכתבו כתב: "אני מקוה שאקבל תשובה גם על הצטל שלי שהכנסתי לפני היחידות בקשר לבני הקטן שיחי וזוגתי שתחי. אני נוסע אי"ה היום באל על".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "לבני הקטן שיחי וזוגתי שתחי", וכתב:

(3) אזכיר עה"צ

ד

[מענה]

מענה לרי חיים דובער זלצמן (מהעתקת המזכיר):

[1] במכתבו כתב ע"ד נסיעתו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליטי"א:

ויהא בשטומו"צ (1)

[2] בקשר לרש"י שול – כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול תיבת "ווארטן"; וצ"ק: (2)

[3] במכתבו ביקש ברכה עבור פלונית: "בענטשן זי און די גאנצע משפחה מיט גיזונט און הצלחה בגו"ר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויבש"ט (3)

[4] במכתבו כתב ע"ד היכנסם לדירה חדשה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בשטומו"צ בכל (4)

[5] כן כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנעשה ע"ד התקליטים? (5)

להחזיר המצו"ב

השמות דב"ב שי'?

קבלות כרשום.

[פרטי . . נת' ות"ח (6)]

[להחזיר המצו"ב" – הוא מכתב זוגתו מרת ח"י אסתר ע"ה שצירף למכתבו].

ה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 אימערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, תחילה חודש תמוז, חודש הגאולה, ה"תשל"ד
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה חיים דובער שי'

שלום וברכה!

נתקבל המכתב **מחמה** **אמץ**,

ובעמדתנו לפני ימי הגאולה יב- יג תמוז, גאולה כ"ק מו"ח אדמו"ר,
ובלשוננו:

לא אחרי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי
תורתנו הק', שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה, כי כל איש
ישראל (מבלי התחשב במצבו הפרטי בשמירה וקיום המצוות) לבו תמים עם
ד' ותורתו,

ועל פי המשך במכתבו האמור - ברכה וחידוק לב כאו"א "להוסיף אומץ בהרבת
תורה והחזקה היהדות",

הרי זה מזכיר ומעורר עוה"פ בהענין אודותו הי' הדיבור של חיבה ושל
חובה מצוי במשך שבועות האחרונים - ענין חמשת המבצעים: מבצע תורה, מבצע
תפלין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה ומבצע ספרי קדש בכל בית. ולא נצרכה אלא,
כנ"ל, להוספת התעוררות וזריזות יתרה ביהר שאת ויתר עז כפולה ומכופלת
למעלה מעלה מבשאר ענינים,

שהרי בכל עניני תורה ומצוות גדולה מעלה הזריזות, כנאמר ונשנה בדברי
רז"ל לעולם יקדים אדם לדבר מצוה כו',

על אחת כמה וכמה בחמשת הענינים המוזכרים לעיל, אשר כלליים הם, כאו"א
מהם מגנא ומצלא, בכאו"א מהם - כל יום ויום דיו שיפקיע את עצמו, שמה מובן
איך שצ"ל בכל יומא ויומא עבידתי.

וכמו שאחת מהוראות ימי הגאולה הבע"ל היא שכשיהודי מחליט בחוקף המתאים
בעניני תורה ומצוות, הקב"ה עוזרו לקיים ההחלטה בפועל למרות כל המניעות
ועיכובים, וכמו שראינו אשר בעל הגאולה התגבר על ההתנגדות של כו' ונצח ועד
אשר, ונהפוך הוא, שע"י המאסר שנסתים בגאולה נתוסף יום אשר "ראוי הוא"
ומסוגל לקובעו ליום התועדות והתעוררות לחידוק התורה והיהדות בכל אחר ואחר
לפי ענינו,

מכל שכן בהקופתנו ובמקומות שאין ההנגדות כלל וכלל, או - רק התנגדות
הכי קטנה ובודאי ובודאי שאינה בערך כלל להתנגדות שהיתה לבעל הגאולה בימים
ההם בזמן ההם.

כי לאחר שפתח בעבודה האמורה, הרי על ידי פתיחה זו סלל דרך לכל אחד
ואחת לעשות מעין האמור, בהיזוק התורה והיהדות ובאופן דמוסיף והולך ומתוך
התלהבות ואור וחיות,

והפ"נ

[חסר סיום המכתב]

1

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ה" סיון, ה'תשל"ה
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה חיים דובער שי'
תש"ה

שלום וברכה!

לקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו,
הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה
להביע ברכתי בנוסח הרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע:

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכת התורה והצדקה
דזיגאל
תש"ה

זוג' תי'

בברכת החג ולהרחבת הפרנסה ולבשו"ט חתי"ק

ז

זלמן - קצמץ

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כה' כסלו תשל"ח
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' חיים דובער שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכ' ובו בקשת ברכה
פ"נ מאאצא

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בנוגע להרכב - בהתייעצות עם ידידים
מבינים.

בברכה

נ. ב.

בטח משתתף (וישתתף ביתר שאת) בהמבצעים,
וה' יצליחם.

הפ"נ שבמכ' יקראו בעת רצון על הציון הק'.

בנוגע להרכב - **יחליט** בהתייעצות

הפ"נ שבמכ' יקראו

ח

זלצמן - ק.מ.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, טו' בשבט תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' חיים דובער שי'

שלום וברכה!

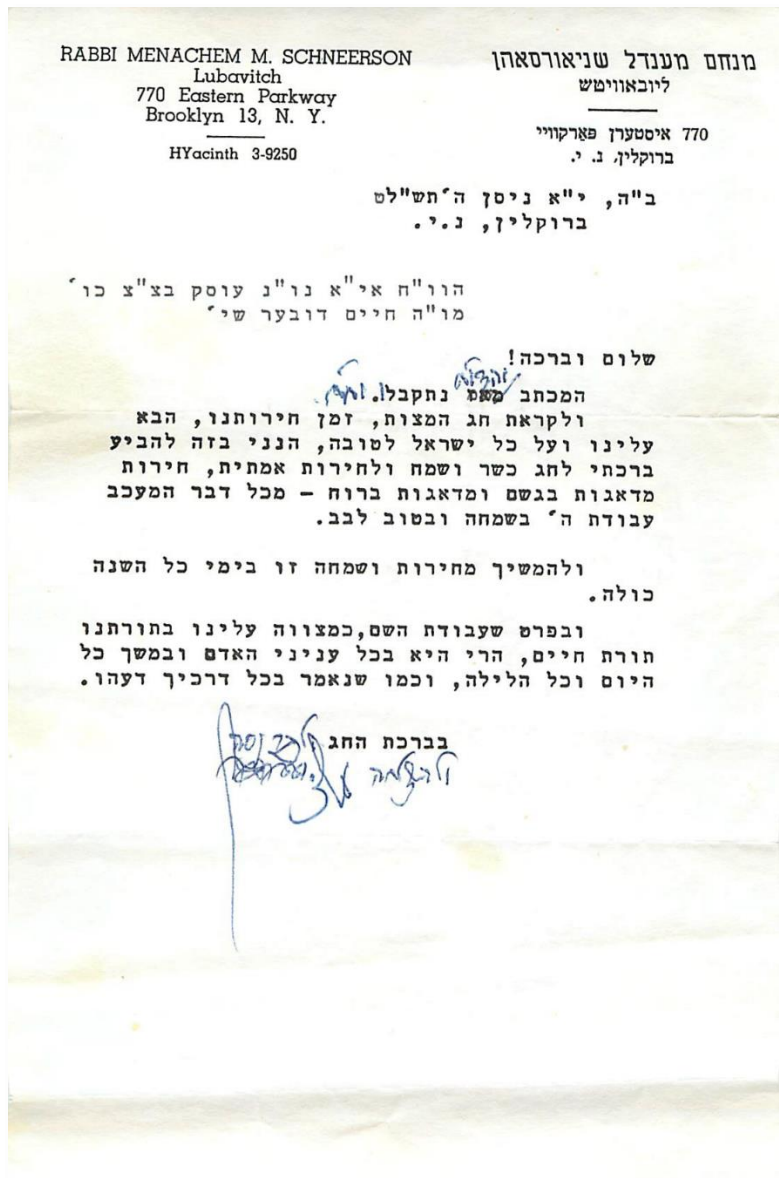
מאשר הנני קבלת מכ' וברקבשת ברכה
פ"נ ממצא

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.
בנוגע להרכב וכו' - יתייעץ בידידים
מבינים לפי המצב עתה (שחלו כמה שינויים בעניני
כלכלה וכו').

בברכה להרחבת הפרנסה
ולבשו"ט

ובהם בקשות... יקראו

ט

המכתב והדו"ח נתקבלו. ות"ח.

בברכת החג ולפרנסה ולהצלחה חתי"ק

זלצמן - ל. א.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כה"א די"ר תש"ט
ברוקלין, נ. י.

הרו"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' חיים דובער שי

שלום וברכה

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב
ונקרא שמה בישראל חי' מושקא דינא שתליטיא,
הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג' תי'
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

- ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרשי"ב) נ"ע, אשר
מנהגנו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה
ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות י"ז א) נשים
במאי זכ"ין באקרוי' כו' באתנוי' כו' ונטרין כו'

בברכה מזל טוב

מספר הרה"ח ר' חיים דובער שי' זלצמן:

בסוף חודש אחר ראשון תשמ"ט קבלתי מכתב ברכה מכ"ק אדמו"ר שליט"א
להולדת הבת "חי' מושקא דינא שתליט"א".

בעת קבלת המכתב, זה היה תמוה מאוד בעיניי, כי בני הצעיר, מנחם מענדל שי', נולד בתשל"ז – ובשנת תשמ"ט היו לי ב"ה כבר כו"כ נכדים (כ"י). מיותר לציין, שלא נולדה לי אז בת, ועוד עם שם זה...

ומעשה שהיה כך ה':

באותה תקופה גרה בלוס אנג'לס משפחה שהתחילו להתקרב לאידישקייט. לאחר זמן מה האישה נכנסה להיריון והם תכננו לעשות הפלה היל"ת. רעייתי **חי' אסתר** ע"ה השתדלה והשקיעה זמן ומאמצים רבים ע"מ לשכנעם לא להפיל את העובר, וב"ה נולד להם ילד בריא ושלם.

לאחר זמן מה האשה נכנסה שוב להיריון, ושוב עברנו מסכת שכנועים וכו' עד שהצלחנו ב"ה לשכנעם ללדת את התינוק. אמנם, לפני שהיא נולדה, המשפחה עברו דירה וכבר לא גרו בלוס אנג'לס. ב"ה, בחודש אדר ראשון תשמ"ט נולד להם בת, וייקרא שמה בישראל **חי' מושקא דינה**.

לאחר כמה ימים, בכ"ה אדר ראשון, שלח לי כ"ק אדמו"ר שליט"א מכתב ("הו"ח . . חיים דובער שי") "במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב ונקרא שמה בישראל חי' מושקא דינה".

ותהי לפלא!

תמונות מהרב חיים דובער זלצמן אצל הרבי

בעת חלוקת דולרים

י"ט כסלו תש"נ

ר' מרדכי קנלסקי הציג את חמיו הרב חיים דובער זלצמן, ואמר שהוא יהנה את הקהל עם חזנות בסיום הרמב"ם שייערך היום.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חיך ואמר תוך כדי שמצביע לעבר הרב זלצמן:

דו רעכנסט אז דו דארפסט עם באקאנען מיט מיר?

זאל זיין בהצלחה רבה

[דולר נוסף:]

הצלחה רבה אין חזנות

כ"ד טבת תש"נ

ב' מרחשון תנש"א

כ"ב כסלו תנש"א

כ"ח תשרי תשנ"ב

כ"ח תשרי תשנ"ב

כ"ו חשוון תשנ"ב

כ"ו אדר א' תשנ"ב

כ"ו אדר א' תשנ"ב

מכתבים להרב אברהם זלצמן ע"ה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יום ג' בשבחה,
ב' דחנוכה,
ה'תשל"ב. ברוקלין, נ.י.

הנהלה הכולל דנחלת הר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב מממם מאז.

במלאות שבעה ימים מיום י"ט כסלו יש להעיר:
קביעות שנה זו -

בנוגע ליום בשורה הוא יום י"ט כסלו, זכרון ל"ט כסלו דגאולת אדמו"ר
הזקן (בשנת תקנ"ט) -

מיוחדת בזה שהוא יום שהוכפל בו כי טוב,

אחד הציונים-שכחים דזמן גאולת אדמו"ר הזקן וכלשונו במכתבו מבשר גאולתו:
יום אשר עשה ה' לנו יום י"ט כסלו יום ג' שהוכפל בו כי טוב יום הילולא רבא
דרבינו הקדוש נ"ע.

כמה ענינים בכפילת הטוב - מתחיל ממחז"ל טוב לשמים וטוב לבריות, תורה
(לקח טוב) ומצות (מעשים טובים וכללותם - מצות הצדקה), ובל' אדמו"ר הזקן
מהאריז"ל שיש ב' מיני נשמות בישראל נשמות ת"ח העוסקים בתורה כל ימיהם ונשמות
בעלי מצות העוסקים בצדקה וגמ"ח.

וככל הענינים בקודש - כל אחד מהנ"ל כלול מחברו. ולדוגמא: תורה - ה"ה
לרבים; צדקה וגמ"ח - כמעשה אבות, גמ"ח דאברהם אשר נטע אשל וכל עובר ושב
אכלו ושתו כו' אמר להם כו' משל אלקי עולם אכלתם הודו ושבתו וברכו למי שאמר
והי' העולם.

והמעשה עיקר, אשר (גם) הקביעות דיום זכאי - י"ט כסלו - דשנה זו (כמו -
דשנה הגאולה) ביום שהוכפל בו כי טוב,

תעורר את כל אחד ואחד וביתר שאת וביתר עז לעשי' כפולה ומכופלת: ת"ח
ות"ה דרביס, גמ"ח וגמ"ח בגשם וברוח גם יחד,

מיוסדים וחדורים אהבת השם (שהיא מיסודי התורה ורשעה ומקור לכל רמ"ח
כ"ע) ואהבה ישראל (שקיומה זהו כל התורה כולה ואידך פירושא הוא כו'),

עשי' כדבעי ל' למיעבד ועוד יותר - עשית מהדרין, ועוד יותר - מהדרין
מן מהדרין,

וכהוראת ימי חנוכה - דמנהג הפשוט במצות היום - הדלקת נרות חנוכה הוא
כמהדרין מן המהדרין.

בברכת *ב' יום י"ט כסלו*

בשבת...דחנוכה: להעיר מזבחים (צ, טע"ב): תדיר ומקודש כו'. ב' דחנוכה:
התחלת היכרא דמהדרין מן המהדרין (שבת כא, ב). במלאות שבעה ימים: ראה שו"ת

מאשר הנני קבלת המכתב דו"ח מאז.

בברכת הצלחה רבה בכה"ע חתי"ק

הרשב"א ס"ט. וראה ד"ה בכ"ה בכסלו, תר"ס. ד"ה ויהי ביום השמיני, תש"ד.
 ליום בשורה: ראה שו"ת מן השמים כ"ט. ומבואר במ"א. וכלשונו במכתבו: נדפס
 בבית רבי ח"א פי"ח. כמה ענינים: ראה אוה"ת (להצ"צ) בראשית ד"ה ויאמר אליקים
 תדשא. וראה פיה"מ להרמב"ם ריש פאה. מפתח"ל: קידושין מ, א. תורה (לקח טוב):
 אבות פ"ו מ"ג. מעשים טובים: ראה תו"א ד"ה יביאו לבוש. שערי אורה שם.
ובלילותם - מצות הצדקה: בל"א אגה"ק סל"ב: כל הגוף נכלל בימין. וראה תניא זל"ז.
 ובכ"מ. ובל"א אדמו"ר הזקן: אגה"ק סוס"ה. כלול מחברו: להעיר מזח"א ר"פ נך:
 הרחוקים מצדקה דמהרחקי מאורייתא. ושם קצט, סע"א. וראה המשך והחרים תרל"א
 (מאמר דפ"א אור - בסופו) בפ"י וצדקה כנחל איתן. גמ"ח דאברהם: סוטה י, ב.
 ובתרגום ירושלמי (וירא כא, לג) שלא היו זזין משם עד שגיייר אותם. אמר להם
כו' משל כו': הרי זה לימוד תורה (דו' מצוות דידהו). ואחת: דחיבות ללמוד
 הלכות הצריכות להן כו' וכל מ"ע שאין הזמ"ג כו' (הל' ת"ת לאדה"ד ספ"א). והרי
 המצוות לידע שיש שם מצוי ראשון כו' ולייחדו ולאהבו וליראה אותו ולדבקה בו
 ולהדמות בדרכיו - הראשונות במצות (בכלל), והאיך היא הדרך לאהבתו ויראתו
 בשעה שיתבונן האדם כו' (רמב"ם יטוה"ת רפ"ב). וראה קונטרס לימוד החסידות.
וביתר שאת וביתר עז: ראה לקוטי לוי יצחק לתניא רפנ"ג. שהיא. מ"ע: קונטרס
 אחרון (בתניא קטב, סע"א). שקיומה. הוא כו': תניא פ" לב. כדבעי לי' למיעבד:
 כתובות סו, רע"א. וכהוראת ימי חנוכה: שהחלחלן בתוך שבעה הימים (ההיקף - בל'
 הרשב"א שם) די"ט כסלו, הנס הי' בשמן - הרומז על פנימיות התורה (ברכות נז, א.
 זח"ג לט, א. ובכ"מ) ועוד. דמנהג הפשוט: רמ"א שו"ע או"ח סתרע"א ס"ב. הדלקת
נרות חנוכה: על פתח ביתו מבחוץ ועי"ז מאיר להעוברים ברה"ר (ועד דכליא - ומכלה
 בחוץ - רגלא דתמנדאי, תדמור אותיות מורדת (קהלת יעקב בערכו. אוה"ת חנוכה
 (כרך ה') ע' 1882 סוף ס"ד. סד"ה מצותה משתשקע, רע"ח. התמים חו" ג' ע' נו
 [288]). ולהעיר מתורה הבעש"ט בהמעלה (בנוגע ליעקב עצמו) דקיפל הקב"ה לכל
 א"י והניחה תחת יעקב - דלא הי' צריך לנסוע ממקום למקום לברר הניצוצין דשם
 (כתונת פסים - לבעל התולדות - פ' בהעלתך. ודוקא יעקב - תורה).

נ.ב.

לכאבס ע"ד הו"ל דקובץ חד"ת דחברי הכולל¹ - בכלל נכון וטוב הדבר,
 ובלבד שח"י ע"י מפרכת אחראית-שביקורת תהי' ועריכה אחראית ע"י ראויים
 לזה. וק"ל.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, מוצאי שבת, ב' דר"ח אדר ראשון
שנה השביעית, ה'תשל"ג.
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה אברהם שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב ממוצ"ק יו"ד שבט והפ"נ שבו יקרא עה"צ הק'.
כבר נדבר כמה פעמים במשך השנה ע"ד נקודה המיוחדת של שנה זו -
שחוכנה וכמה מעניני' קשורים ביום השבת;
כל השנה כולה - שנה השביעית - עלי' נאמר שבת שבתון ירי' לארץ
שבת להוי',

ראש השנה, שבו נידונים ונקבעים מאורעות כל ימי השנה - חל להיות
בשבת,

ר"ה לדא"ח אשר הנחילנו אבותינו הק' וצוקלה"ה נ"ע זי"ע והיא
היא תורת הבעש"ט ז"ל - יס כסלו - חל להיות בשבת,

יום הסתלקות של נשיא דורנו - כ"ק מו"ח אדמו"ר - יו"ד שבט - חל
להיות בשבת,

ובהיותה שנה מעוברת - הרי ראש ותחלת חדש העבור - חל להיות בשבת.

והנה ענין העיבור בכללותו - שעל ידו משלימים את החסר (במספר הימים -
ביחס לשנת החמה) במשך שנים שעברו וגם מוסיפים כמה ימים על ימי שנת החמה.

ענין יום השבת הוא - מנוחה ועונג וכמס"נ וקראת לשבת עונג וכל פעולות
האדם בו ועניניו ה"ה מתוך עונג ובאופן דעונג.

זיה"ר שכהנ"ל יעורר את כאו"א, בחוככי כלל ישראל, ועד שיצליח למלאות
את כל החסר במשך כל ימי חייו ולהשלימו ולהוסיף עליו, הלון והוסיף ואור

וע"פ הציווי להלך אחר מדוחיו של הקב"ה סמס: וצדקתך אלקים עד מרום
גו'. ומתהומות הארץ גו',

להאיר בעניני מרום (חומ"צ) ובעניני ההום (עוה"ז הגשמי והחומרי ממש
שאינן תחתון למטה ממנו),

ולעשות כ"ז מתוך מנוחה ועונג אמתיים,

עדי נזכה בקרוב ממש לגאולה האמתית והשלימה עלי' נאמר: בשובה ונחת
חושעון.

בברכה

והפי"נ שבו יקראו עה"צ הק'.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מחנז מננדל שניאורטאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, מוצש"ק, ט"ו תמוז ה'תשל"ג
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכה טובה
מוה"ר אברהם שי

שלום וברכה!

בהמשך לימי הגאולה יב-יג תמוז, אשר לא את כ"ק מו"ח אדמו"ר "בלבד
גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק", שומרי מצוה,
וגם את אשר בשם ישראל יכונה",

ובצעדנו בסיום וחותם הארבעים יום דמתן תורתנו, אשר רק (ומיד) כשאמרו
ישראל בנינו יהיו ערביה שלנו (שנקיים התורה) נתן הקב"ה את התורה לישראל,
אבוא בזה עוה"פ להזכיר על המדובר זה כמה פעמים בגודל החשיבות וגודל
ההכרח וגודל הזכות לעשות כל האפשרי בחינוך על שהרת הקודש של כאו"א מבני
ובנות ישראל וביתר שאת וביתר עז, מתחיל בחינוך של קטני קטנים,
וכמובן גם ממש"נ: מפי עוללים ויונקים יסדה עוז (ואין עוז אלא תורה)
גו' להשביט אויב ומתנקס - וכמו שהאריך בזה בעל השמחה במאמרו-דא"ח ד"ה
וקבל היהודים את אשר החלו לעשות (בזמן דמתן תורה).

ושייכות מיוחדת בזה גם לימי "בין המצרים" הממששים ובאים, בסגנון
הז"ל הקדמת רפואה למכה, שהרי זוהי הדרך להשביט אויב ומתנקס,
נוסף ע"ז אשר תמיד כל הימים הרי אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל
השב"ר.

ומובן שגם החינוך במצות (נוסף על הנ"ל - בלימוד התורה) - עיקר
וחיוני, ונוגע לכל משך ימי החינוך וכמש"נ: חנוך לנער גו' גם כי
יזקיך לא יסור ממנה,

כולל גם (ועיקר) חינוך לנתינת צדקה וגמ"ח,

ובלשון הכתוב: כי ידעתיו (ל' חיבה. ולמה ידעתיו - לפי שהוא מצווה)
את בניו ואת ביתו גו' לעשות צדקה ומשפט.

ובכ"ז - שייכות מיוחדת ל"בין המצרים" כמפורש: ציון במשפט (עסק התורה)
תפדה ושבי' בצדקה.

ויה"ר אשר כל אחד ואחד יעשה בכהנ"ל את כל התלוי בו וגם עי"ז ימהר
קיום היעוד אשר הפכו ימים אלו לששון ולשמחה,

בגאולתנו האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר: משפטיך למלך תן
וצדקתך לבין מלך,

ויקויים מש"נ: לא יהי' לך אביון כי ברך יברכך הוי", ולא ילמדו עוד איש
את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם

ומלאה הארץ (מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ) דעה את הוי'

בברכה (ה'תשל"ג) ופרידתו
[Signature]

הרה"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים וכו' מוה"ר אברהם שי

בברכה להצלחה בעבוה"ק ובכהנ"ל חתי"ק

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שינאוורטאן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ימים הסמוכים לימי יב-יג תמוז,
ה"תשל"ה. ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה אברהם שי'

שלום וברכה!

נחשב המכ" מיום ו' תמוז וכן הקובץ חד"ת מחברי הכולל שיחי, ות"ח ת"ח^ה ובענין שהזמ"ג - ואף שהבא לקמן כבר בא במכתב הכללי מיום שלישי שהוכפל בו כי טוב, פ"ו וישראל עושה חיל, הרי אינה דומה כתיבה ובקשה הבאה לכו"כ ביחד - לפני" ובקשה מיוחדת ושלוחה ישר לאחד וליחיד:

בימים הסמוכים ליב-יג תמוז, ימי גאולת כ"ק מו"ה אדמו"ר ממאסרו על עבודתו במס"נ בהרבצת התורה בכל המדינה שהי" בה אז רוב מנין ורוב בנין, דאח"י - כולל פעולות רבות ועצמות בנוגע לקיום מצותי", כידוע ומפורסם, גאולה ע"י ובאופן דפוועל ישועות בקרב הארץ,

ונשען על דבריו במכתבו לחגיגת גאולה זו בפעם הראשונה (בשנת תפר"ח) אשר לא אותו "בלבד גאל הקב"ה ביי"ב תמוז, כ"א גם כל מחבבי תורתנו הק", שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה",

ומעורר (בהמשך מכתבו) "לחיצוק התורה והיהדות בכל אתר ואתר לפי ענינו" - ומצדף לו מאמרו ד"ה עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרוי" ביניהם,

הרי הזמ"ג ושליחותי" עבידנא לעורר ע"ד פעולות ביתר שאת ויתר עז בהרבצת התורה והוספה בזה, הלוך והוסיף ואור - בתורה אור, וגדול לימוד שמביא לידי מעשה - נר מצוה - בעצמו ובסביבתו הקרובה וגם הרחוקה, וזכות הרבים מסייעת. ואמחז"ל בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא,

ומודגש בזה ענין ההוספה דוקא, מתאים להציווי דמעלין בקודש - שהרי כל הוספה בתורה וכן במצות - גוררת עוד הוספה וכמחז"ל מצוה גוררת מצוה, ובלשון כ"ק מו"ה אדמו"ר במאמרו דיום הגאולה הראשון ד"ה הוי' לי בעוזרי (בסימום) - הם (ביורוי המצות) העוזרים האמתיים של האדם, כולל (כמובן) - במילוי תפקידו "לשמט את קונו" ע"י הומו"צ.

* * *

והנה בכל מצוה ומצוה - הדברים הנ"ל אמורים, אבל ביותר הוא בנוגע למצות שיש ביניהן שייכות.

ובזה זירוז מיוחד לכאו"א מבנ"י - שכולם חייבים בלימוד התורה - כולל נשים ובנות, שגם הן מברכות ברכות התורה ואומרות אשר קדשנו במצותיו וציוונו על דברי תורה (או - לעמק בד"ת) - גם ע"ד הוספה בהמצעים הידועים, שלכאו"א מהם שייכות מיוחדת לתורה, וכמדובר כבר כ"פ:

מבצע תורה: הרי מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, אלא שכמה פעמים ככה - הצלחה רבה בלימוד התורה.

מבצע תפילין ומבצע מצוה - אשר בפרשיות שבהן נאמר והוכפל הציווי דת"ת "בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכנך ובקומך", וציווי התורה ה"ז נתינת כה.

782

מבצע צדקה - אשר על ידה נעשה מוחן ולבו זכים אלף פעמים ככה.
מבצע בית מלא ספרים (דתורה ותפלה - שלימוד התורה שאחרי התפלה הוא נעלה ביותר, ובפרט שהתפלה ה"ה בהקדמת כובד ראש וכמס"נ: השתחוו לה' בהדרת קודש).
מבצע נרות שבת קודש ויו"ט - ע"פ מחז"ל דנר מצוה מביא תורה אור.

* * *

ויה"ר שכאו"א - בתוככי כאחב"י - שליט"א ילך מחיל אל חיל בלימוד התורה הנגלה והחסידות ובקיום מצותי, עדי יקויים היעוד בדפרשת שבת יום הגאולה: וישראל עושה חיל.

ברכה (קט"ו) וזכרתי דמאגות
הר"ר

שלישי. סוב: ב"ר פ"ד, וא"ו (הובא בפרש"י בראשית א, ז). שהוכפלו. סוב: טוב לשמים וטוב לבריות (אוה"ה בראשית לד, א. משפטים א' קנז ואילך). פ' וישראל עושה חיל: פ' השבוע גם באה"ק (משא"כ - פ' חוקה, שבאה"ק הייתה בשבוע לפני'.)
לי"ב. תמוז: שהוא גם יום הולדת (בשנת תר"ס) של בעל הגאולה. דפועל. הארץ: תהלים עד, יב. בקרב: ראה רש"י ובחיי לוואר ח, יח. בכתבו. מאמרנו: נדפסו בס' המאמרים תרפ"ח ע' קמו-קנב. ביתר שאת ויתר עז: עיין לקוטי לוי יצחק לתיא ע' לז. וגדול. מעשה: קדושין מ, סע"ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ב. בזכותא. גלותא: זה"ג רע, א. דמעלין בקודש: ברכות (כח, א) וש"נ. וראה זה"ג קס"ב. מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב. ד"ה הוי' לי: נדפס בס' המאמרים - קונטרסים ח"א דף קעט. וראה ג"כ לקו"ת שמע"צ ד"ה דה. לשמח את קוננו: משנה סוף קדושין. חייבים בלימוד התורה: להעיר מירושלמי פאה (פ"א ה"א) וכל חפצים כו' (ובמראה הפנים שם). ופי' בד"ה במדרש פ' נח (ס' המאמרים תרכ"ו בסופו): נבין דעת הירושלמי כו'. שגם הן מברכות: שו"ע או"ח סו"ס מז. ואשה מוציאה לאנשים (פמ"ג שם מש"ז סק"א, אבל ראה ביהגר"א). על. בד"ת: שו"ע אדה"ז שם ס"ד. תורה. תפלין: שייכותם מיוחדת עיין ד"ה תפלין דמארי עלמא (תרנ"ג),
ד"ה איתא במדרש תהלים הידוע, ועוד. וציונו. כח: וגם הבטחה, כי לא ידח ממנו נדח ובודאי יעשה תשובה כו' (הל' ת"ת שם פ"ד סוס"ג. תניא ספ"ט). צדקה. ככה: תו"א בתחלתו (א, ב). התורה שאחרי התפלה: ראה ברכות ה"ב. לקו"ת ברכה צו, ב. שהתפלה. קודש: ברכות ל, ב. כובד ראש: עיין אור"ת להה"פ ד"ה אין עומדין (ק, ג). שם ר"פ יוגש. אהאמ"צ בסידורו ריש שער התפלה (יט, ג). השתחוו. קודש: תהלים כט, ב. שם צו, ט. דהיי"א טז, כט. והנה בתוס' (ברכות שם) מסקנתו שהכוונה למזמור כט, אבל ביל"ש הובא במזמור צו (והרי מחברו - מהקדמונים). וי"ל טעמו - דהכתוב במזמור כט פירשוהו חז"ל (שהביאו התוס') דקאי על ברכה השלישית וכובד ראש צ"ל לפני כל התפלה. ותמיהת התוס' דהו"ל להביא ראיה מהמשך הכתוב חילו מלפניו (כך הוא בתוס' שלפניו - וא"כ כוונתו להכתוב בדה"י, וצע"ג) כל הארץ יתרחץ דה קאי על כל הארץ ולא דרגת היראה דהתפלה. נרות. אור: ראה בכתהארז"ל (שער הכוונות וכו') במקומו בארוכה: וז"ל כי נר מצוה כו'. מחז"ל. אור: שבת כג, ב. ילך מחיל. והחסידות. יקויים היעוד: דכשיפוצו מעינותיך (דהבעש"ט) חוצה קאתי מלכא משיחא (אה"ק דהבעש"ט הידוע). וישראל עושה חיל: בלק כד, יח. וראה זה"ט ס"פ בלק. רמב"ם הל' מלכים רפי"א.

ברכה לבשו"ט בכהנ"ל ובפרט במסגרת הכולל חתי"ק

RABBI MENACHEM M. SCHNEBERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מחנה הענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כ"ד שבט, ה'תשל"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכה
שמים כו' מו"ה אברהם שי

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת/המני, והשי"ת ימלא משאלוה לבבו לטובה ולברכה.
וכיון שהתנהגה בחיי היום-יום מהאיט לרצונו של השי"ת זהו הצנוע
והכלי לקבלת ברכות ה', הרי מובן שכל הוספה בעניני חורה וצוהי* מוסיפה
בברכותיו בכל המצטרף, אף על פי שציוויי ה' מוכרח לקיימם מצד עצמם גם
שלא על מנת לקבל פרט.

ובענין שהזמן גרמא, בקשר ליו"ד שבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ה
אדמו"ר, שעל צי"ן שלו יזכירוהו בחפלה, בודאי שעל כאו"א מאתנו להתבונן
איך שבעל ההילולא הקדיש ימי חייו לחזקה והפצת החורה והיהדות, בלי פשרות,
ובמסירה נפש ממש. ומעשה עיקר, שהתבוננות תביא להוספה בהאמצות כאו"א
ללכת בדרכיו, ובפרט שבעל ההילולא עומד לימינם של כל החולקים באורחותיו
וממשיכים בטעולותיו, וברכתו מלווה אותם להצליח בזה וגם בעניניהם חרטיים,
בגשמיים וברוחניות גם יחד.

ברכה - בקיר ליום ההולדת - לשנת הצליחה בגו"ר
ובברכה להצליח ולבשרות טובות
בכל האמור

מאשר אני קבלת המכ' והפי"נ,

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, תחלת תמוז, ה'תשל"ח
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה אברהם סי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכ' והפ"נ שיקרא| בעת רצון על הציון הק'.
לרגל מלאות יובל שנים מעת פרסום המאמר דא"ח ד"ה עשרה שיושבים
ועוסקים בתורה שכינה שרוי' ביניהם
עם המכתב המצורף עמו

- מכ"ק מו"ח אדמו"ר "אשר שלה להגיגת יב תמוז הראשונה - בשנת תרפ"ח",
הו"ל עוה"פ - בצירוף מאמרו דא"ח ד"ה זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה
בו,

שאמרו "בסעודת הודאה, י"ב תמוז, תרפ"ח".
ומצו"ב - ובודאי יפעול הקונטרס פעולהו, שילמדו אוהו כל אלה שיגיע
אליהם והמושפעים שלהם - שליט"א,
והלימוד יביא לידי מעשה בפועל, ובפרט - בהענינים אודותם מדובר
במכתב הנ"ל.

והשי"ת ימלא ברכות צדיק, כ"ק מו"ח אדמו"ר, לכאו"א כמפורט בהמכתב
ועד לסימו וחותרו שם "ועינינו תחזינה בהרמת קרן התורה, קרן ישראל",
ויקויים היעוד אשר הא-ל עושה פלא יום קרן משיחו - בגאולה האמתית
והשלימה ע"י משיח צדקנו.

Handwritten signature

בברכת הצלחה בכהנ"ל
ובברכת חג הגאולה

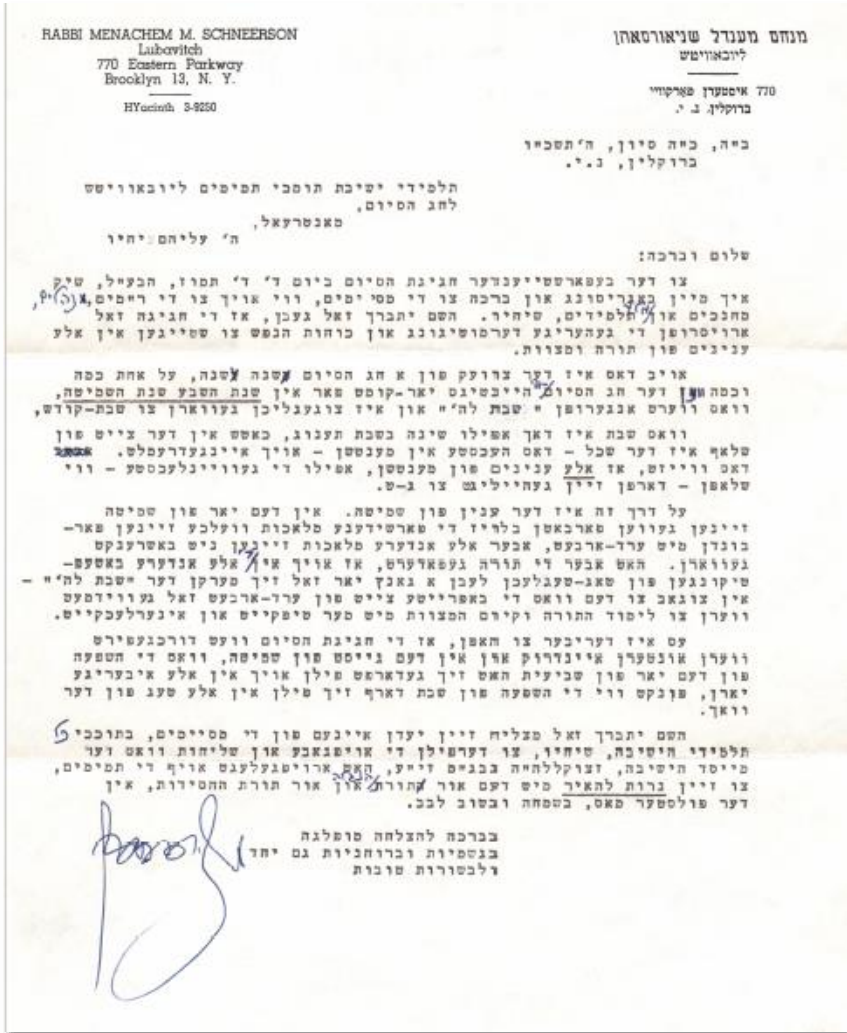
Handwritten signature

רבות - ובפרט באיכות - מדובר בהקונטרס אודות אמירת תהלים. ולכן
באה בחותרו - הוספה - מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד אמירת תהלים בכל יום,
ועוד וקובע ברכה לעצמו - מאמר רבנו הזקן (שנמצא זה עתה באחד הביכלאך)
אודות "לומר הקאפיטל שלו".

מאשר הנני קבלת המכ' והפ"נ שיקראו

פשוט שימשיך בפקדון ממונו בקרן הגמ"ח לאויוש"ט.

מכתבים לחג הסיום של תות"ל מאנטרעאל

צו די ר"מים, מנהלים, מחנכים און אלע תלמידים. חג הסיום פשנה לשנה,
על אחת כמה וכמה ווען דער חג הסיום - ווי היינטיגס יאר - קומט פאר. .
אז אויך אין די אלע אנדערע. . בתוככי כל תלמידי הישיבה. . דעם אור
התורה הנגלה

נדפס באגרות קודש חכ"ד ע' קנה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYachmh 3-8230

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ביה, בשכונת דפ' בהעלותך את הנרות, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ. י.

תלמידו ישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש
לחג הסיום,

מאנטרעאל, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה;

בקשר עם חג הסיום בשכונת דפ' בעל, הנני שולח ברכתי לכל המסיימים,
וכן הרייפים והמנהלים והמנהנים וכל התלמידים, שיחיו.

כיון שבשבת שלפני הסיום דתאי שאל קוראים ש' בהעלתך את הנרות,
הרי בודאי שיש בזה מסום הכנה והתעוררות להמסיימים וכל המשתתפים
בהסיום,

ובפרט- על מי הסבאר כלקושי תורה (ש' בהעלתך) לרכנו הזקן, שעבין
המנורה- כי הנספה קרוי' נר, כפי שבר' ח' נשמת אדם כו' ויש גם בחינת
ז' נרות שהם ז' סדרות בעבודת ה', יש עובד סאהבה מסוין כמים, ויש
סאהבה כרשטי אש, ויש על ידי התורה קו המפוצע וכיו' (ראה שם באריכות).

ומכאן התוראה לכל אחד ואחד מבני ישראל לא רק להמשיך ולהעלות
בגשמתם הם - בר תפיד דבר מצוה ותורה אור, אלא גם להוליק ולהליכ
נשמת כל אורא סבניי, לכל סוגיהם, כאושן שגם הם וביתם יהיו ~~המסיימים~~
~~מסיימים~~ מסכן ומקדש לו ית', בהתאם לרצונו ולהכשתו של הקביה ושכתי
בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מהם,

ואם בכל אחד ואחד מבני ישראל הדברים אמורים, על אהת כמה וכמה
בנוגע לתלמידי התמימים, אשר תפקידם - כסגנון המייסד הגדול דישיבת
תומכי-תמימים הוא כייק אדמויר כיע - להיות נרות האור, שהוא עצם
שליחותם.

ויהי רצון אשר כל אחד ואחד מהמסיימים, בתוככי כל תלמידו הישיבה,
שיחיו, יסלאו שליחותם בתור תלמידים דישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש,
להשיך אור תורה - תורת הנגלה ותורת החסידות, כי תורה אחת יכולנו,
ובר מצוה - קיום המצוות כחיות ובהידור, כי קשה עיקר, ובאופן דמוסיף
והולך דמוסיף ואור, מתוך שמחה וטוב לבב.

ברכה להצלחה מופלגה
במשיות וברוחניות גם יחד
ולבטורות טובות בכל האסור

ובפרט - על... המנורה - כי... ויש בנש"י... כי תורה אחת היא לכולנו

נדפס באגרות קודש חכ"ה ע' קסה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מומס מעגל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ג' תמוז, ה'תשל"ב
ברוקלין, נ. י.

תלמידי ישיבת תומכי-המימים ליובאוויטש
לחג הסיום,

מאנטרעאל,

ה' עליהם יהיו

שלום וברכה!

כנהוג לקשר מאורעות השבוע עם פרשת השבוע, ובמיוחד, בגידון דידן,
עם פרשת חג הגאולה די"ב-י"ג תמוז המחיל בשבוע זה דחיגת הסיום, בסיום
השבוע,

יש להתבונן - וכחוראה הכהוב: עמי זכר נא מה יעץ בו? ומה ענה בו?
- בהקדמתו של אותו נושא משלו שאמר אשר לא יוכל לדבר מאומה כי אם הדבר
אשר ישים אלקים בפיו, והיא: כי פראש צורים אראנו ובקבקות אפורנו, וכפירוש
רש"י: אני מטתל בראשיתם ובתחלה שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים
כצורים ובקבקות הללו - על ידי אבות ואמהות.

והביאור בזה, כי גלוי וידוע לכל באי עולם, אפילו אומות העולם, כי
הקיום, הכח והעוז של עם בני ישראל יסודם ושרשם באבות ואמהות של אומה זו
וירושה מהם לכל אחד ואחה מכני ובנות ישראל וכמו טבע בנפשותינו, בכל
המנים ובכל המקומות, וזהו שעושה אותנו לחשיבה אחת - הן עם לבדד ישכון
ובנדיים לא יתחשב.

ומכאן המסקנה הקניית - מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, שהמכוון
בזה הוא דרע קודש, בני ובנות ישראל, רצה לומר אשר בני ובנות ישראל הם זרע
יעקב וישראל ומתנחלים כיאות לבני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל
ולאה - וזה מכטיח שכל עם בני ישראל יהיו מיוסדים וחזקים כצורים ובקבקות
הללו, כפשוטו, וכטשטשו - שהאבות והאמהות נמשלו לצורים ולבקבות.

פגולות אלו ישגן ומתגלות סוף סוף, בכא"א מבני עמנו עם בני ישראל,
קטון כדודל. אבל טובן שהן מתבטאות בכל חוקף בנשיא בישראל, ועד נשיא
דורנו בעל הסמחה והגאולה, שלא התחשב עם שונאי דת ישראל שבקשו לעקור תורה
ומצות וכו', והוא נלחם בהם ללא חת ובחרף נפש ממש, עד שהביא נצחון וגאולה
לא רק לעצמו כי אם גם בגולת "כל מחבבי תורתנו הק", שומרי מצוה ובמ"א
בשם ישראל יכונה",

וכפירוש רש"י בפרשת השבוע: נשיא הדור הוא ככל הדור כי הנשיא הוא
הכל.

ואח אומרת: שהמסירת נפש והפעולות של נשיא הדור מוסיפים כח ועוז
בכל אחד ואחת מבני הדור ללכת בעקבותיו ולהמשיך בפעולותיו בהחזקת התורה
והיהדות והצפנתן בכל מקום ובכל זמן ועידן,
על אחת כמה וכמה בתלמידי וחניכי הישיבה שיוסד ושפתתלה ברוחו,
ובפרט אלו שוכו להגיע למדרגת סיום שלב אחד (על מנת לעלות ולהתחיל - היכך -
בעלי" שלב עליון יותר).

ויהי דבון שכל תלמידי ישיבת תומכי-המימים בכל מקום שהם) ובפרט
המסיימים) שליט"א, ילכו מחיל אל חיל, ויעשו ויפעלו בלימוד התורה בהתמדה
וקיום מצותי" בהידור ובסמחה ובשוב לבב.
ועד שבדקד יאמר כאו"א מהם: כמות הייתי לרבים ואחה מחטי עוז.

בברכת הצליחה רבה ולבשורות טובות
בכל האסור

לחטיבה אחת בעולם . . המסקנה הקניית . . שומרי מצוה וגם את אשר . .
בתלמידי וחניכי הישיבות שיוסד ושמתנהלות . . שכל תלמידי ישיבות
תומכי-תמימים בכל מקום שהם (ובפרט המסיימים) שליט"א

נוסח דומה נדפס באגרות קודש חכ"ז ע' תלה

ג' תמוז: יום היציאה מכות האסורים (א"פ בלק, תרפ"ז). **כנהוג לקשר:** ראה קונטרס ביקור שיקאגא ע"ז. **וכהוראת הכתוב:** מיכה ו,ה. **עמי זכר נא:** ראה זח"ג ר"פ בחקותי. **נושא משלו:** ראה ב"ר (מד,ו) י' לשונות נקראת נבואה כו' משל כו'. ולהעיר מחו"א ר"פ לך. ל"ת להאריז"ל ר"פ בלק. אוה"ת להצ"צ עה"פ ולא קם נביא. **כי מראש.** **יחשב:** בלק כג,ט. ראה במד"ר עה"פ. כיאוה"ז עה"פ. באוה"ת ספ. **ירושל.** **בנפשותינו:** ראה תניא פי"ח וספ"ה. **שעושה.** **ראה ברכות ו, סע"א.** וראה ד"ה את ה' האמרת (אוה"ת להצ"צ תבוא). **מי.** **ישראל:** בלק כג, יו"ד. **כל.** **יכונת:** סכתב בעל השמחה לחגיגת י"ב תמוז הראשונה (נדפס בס' המאמרים ה'תש"ח ע"רסג). **וכפירוש רש"י:** חוקה (כא,כא). וברמב"ם (מלכים פ"ג, ה"ו) שלבו הוא לב כל קהל ישראל. ובשו"ת הרשב"א (ח"א סקמ"ח): המלך כציבור שהציבור וכל ישראל תלויין בו. ובאגה"ק רסכ"ט שמצות התלויות במלך הוא מוציא כל ישראל כי הוא כללות כולם כו' - והרי בטעות אלו ישנן התלויות בחכמתו, כינתו כו' ועד במעשה שלו. ומ"ת שיוצאת ונכנסת עמו (סנה"א, כ) - ה"ז מצוה שבגופו. **בכל אחד ואחת.** **על אחת כמה:** עיין תניא פ"ב. **כמפתח.** **עונו:** תהלים עא, ז.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ח, יום תליתאי, שחוסכל בו כי טוב,
פי בחעלותך את הנרות,
י"ב בירחא תליתאי, חיתש"י.
ברוקלין, נ.י.

תלמודי ישיבת תומכי תמימים
מאנטרעאל,

ח' עליחם יחיו

שלום וברכה!

במענה להחודעה על דבר חג הסיום של השיבה, שיתקיים אי"ה בימים הסמוכים – בצירוף מכתבי תמיין שלהם –

יחי רצון שיהא חג **הסיום** – חג התחלה טובה בנוספת התמדה ושקידה בלימוד התורה והנלה (וחסידות) – בהקדמת עבודת התמלה,

התחלה טובה ע"י כאריא מתלמידים המסיימים, בתוככי כל תלמידי הישיבות בכל מקום שהם, שליטי"א.

וההוספה בגודל תלמוד שמביא לידי מעשה (קיום המצוות) – תוסיף בהידור בקיום המצוות,

ובציווי תורתנו הקדושה, שהוא גם תניית כח, **להעלות בקודש**.

ועיף תורת הבעשי"ט המפורסמת, אשר י"כל דבר ודבר אשר האדם רואה או שומע הוא הוראת הנהגה בעבודת השם",

ובמיוחד בענין זה, אשר חג הסיום האמור יתקיים בירחא תליתאי, בו ניתנת אוריאן תליתאי לעם תליתאי,

ונכתב מכתב זה בייב לירחא תליתאי, שהוא סיום ותשלומין דחג השבועות, זמן מתן תורתנו, שאו הוא יום כניסת כל בני ישראל (כולל משה רבינו ע"ה) לחינוך מחדש, ושלא בערך – עיי' ח' בכבודו ובעצמו,

ובפי **בחעלותך את הנרות**, אשר מזה הוראה לכל אחד מתלמידים המסיימים יחיו, שנוסף על זה שהם בעצמם יוחדרו באור התורה והמצוות כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי פנימיות התורה, תורת החסידות, ולימוד מביא לידי מעשה, קיום המצוות בהידור –

יהיו גם **נרות תליתאי** – להשפיע על כל אלה שידם מגעת בעניני תורה ומצוות, ועד שתרא שלחבת עולה מאלי.

והדגשה מיוחדת בכל הנ"ל בעמדנו בשנת חיתש"י, אשר כפי שנתפרסם ונתפשט בתפוצות ישראל, יש בה הרמז: **הי תרא שנת נסים** – אשר הקבי"ה נתן לכל אחד ואחת מישראל את חכה, למעיל בכל עניני יהדות, תורה ומצוות, באופן של **הנהגה נסית** – למעלה מתגבלות שלהם.

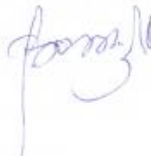
— ב —

ויהי רצון, אשר התלמידים המסיימים שיחיו ימלאו שליחותם להיות נרות להאיר — את עצמם ואת חסבינח ואת כל העולם כולו — בנר מצוה ותורה אור ומאור שנתורה זוהי פנימיות התורה.

ובלשון הרמב"ם גורם לעצמו ולעולם "תשועה והצלחה", ועד לתשועה השלימה — גאולה האמיתית והשלימה עיני משיח צדקנו, ובלשון הרמב"ם "מיד חן גנאליו", באופן דאחישנה ועם ענני שמיא.

ותקווים תיכף ההבטחה כרתמי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי (אשר) מצאתי דוד עבדי — ביאת משיח צדקנו ותיכף ומיד ממש.

בברכת הצלחה בכל חיילי

יום תליתאי.. **בירא תליתאי:** שבת פה, א. וראה ריין גאון שם. תנחומא יתרו י"ד. ועד. וראה לקויא להי"ם (הוצאת קה"ת) ס"י רמז (ט, ב). **שחוכבל בו כי טוב:** פרשיי עה"ם בראשית א, ז, במ"ר פ"ד, ו (במפרשיי שם — דגם העבר נעשה טוב). ובאה"ת (בראשית לג, א ואילך. ועוד), בסחי"ם תרניא ס"ע קנ"ג. ובמכתב כ"ק אדמו"ר (מחורשי"ב) י"ע (נדפס בסחי"ם התשי"ט ע' 19 השל"ג). אגרות-קודש שלו ח"א ע' קל"ו) — מקשר זה עם מחז"ל (קידושין מ, א) טוב לשמים וטוב לבריות. **י"ב בירא תליתאי:** סיום ויתשלמו"י דזמן מתן תורתנו (רא"ה סידור אדח"ו לפני "ובא לציון גואל". וראה לקויא חכ"ג ע' 263). **הסיום..התחלה:** ע"ד שיימתכפין התחלה להשלמה ("ירשותי לחתן בראשית. טור או"ח סתר"ס"ט. וראה א"ר שם). **בהקדמת עבודת התפלה:** ראה ברכות ה, ב. לקו"ת ברכה צו, ב. וראה גם שם ואתחנן ד, א. סידור (עם אדח"ו) ט, טע"א. סד"ה שלום רב התשי"ד (סחי"ם התשי"ד ע' 81). ובארוכה — ד"ה שלום וירא התשל"ח (סחי"ם מלוקט ח"ב ע' קצ"ט ואילך). **ב(גדול) תלמוד שמביא לר"י מעשה:** קידושין מ, ב. וראה הלכות ת"ת לאדח"ו פ"ד ס"ב-ג. **ובציווי..להעלות בקודש:** ברכות כח, א. ושי"ח זח"ג קס"ב, ריש ע"ב. וראה לקויא ח"ג ע' 250 הערה ד"ה להעלות בקודש. **שהוא גם תננת כח:** שח"י "אינו מבקש לפי כחי אלא לפי כח"י — במדב"ר פ"י"ב, ג. **תורת הבעש"ט:** "היום יום" טו אי"ר. כשי"ט (הוצאת קה"ת) חוסמות ס"י קכו-קכ"ט. **יום כניסת כל בני ישראל..לחינוך מחדש:** כי אע"פ שבג לפני מיתת ח"י ענין החינוך, וכמ"ש באברהם (וירא יח, יט) "אשר יצוה את בניו ואת ביהו אחריו ושומר דרך ה' לעשות צדקה ומשפט", ו"ימימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם. . אברהם אבינו זקן ויושב בישיבת ה' יצחק אבינו זקן ויושב בישיבת ה' . יעקב אבינו זקן ויושב בישיבת ה' (ויגמ' כח, ב) — הרי אין זה בדומה לחינוך שנפעל בבתוך תורה. **בהעלותך את הנרות:** שבעת הנרות, אשר "התשטה קרו"י נר מניש" ומשלי ב, כז) נר ה' נשמת אדם, וכללות נשמות ישראל נקרא מנורה, ויש בה חיות נר נרות שהם ז' מדרגות בעבודת ה' — לקו"ת פי בהעלותך רד"ה בהעלותך את הנרות (ט"ו, ג). **ובכ"מ:** ראה בארוכה ד"ה בהעלותך התשל"ד (סחי"ם מלוקט ח"ג ע' קפ"ח ואילך). **במאור שבתות זוהי מנימית התורה:** ראה קה"י לירושלמי תגנה פ"א ח"ו. ופ"ה ענף לאיורי פתוחתא ב. המשך תערי"ב ח"ג ע' אשכ"ב. **ועד שתהא שנהבת עולה מאל"י:** פרשיי עה"ם, משבת כא, א. וראה ל"ת להארג"ל ר"ם בהעלותך. **שנתמרסם ותממש בתפלות ישראל:** להעיר מרמב"ם ח"ל מגורים (פ"א ח"א-ב. שם פ"ב ח"ב ואילך), שמהנות שהנהיגו ב"ד הגדול (הפסו"ט בכל ישראל יש עשה ול"ית בקיומם. וראה בארוכה מכתב וא"י תשרי התשי"ג. **בנר מצוה ותורה אור:** משל"ו, כג. וראה ל"ת להארג"ל עה"פ. אוה"ת נ"ך עה"פ (ל"ע) תקסח ואילך. וראה או"ת להי"ם (הוצאת קה"ת) ר"ם בהעלותך (מ"ה, ג. בהוצאת קה"ת תשי"ם ואילך) — ס"י קלב, נתבאר בדי"ת בהעלותך חני"ל ס"ג (סחי"ם שם ס"ע קפו ואילך). **ובלשון הרמב"ם:** ח"ל תשובת פ"ג ח"ד. **גאולה האמיתית והשלימה:** שאין אחר"ה בלות תנוד"ית ח"ג ונאמר — פסחים קס"ט, ב, ממכילתא עה"פ בשלח טו, א). **ובלשון הרמב"ם "מיד חן גנאליו":** שם פ"ז ח"ה. **באופן דאחישנה ועם ענני שמיא:** ישע"י ס, כב. דניאל ז, יג. סנהדרין צ"ח, א. **כרתמי ברית..מצאתי דוד עבדי:** תתלים פ"ט, ד, שם, כא. **משיח צדקנו:** שבא בחיפה הדעת, כמו מצוה — סנהדרין צ"ח, א. וראה אגח"ק ס"ד. **הצלחה:** ראה אוה"ת וישב רע"ה, א"ב-ע"ה"ם ויהי ח" את יוסף ויהי איש מצליח).

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מחזק מענדל שינאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ.י.

בי"ת, עשיק מברכים חודש תמוז,
חודש הטובה, התשנ"א.
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש — מאנטרעאל
ח' עליחם יחיו

שלום וברכה!

במענה לתודעה על דבר חג הסיום של הישיבה שיתקיים אי"ה ביום שני ח' תמוז
הבעלי"ט, בצירוף מכתבי המיי שלחם —

יהי רצון שיחא חג **הסיום** — חג התחלה טובה בתוספת התמדה ושקידה בלימוד התורה
(תנגלת והחסידות), ובחקירת עבודת התפלה,

התחלה טובה עיי' כא"י"א מהתלמידים המסיימים, בתוככי כל תלמידי הישיבות בכל מקום
שהם שליטי"א.

והחסופה (בנדול) תלמוד שמבוא לידי מעשה (קיום המצוות) — תוסף בהידור בקיום
המצוות,

ובציווי תורתנו הקדושה, שהוא גם נתינת כח, **להעלות בקודש.**

ובמרט בעמדנו בעשי"ק מבחי"ח תמוז, אשר ביי"ב-י"ג בו הוא חג הטובה של כייק מ"ח
אדמו"ר, אשר בודאי ידועה לכם פרשת המאסר והטובה, והוראתה וקודמתה המיומית —
התעוררות אמיתית לחוספת בכל עניני יתדות, בעוז ובמרץ ובחיות, הן בנוגע לעצמו והן
בנוגע להפצת התורה ומצוותיה, במעשה במעל ובדברים היוצאים מן הלב אשר מעלים
פעולתם, ובמרט כשמטילים זוגנא וז"י ומזחיקת.

והדגשה מיוחדת בכל תייל בשנה זו שהיא מצטיינת ב"קדושה משולשת". כלומר, רבים
מעניני הקדושה בשנה זו מופיעים שלשה פעמים, באופן של "חוקה" **(בתלת זימני חוי חוקה)**:
התחלת ("יראש") השנה היתה ב"חוקה" של שלשה ימי קדושה רצופים. לאחר שני ימי
ראש-השנה בא מיד יום השבת-קודש. ובחזי-לארץ חורח "חוקה" זו על עצמה עוד שתי פעמים
בחודש תשרי (במים הראשונים והאחרונים של חג הסוכות). היינו "חוקה" בתוך "חוקה" —
שלשה פעמים שלש ימי קדושה רצופים.

ועדיז חור ענין זה גם בראש-השנה לחסידות, חג הטובה יי"ט-כ כסלו, ועדיז בימי
השטחה דמרים. ועדיז חור ענין זה גם בחג השבועות דמיני אולינן.

משמעותה של "חוקה" (מלשון **חוק**, תוקף) היא, שעי" שלשה פעמים נעשה קבעות בדבר,
ויש בטחון ותוקף שכן ישאר הדבר. ובזה מתבטאת החוראה והנתינת-כח של "שנה משולשת" זו,
שכל עניני קדושה, תורה ומצוותי, מתחזקים וחודדים בכל המצוות, כך שהפעמים נמשכת גם
על העתיד.

ויחי רצון, אשר התלמידים המסיימים שיחיו ימלאו שליחותם לחיות **נרות להאיר**,

ובחורואת דפי **הבעלותך את הנרות** דמינה אולינן, שנוסף על זה שהם בעצמם יוחדרו
באר התורה והמצוות כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי מנימות התורה, תורת החסידות,
וילמוד מבוא לידי מעשה, קיום המצוות בחידור —

— ב —

יחיו גם נרות להאיר — להאיר את סביבתם ואת כל העולם כולו בנר מצוה ותורה אור, ועד שתאה שלחבת עולה מאליו.

ותקווים בכל אחד מהתלמידים המסיימים שיהיו, בתוככי כלל ישראל, תפילת וברכת משה רבינו (שהיא גם נתינת-כח) בסיום מוזמר צדיק שבתחלים: **ויהי נועם ה' אלקינו ועלנו ומעשה ידיו כוננה עלינו — יהי רצון שתשרת שכונה במעשה ידכם,**

ומעשה ידיו כוננה — בבית המקדש השלישי, שיבנה במחרת בימינו, בנאולה האמיתית והשלימה על ידי משה צדקינו, תיכף ומיד ממש, ובלשון הרמב"ם: **מיד הנן גאלנין.**

ברכת הצלחה בכל הנייל

עשיק: שחוכפל בו טוב — בראשית א, כח. שם, לא. חזקוני עה"פ שם, לא. וראה רמב"ן שם. וראה לקו"ש חכ"ד ע"י 641 הערה ד"ה זה. **תמוז**: ראה בארוכה לקו"ש ח"ח שיחה לייב-וייג תמוז (ע"י 310 ואילך). **התחלה**: ע"ד שימתכ"פ התחלה להשלמה (ירושתי לחתן בראשית. טור אי"ח סתרי"ט. וראה אי"ר שם). **בהקדמת עבודת התפלה**: ראה ברכות ה, ב. לקו"ש ברכה צו, ב. וראה גם שם ואתחנן ד, א. סידור (עם דא"ח) נ, סע"א. סד"ה שלום רב החתמיד (סח"מ חתמיד ע"י 81) ובארוכה — ד"ה שלום רב תתשל"ח (סח"מ מלו"ק ח"ב ע"י קצט ואילך). **בגדול** (הגדול) **תלמוד שבאי ליד מעשה**: קידושין מ, ב. וראה הלכות ת"ת לאדח"ו פ"ד ס"ב-ג. **ובניויו** . . . **להעלות בקודש**: ברכות כח, א. וש"נ. **זתינת כח**: שהרי "אינו מבקש לפי לקו"ש ח"ג ע"י 250 הערה ד"ה להעלות בקודש. **שהוא גם נתינת כח**: שהרי "אינו מבקש לפי כח אלא לפי כח"י — במדבר מ"ב, ג. **פרשת המאסר והנאולה**: ראה רשימת המאסר והנאולה בלקו"ש כרך ד תרי, א ואילך. ובכ"מ. **במעשה במועל**. שהמעשה הוא העיקר — אבות מ"א משנה י"ז (ט"ו"ב). תקו"ז תניב (מ, סע"א). ת"ס (צג, ב). ת"ע (קלג, ב). קל"ד, א. **ובדברים** זו **שהיא מצטיינת ב"קדושה משולשת"**: ע"ן בזה בארוכה במכתבים כללים לר"ת שנה זו (נדמוצ"ש ח"י אולן, מוצ"ש כ"ה אולן וג' סליחות — ה"תשי"ג, וא"ו תשרי ה"תשי"א). מכתב י"א ניסן שנה זו. **בתלת יומני הוי חזקה**: בי"מ קו, ר"ש ע"ב. וראה גם יבמות סד, ב. ובירושלמי שם (מ"ו ח"ו). סנהדרין פ"א, ב. **התחלה** ("ראשית") **השנת**: לקו"ש דרושים ל"ח ת"ת, א-ב. עטרת ראש שער ר"ח בתחלתו. ובכ"מ. המשך וככה תרל"ז ע"י קכח. **ובכ"מ**. **ראש-השנה לחסידות** . . . **י"ט-כ כסלו**: מכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — נתקן ב"חיו"ם ו"ס"י ו"ט כסלו. אגרות-קודש שלו ח"א ע"י רנט. וש"נ. **בהעלותך את הנהרות**: שבעת הנהרות, אשר יתנומה קרו"י נר כמיש (משלי כ, כז) נר ח' משמת אדם, וכללות שמות ישראל קרא מנוחה, ויש בה בחינת ז' נרות שהם ז' מדריגות בעבודת ה"י — לקו"ש פ' בהעלותך ד"ה בהעלותך את הנהרות (כ"ט, ג). **ובכ"מ**. וראה בארוכה ד"ה בהעלותך ה"תש"ד (סח"מ מלו"ק ח"ג ע"י קפ"ה ואילך). **במאור שבתורה זוהי מנימות התורה**: ראה קרבן העדה לירושלמי ח"ג מ"א ח"ו. יפ"ע ע"פ לפתיחתא דאכ"ב. ב. אחי"ת תצוה ע"י אר"ת. סח"מ תרמ"ז ע"י פ"ה-פ"ח. המשך תע"ב ח"ג ע"י אשכ"ב סח"מ עטר"ת ע"י ר' תרפ"ט ע"י 176. **בנר מצוה ותורה אור**: משלו, ו. כב. וראה ל"ת להאר"ז ע"ה"פ. אוח"ת נ"ך ע"ה"פ (ס"ע תקס"ה ואילך). קונטרס ע"י חז"ים בתחילתו. וראה או"ת לח"מ (הוצאת קה"ת) ר"פ בהעלותך (מה' ג' בהוצאת קה"ת תשי"מ ואילך) — סי' קלב, נתבאר כ"ה בהעלותך ה"תש"ד ח"ל סי' ב. וראה ל"ת להאר"ז ע"י ר"פ בהעלותך. וראה בארוכה שיחת ש"פ בהעלותך שנה זו. וש"נ. **יהי רצון . . . במעשה ידכם**: משי"י ע"ה"פ מקודי ל"ט, מג. וראה גם משי"י שמיני ט, כג. משי"י ע"ה"פ תחלים כאן, וראה כשי"י (הוצאת קה"ת) סח"מ. **ומעשה ידיו כוננה — בבית המקדש השלישי**: מדרש תחלים ע"ה"פ. **נאולה האמיתית והשלימה**: שא"ן אחר"י גלות (נתינת) ה"ג ונאמר — פסחים ב, קט"ג, ב. ממכילתא ע"ה"פ בשלח טו, א. יל"ש ישעי' רמז תצ"ט). **ובלשון הרמב"ם**: ה"ל תשובה מ"ז ה"ת. **הצלחה**: ראה אוח"ת ושב רע"א, א-ב (ע"ה"פ ויהי ה' את ידיו ויהי אש מצלחן). לקו"ש לוי"ג אגרות-קודש ע"י ל ואילך. תורת לוי יצחק ע"י שלו. לקו"ש ח"ה ע"י 213. **בכל הנייל**: שהצלחה אמיתית דחפרט מוסיף בכל הפרטים ומשי"א — בהכלל.

מכתבים לדינר השנתי של מוסדות חב"ד בקאלעראדא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
170 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

תחום מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
10 Kislev, 5742
Brooklyn, N. Y.

To All Participants in the
Fourth Annual Dinner for
Lubavitch of Colorado

Greeting and Blessing:

It is certainly significant that this event is taking place on the first day of Chanukah - a day which is highly indicative of the work of Lubavitch, spreading the light of Torah and Mitzvos with total commitment and dedication.

While every Mitzvah is likened to a "lamp" (Ner - Mitzvah), the Mitzvah of Ner Chanukah, in itself, most vividly and visibly exemplifies the essence of Torah and Mitzvos as the light and life of our Jewish people.

At the same time, the Chanukah Lights remind us of the dynamic nature of living Jewishly. For, having kindled the first light of Chanukah with all the inspiration and enthusiasm it calls for, we are resolved not to remain content, but kindle two lights the following night, and continue to add a candle each night of Chanukah. And so also in all matters of Yiddishkeit: however satisfactory the situation may be, we must constantly strive for better and higher standards.

To be sure, we live in an era of great technological advancement; but morally and ideologically - in terms of real and eternal values - much darkness covers the world. More than ever we need the light of Torah to illuminate the Jewish home and the community at large, to ensure that our children and grandchildren shall not fall prey to the confusion and insecurity so prevalent in this day and age.

Lubavitch of Colorado provides a wide base in which every Jew, man, woman and child, can participate in a variety of activities and programs designed to enrich and stimulate Jewish living and meet the challenges facing the Jewish home and family and the entire community. May G-d grant that everyone should indeed do so, with enthusiasm and joy.

G-d bless each and all of you, and yours, with Hatzlocho in the above, and in all your needs, materially and spiritually.

With esteem and blessing for a bright
and inspiring Chanukah

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

זכום מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
19th of Kislev
Chag HaGeulo, 5743
Brooklyn, N. Y.

To All Participants in the
Fifth Annual Dinner for
Lubavitch of Colorado
Denver, Colorado

Greeting and Blessing:

I am pleased to extend congratulations and prayerful wishes to the distinguished Chairman, Guest of Honor, and all participants in this auspicious event.

It is eminently fitting for this event to take place during Chanukah, the Festival of Lights, with its eternal message to illuminate every Jewish home, as well as the "outside," with the pure light of Torah and Mitzvoth - Ner Mitzvah v'Torah Or, with growing strength and brightness from day to day.

In order to translate this message into actual everyday experience, we must all work for broadening and deepening Torah education at all age levels, beginning with the very young.

While Torah education must begin at home, in the warm and bright atmosphere of Jewish living, it must not end there. As the Chanukah lights indicate, we must reach out and bring the light and life of the Torah and Mitzvoth into the lives of those who, for one reason or another, are still "outside," wandering in darkness, ignorant of their great Jewish heritage, sometimes even unaware of their Jewish identity.

This is what Lubavitch of Colorado, as Lubavitch in other parts of this continent and overseas, is doing with dedication and devotion. But if this work is to meet the growing needs and challenges of these days, it must have the growing support of every concerned Jew, man and woman, in the community. Indeed, I am confident that it will be forthcoming, and will consistently go from strength to strength in the true spirit of Chanukah and the Chanukah Lights: "Let there be more light!"

HaShem will surely reciprocate by brightening up the personal life of each and all of you, likewise in a growing measure, with His generous blessings in all needs, materially and spiritually.

With esteem and blessing for a
bright and inspiring Chanukah,

BI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מחום מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

By the Grace of G-d
19th of Kislev, 5744
Brooklyn, N.Y.

To All Participants in the
Sixth Annual Dinner for
Lubavitch of Colorado
Denver, Colorado

Greeting and Blessing:

I was pleased to be informed of the forthcoming Annual Dinner, which is taking place on the first day of the week of Sedra Vayechi.

It is timely to recall the teaching of the Alter Rebbe, author of the Tanya and Shulchan Aruch and Founder of Chabad - today being the Anniversary of his Liberation - that the weekly Sedra contains pertinent lessons for the current events of the week. Thus, the first section of the Sedra, which is particularly relevant to the first day of the week, significantly begins with the word Vayechi: "And Jacob lived (vayechi) in the land of Egypt seventeen years" (Gen. 47:28).

This brings to mind the well known story about the Alter Rebbe's little grandson (who later became famous as the Rebbe the "Tzemach Tzedek"). The little boy, having heard from his Chumash teacher that these were Father Jacob's best years, asked his grandfather how this was possible seeing that Egypt was not the Holy Land, etc. The Alter Rebbe replied that, as the Torah tells us, before going down to Egypt, Yaakov Ovinu sent his son Yehuda ahead of him to establish there a Torah school, to ensure a complete Torah education for his children and succeeding generations, and when this was done, it was possible to live happily in Egypt.

The lesson is clear: Wherever Jews settle, it is their first duty to make sure that the young generation will be provided with a proper Torah education. And the term "young generation" is used here to include also those who are "young" in experience of Yiddishkeit, regardless of actual age. Lubavitch of Colorado, like Lubavitch everywhere else, and all friends who participate in the outreach activities and programs to spread Yiddishkeit, are the "Yehudas" of our time, whose vital work cannot be overstated.

I congratulate the Guest of Honor and all participants in this important event. I am confident that it will stimulate everyone to go from strength to strength in spreading the light of Torah and Mitzvos in the true spirit of Chanukah. In addition to it being a "must" for its own sake, it will also widen the channels to receive G-d's blessings in all needs, for ever brighter days ahead, both materially and spiritually.

With esteem and blessing,

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנוחה מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
15th of Kislev, 5745
Brooklyn, N.Y.

To All Participants in the
Seventh Annual Dinner for
Lubavitch of Colorado
Denver, Colorado

Greeting and Blessing:

It is significant that this year's Dinner event is taking place within three days of Chanukah, for there is a close relevance between the two.

The special Mitzva of Chanukah is, of course, the kindling of the Chanukah Lights. But the meaningful lessons that the Chanukah Lights teach us are basic and pertinent all year round. To mention only several:

The Chanukah Lights are symbolic - in a tangible and visible way - of all the Mitzvot of the Torah, all of which are defined in terms of light: Ner Mitzva vTorah Or ("A Mitzva is a candle and the Torah is light"). The performance of a Mitzva creates a "light" which, though generally invisible to the physical eye, irradiates the person performing it as well as the surrounding environment, dispelling a lot of darkness. The Chanukah Lights are a visible reminder of it.

The Mitzva of Ner Chanukah has the unique feature of being performed in a steadily increasing manner: One candle is lit the first night, two the second, and so on. This reminds us forcefully again in a visible and concrete way - that all things connected with Torah and Mitzvot have to be on the increase. No matter how satisfactory the level of one's Torah-and-Mitzvot experience may be on any given day, it is not adequate for the next day; and the next day's advancement - sufficient in itself - is still inadequate for the day after. Living Yiddishkeit requires continuous growth; there is always room for enriching one's spiritual life.

A further unique feature of the Chanukah Lights is that they be seen also "outside." The symbolic message of it is that we must not forget those of our brethren who are walking in darkness outside, unaware of Chanukah; unaware, perhaps, even of their Jewish identity and heritage. It is our duty to reach out to them and bring the light of living Yiddishkeit into their hearts and homes.

All this is, actually, what Lubavitch of Colorado is about.

Wishing you Hatzlocho in your growing involvement in the vital programs of Lubavitch of Colorado, and a corresponding growing measure of Divine Blessings in all needs,

With esteem and blessing,

by Schneerson

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מוחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
19th of Kislev,
Chag HaGeulo, 5746
Brooklyn, N. Y.

To All Participants in the
Eighth Annual Dinner for
Lubavitch of Colorado
Denver, Colorado

Greeting and Blessing:

This year's Dinner Event is taking place on the auspicious day concluding the Festival of Chanukah, when all eight Chanukah Lights were kindled the night before. Everyone has thus the full cumulative benefit of the inspiration and brightness of all eight days of Chanukah.

As is well known, Chanukah commemorates the miraculous deliverance of our Jewish people from the oppression of a tyrannical Greek ruler, who sought to force the Greek idolatry on our Jewish people, in the land of Israel, some twenty-two centuries ago, by life-threatening decrees designed to extinguish the light of Torah and Mitzvoth. To celebrate this deliverance, we have been lighting the Chanukah candles ever since, in growing numbers, each night of Chanukah.

The Chanukah Lights symbolize the essence of Yiddishkeit and our Jewish way of life, a life of Torah and Mitzvoth, as it is written, Ner Mitzvah v'Torah Or ("A Mitzvah is a candle and the Torah is light."). For, the performance of Mitzvoth illuminates the Jewish soul, gives real meaning to a Jew's everyday life, and serves as a continuous channel for G-d's blessings for oneself, one's family and community, in all needs, both material and spiritual.

We Jews, who live in this blessed land of freedom of worship = after centuries of oppression in other parts of the world - certainly have good cause to appreciate this greatest of Divine blessings. As for the way to show our appreciation, we turn to the Alter Rebbe, author of the Tanya and Shulchan Aruch, and founder of Chabad, whose Geulah (deliverance anniversary) is celebrated a few days before Chanukah, on the 19th of Kislev (the date of this letter). In the letter he wrote after his miraculous deliverance (in Czarist Russia nearly 200 years ago), he explains that Jewish appreciation of G-d's blessings is expressed through redoubled efforts to deepen one's own experience of Torah-true Jewish living, as well as increased efforts to spread the light of Torah and Mitzvoth in one's surroundings, especially among fellow Jews, young and old, whose identity and Jewish experience need to be substantially strengthened.

- 2 -

This is precisely what Lubavitch everywhere - including Lubavitch of Colorado - is doing. Of course, the need is very great for more and more fellow Jews becoming personally involved in this work of keeping the light of Torah shining brightly, and increasingly, in every Jewish home, in every Jewish community.

I extend prayerful wishes to each and all of you for Hatzlocho in all above, which will also widen the channels of a corresponding growing measure of Divine blessings.

With esteem and
blessing,

M. S. S.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

By the Grace of G-d
10th of Kislev, 5747
Brooklyn, N. Y.

To All Participants in the
Ninth Annual Dinner for the
Lubavitch of Colorado

Greeting and Blessing:

By Divine Providence this year's Dinner Event is taking place on Yud-Tes Kislev, the Geula (Deliverance) Anniversary of the Alter Rebbe, author of the Tanya and Shulchan Aruch, and Founder of Chabad. The auspiciousness of this anniversary, often described as the "Rosh Hashanah" of Chabad, will surely be a source of added inspiration to all participants in this Dinner Event.

It is, therefore, timely to recall the historic Iggeres Hakodesh (Sacred Letter) of the Baal HaGeula, which he wrote upon his return from Petersburg (Czarist Russia nearly 200 years ago), where he had just been cleared of trumped-up high treason charges designed to stop his activities of spreading Torah and Chassidus. This Iggeres Hakodesh opens with the words, Kotonti mikol hachasodim - "I am unworthy of all the (Divine) favors," taken from the weekly Sedra Vayishlach, which was read on the Shabbos just preceding Yud-Tes Kislev.

The gist of it is that when HaShem shows kindnesses to a Jew, especially extraordinary kindnesses, it evokes in him a profound feeling of Kotonti - a deep sense of humility and unworthiness - in light of the great and eternal Divine favors which are out of all proportion to his merits, if any. Consequently, it calls forth in him a compelling urge to increase his endeavors in all matters connected with HaShem's Will, namely Torah and Mitzvos, in order to please HaShem ever more and more, and be more worthy of His future favors.

Among the greatest blessings HaShem has bestowed on us living in this blessed land is the freedom a Jew enjoys to conduct his/her everyday life in full accord with HaShem's Will. Not only is a Jew not hindered here by any of the problems, even perils, faced by our coreligionists in the past (or even present, in certain countries), but, on the contrary, he finds here 'along with citizens of other faiths) a conducive climate to live according to one's spiritual needs and traditions.

Surely, therefore, we should realize how greatly indebted one must feel to HaShem, and how eagerly everyone should dedicate oneself to the service of HaShem through the fulfillment of Mitzvos, and helping fellow Jews deepen their experience and knowledge of Torah-true Jewish living.

- 2 -

Lubavitch of Colorado - as Lubavitch everywhere else - has, with the help of G-d, and of its dedicated friends, made substantial achievements in this direction, and is committed to continue this vital activity in a consistently growing measure. I am confident that everyone of you will increase still further your active participation in the vital activities and programs to keep the light of Torah shining ever more brightly in all parts of Colorado.

HaShem will surely bless you with Hatzlocho in this endeavor, as well as in all your needs, both materially and spiritually.

Wishing all an inspiring Chag HaGeula and bright and happy Chanukah to illuminate all days ahead,

With esteem and
blessing

M. Schneerson

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

חנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ.י.

By the Grace of G-d
9th of Teves, 5748
Year of Hakhel
Brooklyn, N.Y.

To All Participants in the
Tenth Annual Dinner for
Lubavitch of Colorado

Greeting and Blessing!

I take pleasure in extending congratulations and prayerful wishes to the honorary chairmen, worthy honorees, distinguished guests, and all participants in this outstanding dinner event. May it be blessed with a full measure of achievement both materially and spiritually, especially as it is taking place in the early part of the year Hakhel.

The Mitzvah of Hakhel, as ordained in the Torah, is that at the end of every seven years, immediately after the year of Shemittah, when Jews make their pilgrimage to the Bais Hamikdosh (Temple), during the festival of Succos, all Jews had to be gathered (Hakhel) - the men, and the women, and the children even babies, and the king read to them sections from the Torah, selected for their content to stimulate Jews in the observance of Mitzvos and strengthen them in their faith and in Yiddishkeit, and it made a profound impression on them, as if they heard it from G-d himself.

Although the Mitzvah of Hakhel, in its concrete and plain form, is connected with the time of the Bais Hamikdosh, there is the well known principle that all matters that are connected with the Bais Hamikdosh, such as sacrifices and the like, are in their spiritual content relevant at all times. This is why the daily prayers, which have been enacted in the place of the sacrifices, substitute for them. A Jew prays with all his heart, offers himself completely in submission to his Creator, and is ready to sacrifice the best of his possessions and his most passionate interests (the "fat and the blood") to the will of G-d - and it is acceptable to G-d as a "burnt offering" in the Bais Hamikdosh. indeed, also during the times when Jews had a central Sanctuary and Mikdosh and actually offered sacrifices there, it was the Jewish heart that he desired most, in accordance with His imperative, request, and promise: "Let them make Me a Sanctuary and I will dwell within them" - in their innermost Jewish hearts.

It is also obvious how strongly the Mitzvah of Hakhel emphasizes the Torah-education of our children. It follows that also those who

are grown in years but still "children" in Yiddishkeit; all those "who know not," who, for one reason or another, did not get the proper Jewish education, and even those who belong to the category of "one who knows not to ask," namely, those who do not know, and do not feel, that they miss something and should ask and seek help - these also must be assembled to let them hear and learn what Torah is, what a Mitzvah is, in a manner of learning that would imbue them with fear of G-d, and, most importantly, that they should "observe and do all the words of this Torah," the Torah from Sinai that shall never be changed - all of the above with such impact, "as if they heard it from G-d Himself."

Lubavitch of Colorado - as Lubavitch everywhere else - has, with the help of G-d, and of its dedicated friends, made substantial achievements in helping Jews become even more fully and intimately aware of Torah and Mitzvos in their everyday experience, and is committed to continue this vital activity in a consistently growing measure. I am confident that everyone of you will increase still further your active participation in the vital activities and programs to keep the light of Torah shining even more brightly in all parts of Colorado.

Hashem will surely bless you with Hatzlocho in this endeavor, as well as in all your needs, both materially and spiritually.

With esteem and blessing

M. Schneurson

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

By the Grace of G-d
Rosh Chodesh Kislev, 5749
Brooklyn, N.Y.

To All Participants in the
Eleventh Annual Dinner of
Lubavitch of Colorado

Greeting and Blessing:

It is particularly fitting that the Dinner event is taking place
on the first day of Chanukah.

The Chanukah message speaks to us through the Chanukah lights
that we kindle each night of Chanukah in increasing numbers, with
an added light from the second night on. The Chanukah lights are
required to be lit in a prominent place in the home from which they
can be seen both in the home and outside.

Bearing in mind that the Chanukah lights symbolize the light of
Torah and Mitzvot (Ner Mitzvah v'Torah Or), the message is clear:
spread the light of Yiddishkeit, Torah and Mitzvot in a consistently
growing measure and intensity, both in your home and in the community
at large, including also those who may think themselves "outsiders"
in terms of living Yiddishkeit. I say "may think," because deep
inside, a Jew is always attached to his/her Jewish roots.

This year, moreover, the above message receives an added dimension
from the fact that it is a Jewish Leap Year, with an added month
of 30 days. The underlying reason for this intercalation is to
reconcile the Lunar Year (the basis of our Jewish Calendar) with the
Solar Year (which is by some 11 days longer), so that our Festivals
would occur in their proper season (Pesach in the spring, etc.).
But there is also a symbolic lesson that goes with it: We are given
the ability and opportunity to make up for past deficiencies, and
even more than that - just as the leap year, with an added month
surpasses by many days not only a regular Lunar Year, but also a
Solar Year.

Lastly, but not least, the current year has been designated as
the "Year of the Child" - to increase awareness of the many, many
Jewish children who hardly have any knowledge of their heritage.
We owe it to them, and to Jews of all ages who are relatively young
in terms of Jewish experience, to reach out to them and bring them
closer to Yiddishkeit.

With prayerful wishes to the worthy chairmen, distinguished honorees,
and all participants for success in all above, as well as in
personal affairs, and for a bright and happy Chanukah.

With esteem and blessing,

M. Schneerson

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, ניו

By the Grace of G-d
14th day of Kislev, 5750
Brooklyn, N.Y.

To All Participants in the
12th Annual Dinner of
Lubavitch of Colorado
Denver, Colorado

Greeting and Blessing!

I was pleased to be informed of the forthcoming Annual Dinner, taking place on the 19th day of Kislev, 5750, I extend congratulations and prayerful wishes to the distinguished honorees and all participants.

It is highly significant that this event is taking place on the day of the Geulo of the Alter Rebbe. Being Nossi of his generation, and in light of the saying that "the Nossi is all," the Geulo of the Alter Rebbe, is a Geulo that relates to everyone who follows in the footsteps and teachings of the Baal HaGeulo, spreading Yiddishkeit, Torah and Mitzvos, with Chassidic light and warmth.

Moreover, we are now in the fortieth year of the passing of my saintly predecessor, my father-in-law the Rebbe - a highly significant milestone.

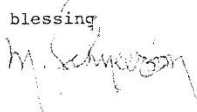
The Torah tells us that everyone in the 40th year of his activities (studies, activities), attains a deeper knowledge, a keener perception and a fuller appreciation of the eternal values, in which he has been and is involved.

It follows from the above, that such understanding and appreciation calls for new dimensions in terms of one's dedication and participation in the ongoing and expanding activities and institutions that have been founded by the Rebbe and are conducted in his spirit and guidelines.

In light of the above, I am confident that all friends and supporters of Lubavitch of Colorado, will henceforth - in keeping with the new milestone - open even more fully their hearts, eyes, and ears to the vital activities of spreading and strengthening Torah and Yiddishkeit in your area.

May HaShem bless each and all of you with Hatzlocho in these, as well as in all your worthy endeavors, materially and spiritually.

With esteem and blessing
of Chag HaGeulo

מכתבים באנגלית

Rebbe Responsa מארכיון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקליין נ. י.

By the Grace of G-d
15th of Kislev, 5724
Brooklyn, N. Y.

Dr.

Blessing and Greeting:

After not hearing from you for a considerable length of time, I was pleased to receive your letter of November 12th with the enclosed article. Thank you very much for your thoughtfulness in sending me this article, which, of course, I read with interest. May we soon merit to see the time when the prophecy will be fulfilled "For then will I turn to the people a pure language, that they may all call upon the name of G-d, to serve Him with one consent" (Zephaniah 3:9), when there will be no possibility of the recurrence of events with which your article deals.

Incidentally, with further reference to your article, it is regrettable to note that public opinion has not sufficiently been aroused in protest against the vogue in some American Jewish circles to squander millions of dollars on centers, or even fancy synagogues, at a time when the money could be much better spent in the support of Torah institutions and Yeshiva education. It is also most unfortunate that teachers in Yeshivoth and Hebrew Day Schools are generally, and especially comparatively, underpaid, and the holier the subject which they teach, the less remuneration they receive, with the least security. Even in the same institution, it often happens that the salary of teachers seems to be in the opposite proportion to the subject they teach. Apart from the direct and negative results of making these positions the least attractive in the teaching profession, and the frustration of the teachers affected, it shows the attitude towards Torah and Torah education in general, and it also has an adverse effect upon the students, who cannot fail to see this discrimination.

With particular interest, I read in your letter about your lectures in the past, as well as in the current year. May G-d grant that all your affairs should be with Hatzlocho, including the essential matter (and you will forgive me for emphasizing it so frequently), namely a suitable Shidduch for you in every respect.

No doubt you know of the significance of the 19th of Kislev, and may its inspiration be with every one of us throughout the year.

With blessing

M. Schneerson

MR. MEIRACH M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213

Hyacinth 3-9250

מנוח מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
17 Tamuz (may it soon become a
day of joy), 5736
Brooklyn, N. Y.

Mr. Yitzchok Stone
Cleveland, Ohio

Greeting and Blessing:

I have just received your letter of July 7, with enclosure. It was gratifying to read the good news that you succeeded in inducing the Federation to make an initial grant to the Chabad House in Cleveland, thus breaking the ice, as it were, towards moving it to begin supporting Torah-true Chinuch.

I agree with you, of course, that it was advisable to accept its initial commitment, although by far too inadequate, as you also indicate in your letter. However, under the circumstances, the important thing is to have induced it to move in the right direction, and it is to be hoped that before too long the Federation will gain momentum and increase its support for the vital programs of the Chabad House. There is also the weighty consideration, as you rightly point out, that this move will serve as a pilot program and model for other communities and organizations to emulate.

There is no need to emphasize to you the great Zechus that is yours in bringing about this initial step. I am certain that you will continue to promote and develop it into a more substantial effort. No less effective is the spirit of personal commitment and dedication which must surely inspire others. This is reflected also in the note accompanying the check in the amount of \$5,000 to Machne Israel, to assist in our educational program. It is very timely indeed in this Year of Chinuch, when we have embarked on a series of new and intensified activities and programs in this vital area. Here, too, I trust that the above is the forerunner of greater things. I have earmarked the check - hopefully with your approval - for the new educational program begun by our Chabad people in Eretz Yisroel.

Here my thoughts turn to the recent miraculous rescue of the hostages from Uganda. One cannot fail to note the extraordinary aspects at both ends of the hijacking. On the one hand, the ease with which the four terrorists hijacked the air-bus in Athens, and on the other hand the extraordinary success of the rescue operation. In other words, both the initial tragedy and eventual deliverance clearly point to the Hand of G-d. And while every Jew is grateful to, and admires the Mesiras Nefesh of, the brave rescuers,

we must not lose sight for a moment of the warning and lesson at the bottom of it all - not just in regard to the danger of hijacking in the ordinary sense, but even more importantly in regard to the "spiritual hijacking" of so many of our young generation by alien and freak cultures which, unfortunately, capture so many of our innocent boys and girls in Eretz Yisroel as in the Diaspora. With all the anxiety and love which filled every Jewish heart for those unfortunate hostages at Entebbe airport - surely no less concern should be shown to the spiritual hostages that are abducted daily, and no less Mesiras Nefesh to save them. This is particularly painful to contemplate in regard to the general education of our Jewish youth in the land which even all the nations of the world recognize as the Holy Land, and one had reason to expect that they would be brought up in an atmosphere of holiness befitting the Holy Land. It is for this reason that our Chabad people in Eretz Yisroel and everywhere else have undertaken special rescue operations in the area of Jewish education.

May the Zechus of your participation in this work stand you in good stead in all your affairs, particularly to have still greater and ever more true Nachas from all your near and dear ones.

Last but not least, I was gratified to note that you commemorated your late wife, of blessed memory, by publishing one of our Holy Scriptures, the Book of Ruth, with a commentary, in a way that makes it accessible to those who need Chinuch and inspiration, with selected Midrashim of our Rabbis, our teachers for all generations.

With blessing *M. Schweitzer*

Those who need

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
16th of Av, 5744
Brooklyn, N. Y.

Mrs.

Aurora, Colorado 80012

Blessing and Greeting:

I received your (undated) letter, in which you write about the problems you have in the matter of keeping Shabbos, etc., in business.

There is surely no need to emphasize to you at length that Shabbos observance is not a matter where one can use one's discretion, or make concessions, G-d forbid. Certainly in the matter of Parnosso, it is the very first condition. There have been many cases where people have made the mistake of thinking that they would be more successful in business if they made concessions or compromises in the matter of Shabbos observance, but in the final analysis it turned out that they had made an error of judgment, because the important thing in Parnosso is not so much how much money one earns, but that the earnings should be spent on good and healthy things. To earn more, but, G-d forbid, to spend it on doctors' bills and the like, is surely not good business.

Any difficulty in matters of Yiddishkeit, whether in business or otherwise, is usually only a test of the Jew's determination to remain strong in his or her trust in HaShem, and there is the assurance that when a Jew is firmly resolved not to make compromises in matters of faith and trust, the difficulty will be overcome with the help of HaShem.

Since you have seen G-d's kindness in getting out from behind the Iron Curtain, etc., you may be sure that G-d will continue to be good to you and show His kindnesses to you in all your needs, both materially and spiritually.

Wishing you Hatzlocho in all above,

With blessing,

P.S. For technical reasons, the reply comes in English, but you may continue to write to me in Russian, indicating whether you prefer to have the reply in English or Yiddish.

This letter was addressed to a member of the Jewish Russian community in Colorado, which the Chassan's father is the Shliach to. The recipient apparently struggled with Shabbos observance (in the early years of her coming to America). Though she had never received this letter, the family later became fully observant.

Note: The above letter, found in the archives of the Rebbe's Secretariat, was dictated by the Rebbe and transcribed by a secretary. The final version of this letter, however, was not reviewed or signed by the Rebbe and was never sent to the intended recipient, for reasons unknown. The above should be taken into account while studying this letter.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מוזס מננדל שניאורסאון
ליובאוויטש
770 אימפעריאל פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
20th of Elul, 5745
Brooklyn, N. Y.

To All Participants in the
Dinner Celebration of the
Friends of Colel Chabad

Greeting and Blessing:

I was pleased to be informed of the forthcoming Dinner Celebration on the 7th of Tishrei, 5746. I extend congratulations and prayerful wishes to the honorees, distinguished guests and all participants in this important event in behalf of Colel Chabad in the Holy Land - a most worthy cause indeed.

Inasmuch as the Dinner is taking place in the middle of the Ten Days of Teshuva, flanked by Rosh Hashana and Yom Kippur, the participants will surely be inspired by the spirit of these holy and solemn days inaugurating our Jewish New Year.

The call of the Prophet Hosea, "Return, O Israel, unto HaShem your G-d" - the theme of the Haftara on the preceding Shabbos, which gives this Shabbos its designation - Shabbos Shuva - will surely not go unheeded. **י"ה.**

Teshuva means "Return," not "Repentance," as often translated. Though repentance is an integral part of Teshuva, the overall concept is that of returning to one's Jewish roots, one's real essence, which is Jewishness. It is a highly spiritual and sublime concept - the return of a wavering, perhaps somewhat estranged, soul to its Heavenly Father. How is this return to be accomplished? Simply through the application of the basic principle of the Torah, namely the rule that "The essential thing is action" - the actual fulfillment of the Divine Precepts - Mitzvot - in the everyday life and conduct.

Included in this commitment is reaching out and helping other Jews to return to HaShem, through strengthening their commitment to living Jewishly. This is something one can do immediately, and the most appropriate time to embark upon this "return journey" is now, in the Ten Days of Return.

Colel Chabad has, for nearly two centuries, maintained a network of social services and other Torah projects in the Holy Land. It is obviously a great Mitzva to support such a worthy institution, especially in the Holy Land, of which the Torah declares that "G-d's Eyes are upon it continuously, from the beginning of the year to the end of the year."

While such a great Mitzva requires no external inducement, it has a special incentive at this time of the year in that it will add Divine blessings and enhance ^{the} Kesiva vaChasima Tova - being inscribed and sealed for a good and sweet year this coming Yom Kippur.

With prayerful wishes to you and all yours for a truly happy and healthy New Year, both materially and spiritually,

With esteem and
blessing

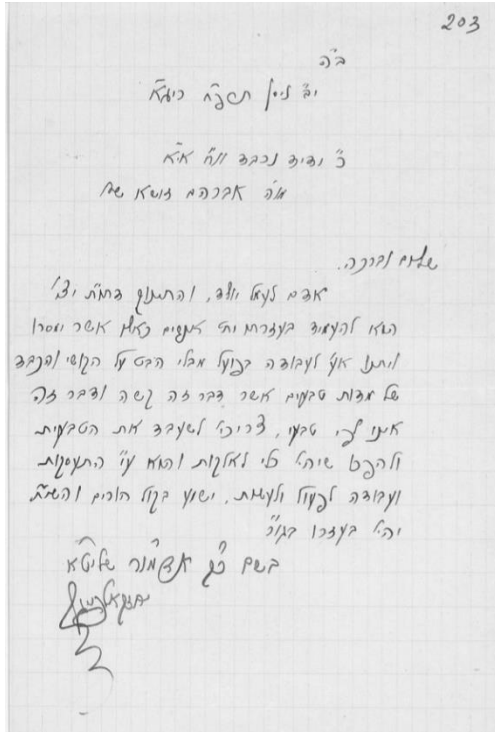
M. Schneerson

מכתבי הרה"ח ר' יחזקאל פייגין הי"ד¹

מזכיר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע

אל סבא רבה של הכלה הרה"ח ר' אברהם זושא זיסקינד²

החינוך ד'תומכי-תמימים' להעמיד אנשים שימסרו את עצמם לעבודה בפועל

(1) מכתביו הולכים ונדפסים בסדרת הספרים "הרי"ף" – בעריכת הרב אהרן לייב ראסקין. ותודותינו נתונה לו. להערות: mekoros@gmail.com

(2) נולד בוורשה בחורף תרס"ה. בחורף תרפ"ב התקבל לשיבת 'תומכי-תמימים' בוורשה. בשנת תרפ"ו נסע ללמוד בשיבת תורת-אמת בירושלים. הגיע לארצות-הברית בכ"ב אייר תר"ץ. לאחר נישואיו בקייץ תר"ץ, שימש בתור שו"ב, והרבה לעסוק בהלכה ובחסידות. עם הקמת כולל אברכים שעל-יד 'מזכירות' הרבי בקראון הייטס בשנת תשכ"ב, מונה לראש הכולל. נפטר ר"ח ניסן תשכ"ז (ראה 'תולדות חב"ד בפולין, ליטא ולטביא' ע' קעו).

ב"ה י"ב ניסן, תרפ"ח
ריגא

כ' ידיד נכבד וו"ח אי"א
מו"ה אברהם זושא שי' [זיסקינד]

שלום וברכה.

אדם לעמל יולד³, והחינוך דתו"ת יצ"ו הוא להעמיד בעזרתו ית' אנשים כאלו אשר ימסרו ויתנו א"ע לעבודה בפועל מבלי הבט על הקושי והכבד של מדות טבעים, אשר דבר זה קשה ודבר זה אינו לפי טבעו. צריכי' לשעבד את הטבעית ולהפכו שיהי' כלי לאלקות, והוא ע"י התעסקות ועבודה לפעול ולעשות. ישמע בקול הורים והשי"ת יהי' בעזרו בגו"ר.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
יחזקאל פייגין

ברכה לשידוך

ב"ה כ"ז אייר [תרפ"ח]

להת' הנע' מר אברהם זושא יחי' [זיסקינד]

במענה על מכתבו,

להשתדל דבר אומנות השו"ב, ושידוך יזמין לו השי"ת בשם⁴, והשי"ת יעזר לו בגו"ר.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
יחזקאל פייגין

3) איוב ה, ז. וראה מאמר ד"ה אדם לעמל יולד תרפ"ט (ספר המאמרים תרפ"ט ע' שג ואילך).

4) **בשם:** בארץ-הקודש.

הצעת שידוך לר' אברהם זושא זיסקינד

בשנת תר"פ לערך הגיע לארצות-הברית החסיד ר' דוד הלוי שטוקהמר⁵, עם זוגתו מרת לאה ושלושת בנותיהם, והתיישבו בניוארק ניו ג'רסי.

כשבתו הבכירה, מרת פעשא, הגיעה לפרקה, לא ה' למצוא בחור חסידי שיתאים לה, באותן השנים בארצות-הברית. ר' דוד דיבר על כך עם המשפיע הרש"ז הבלין משיבת תורת-אמת' בירושלים (שה' אז בארצות-הברית)⁶.

בו' טבת תרפ"ט כתב רבינו אל הרש"ז הבלין:

"במענה על מכתבו מו' כסלו אודות ההצעה עבור התלמיד מר אברהם שי' זיסקינד, נכונה היא, והשי"ת יהי בעזרו בגו"ר".

בהמשך לזה כתב הרי"פ את המכתב הבא. ובחודש אייר שנת תר"ץ הגיע ר' אברהם זושא לארצות-הברית⁷.

ב"ה י"ז טבת תרפ"ט.

אל התלמיד החשוב והנע' מר אברהם שי' זיסקינד.

שלום רב.

נתקבל הנה מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א מהרה"ח הרש"ז שי' האוולין, בהצעה שידוך הגון שם באמעריקע עבורך, מעיר נעוארק שו"ב ומוהל, הפרטים בטח יכתוב לך בעצמו, והשיב כ"ק אדמו"ר שליט"א להנ"ל אשר ההצעה נכונה היא. ומסר לי כ"ק לכתוב גם לך מזה, אשר ההצעה נכונה היא, ומסכים ומברך אותך בהצלחה בגו"ר.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
יחזקאל פייגין

5) נפטר יום ועש"ק פ' עקב, י"ט מנחם-אב תשכ"ג (ראה שיחת ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב ה'תשכ"ג 'תורת מנחם - התוועדות' תשכ"ג ח"ג ע' 205).

6) ראה 'תולדות חב"ד בפולין, ליטא ולטביא' ע' קעו.

7) ראה מכתב כ"ב סיון תר"ץ.

התיישבות הרב אברהם זיסקינד בניוארק, ניו ג'רזי

ה"ה ט"ו סיון תשל"ב.

אל (ה"פ) ידוני העניב והטאה -
לח א"א ג"ה"כ אברהם ש"א

שלם אברהם.

במענה על מכתבו יתגל עטמו למנוח
פ"מ. ברובים. החדשה יהי מאמרו קצרות (ולעיתים
טוב שמנוח מבי מאמר או שלש מנו) והעניט עקובה,
נמנ לדונסמ ע"ז שיבדו הש"ע חוסה, ויהיו
בקרוג הולצמאס מן הלה. ולמ"פ אומות הש"ב
והש"ת יהי בקצרו.

בשם כ"ק אבאנו שלט"א מפקד

ב"ה כ"ב סיון, תרצדיק.

אל ידידי הנכבד וו"ח אי"א מוהר"ר ארי' ליב שי' הכהן⁸.

שלום וברכה.

במענה על מכתבו בשבח והודי' להשי"ת על האורח הטוב, תלמידינו הנעלה וכו' מר אברהם שי' זיסקינד, אשר השם יתברך הביאו צלחה למחנם הט'. נהניתי במאוד שמכירים רוב ברכה הנמצא בו, והשם יתברך יחזקהו ויאמצהו שיוכל לשקוד בתורה ועבודה, ויזמין לו פרנסה בריוח ובמנוחה. ויתן השם יתברך שפעת ברכה בגו"ר לכל העוסקים בתורה, והקרובים להתעורר בהתעוררות טובה בקביעות לימוד תורה ברבים. וימלא השי"ת לכבודו משאלות לבבו לטובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחזקאל פייגין

הדרך הנכונה לחזרת דא"ח ברבים

ב"ה כ"ט סיון תרצדיק.

אל כבוד ידידי הנכבד והנעלה וו"ח אי"א מוהר"ר אברהם שי' [זיסקינד].

שלום וברכה.

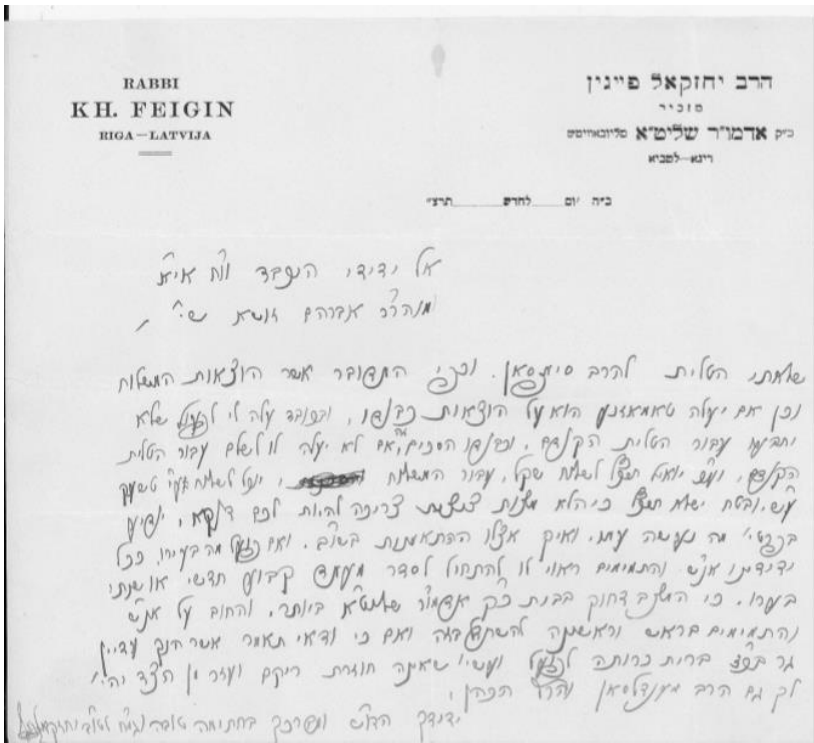
במענה על מכתבו, ירגיל עצמו לחזור דא"ח ברבים. החזרה יהי' מאמרים קצרים (ולפעמים טוב שיחזור חצי מאמר או שליש ממנו), ובעניני עבודה. ויתן לבו ונפשו ע"ז שידבר בשפה ברורה, ויהיו דברים היוצאים מן הלב. ילמוד אומנות השו"ב, והשי"ת יהי' בעזרו.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחזקאל פייגין

8) מוהר"ר ארי' ליב שי' הכהן: מאורשה. היגר מרוסיה לארצות-הברית בקיץ תרפ"ב, והתיישב בניוארק, ניו ג'רזי. ראה מכתב הר"פ כ"ה סיון תרפ"ח.

סידור נתינות 'מעמד' בניוארק, ניו ג'רזי

ב"ה תר"צ

אל ידידי הנכבד וו"ח אי"א מוהר"ר אברהם זושא שי' [זיסקינד].

שלחתי הטלית להרב סימפסאן⁹, וכפי המדובר, אשר הוצאות המשלוח, וכן אם יעלה טאמאזנע¹⁰, הוא על הוצאות כבודו, ובכבוד עלה לי לפעול שלא יתבעו עבור הטלית הקודם, וכבודו הסכים זה אם לא יעלה לו לשם עבור הטלית הקודם, וע"כ

(9) ר' אליהו (ייאכיל) סימפסאן. נולד ר"ח תמוז תרמ"ט, נפטר נר ה' דחנוכה תשל"ז. מהחוזרים בליובאוויטש. משנת תרפ"ג רב בניו יארק. ממיסדי 'אגודת התמימים' בארה"ב. ומפעילי 'אגודת חסידי חב"ד' בארצות-הברית. משנת ה'ש"ת ואילך - ממזכירי רבינו.

(10) = מכס.

יואיל תיכף, כי הלא מצות ציצית צריכה להיות לכם דוקא¹¹.

יודיע בפרטי' מה נעשה עמו, ואיך אצלו ההתאמנות בשו"ב, ואם פועל מה בעירו¹².

ככל ידידינו אנ"ש והתמימים, ראוי לו להתחיל לסדר מעמד קבוע חדשי או שנתי בעירו, כי המצב דחוק בבית כ"ק אדמו"ר שליט"א ביותר, והחוב על אנ"ש והתמימים בראש וראשונה להשתדל בזה, ואם כי ודאי תאמר אשר הנך עדיין גר¹³, בכ"ז ברית כרותה לפועל ועשי' שאינה חוזרת ריקם¹⁴. ועזר מן הצד יהי' לך גם הרב מענדלסאן¹⁵ והר"ל הכהן¹⁶.

ידיך הדו"ש ומברכך בחתימה טובה וגמ"ח לטו"ב

יחזקאל פייגין

ברכה לשנה טובה ואישור קבלת דמי 'מעמד'

ב"ה ג' תשרי תרצ"א

אל כבוד ידידי הנכבד וו"ח אי"א הר' מוהר"ר אברהם זושא שי' [זיסקינד].

שלום וברכה.

(11) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סי"א סי"א. סי"ד סי"ד.

(12) ניוארק, ניו ג'רזי.

(13) הרב זיסקינד הגיע לארצות-הברית כ"ב אייר שנה זו.

(14) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהורש"ב חלק ג' ע' שלו. אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ חלק א' ע' תקסו. ע' תקפו. ובכ"מ.

(15) הרב יעקב בן-ציון ב"ר מנחם הכהן מנדלסון. נולד בעיר קריזבוארג שבפלך וויטבסק ביום ט"ו תשרי תרל"ו. בשנת תר"ס נתקבל למו"צ בלידז שבאנגליה, בשנת תרס"ד נתקבל לרב בגייטסהד, בשנת תרס"ו נתקבל לאב"ד דקהילת גלגוז שבסקוטלנד. משנת תרע"ו ואילך רב בניוארק, ניו ג'רזי. מחבר הספרים 'שערי ציון', 'ספר הצייד', 'מדרש יעבץ', ו'משנת יעבץ'. היה חבר 'אגודת הרבנים הכללי' וחבר הנשיאות של 'אגודת חסידי חב"ד' בארצות-הברית. נפטר י"ב מנחם-אב תש"א. ראה אודותיו - 'מוריה' כסלו תשל"ט ע' כח ואילך.

(16) הרב אר"ל ליב שי' הכהן מאורשה. ראה לעיל מכתב כ"ב סיון שנה זו.

במענה על מכתבו, השם יתברך יעזור לו בגשמיות וברוחניות, ויתן להם
השי"ת כו"ח טובה לשנה טובה ומתוקה.

בסך חמשה עשר שקלים נתקבלו, והשי"ת יהי בעזרו.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחזקאל פייגין

כוונה היותר פנימית בישיבתך במקומך

ב"ה ד' טבת תרצ"א.

אל כבוד ידידי הנכבד התמים וו"ח אי"א הרב מוהר"ר אברהם שי' [זיסקינד].

שלום וברכה.

לוטה בזה מענת כ"ק על מכתבו¹⁷, כן מענה מכ"ק לכבוד חותנו שי'¹⁸, וכן קבלה
על החמשה שקל לתו"ת.

כללות דברי מכתבו שכתב אלי מסרתי לכ"ק, ואמר לי לכתוב לך "אשר אינו
שבע רצון כלל מתירוצו", וצריך הנך לזכור אשר מה' מצעדי גבר כונונו¹⁹, וישיבתך
במקומך אינו רק משום שחותנך שם, אך יש בזה כוונה יותר פנימי', וכל התירוצים,
בשום לבך אליהם, תדע ותבין אשר הם רק תירוצים הבאים מהרגש עצמו,
ומסופקני אם מי השיב לך תירוץ כמו זה בעת שפנית לדבר עמו אדות ענין המעמד
והדומה.

אתפלא הנני עליך ידידי, תמים כמותך, שזה זמן קצר שיצאת מהישיבה ועדיין
לא הספקת להכסות באבק של אויר אמעריקא, מעצמך הי' לך לידע חובתך בכל
הענינים הנוגעים לאנ"ש, וכמו ענין המעמד.

(17) מכתב ד' טבת דלקמן.

(18) הר' דוד שטוקהרמ.

(19) תהלים לז, כג. וראה אגרות-קודש אדמו"ר מהווי"צ חלק א' ע' רצב ("מה' מצעדי גבר כונונו, ופירשו
המפרשים, שהשי"ת מסבב שילך האיש בחפצו בדרך כך כדי שיושלם שם מה שגזר הקב"ה"). חלק ג' ע'
תקסא. חלק ה' ע' קג. ועוד.

התבונן בעצמך מאין יוכל להיות החזקת מעמד כ"ק מאנשים יחידים, כמוני וכמוך, הלא מוכרח אשר אלו היחידים יתעסקו בין אנ"ש, וגם אלו אשר המה רק מגזע אנ"ש, ובלי ספק אשר ע"י השתדלות הראוי' יכולים לפעול עליהם. והתבונן בעצמך עיר כנוארק א"א למצא בה כחמשים אנשים שיכולים לדבר עמם, ג"כ הי' מזה איזה עזר.

ומה שהנך כותב שאינך מכירם, הלא הם אינם אשמים, דארפין זיך מיט זייא דער קאָנען²⁰. וודאי צריכים ליתן ע"ז זמן. אבל טובה כפולה יהי' בזה לבד מענין הממון הקל לרכות נפשות ולקרבתם. ועוד בה שלישי' לטובתך, שכל המתקן מעשיו נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה²¹. ראוי לך לשום לב לזה, ולהראות פעולות ממשיות.

ידיך הדו"ש ומברכך בכט"ס

יחזקאל פייגין

לימוד ענייני שו"ב

ב"ה ד' טבת תרצ"א, ריגא.

אל כבוד ידידי הנכבד הרב וו"ח אי"א מוהר"ר אברהם שי' [זיסקינד].

שלום וברכה.

מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א על מכתבו, צריך ללמוד ולהחזיק עניני השחיטה. והשם יתברך יחזק בריאותו ובריאות זוג' תי'.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
יחזקאל פייגין

השקל לכ"ק נתקבל והשי"ת יהי' בעזרו.

(20) = צריך להכיר אותם.

(21) ראה תורה אור בראשית א, ב. אור התורה בראשית חלק ו תתרכו, ב.

כתיבת מכתבים בעניינים פנימיים גורמת שביעות רצון לרבינו

ב"ה כ"ט אדר תרצ"א

אל כבוד ידידנו הנכבד ונעלה וו"ח אי"א מוהר"ר אברהם שי' זיסקינד, נוארק.

שלום רב.

מכתבו מיום ה' תצוה העבר בצירוף שלוחו לטובת בית חיינו שליט"א נכון נתקבל, ולוטה כאן הקבלה.

כן נתקבל האחד עשר שקל גין הרב הנודע בשם ר' יצחק המתמיד שי"י²², ואולם להיות אשר בה [נש] לח מפה ע"י פאסט²³ כסף להתם משלמים עבור כל שקל רק קרוב לשני רובל לא יותר²⁴, אין דרך לשלוח ע"י פאסט אשר כמו אן נחשב זה אלו השני רובל ברוסיא, ורק אשתדל להמציאו ע"י אופן אחר אשר אז יוכל להיות דבר שיש בו ממש, מובן הדבר כי קבלה אופיצילי²⁵ לא יקבל ממנו, ואולי ברמז אפשר יזכיר במכתבו כי קבל, כי אלו אנ"ש שי' אשר ברוסיא הם בפחדים גדולים לילה ויום, באופן אשר כתבם הכל ברמז וד"ל.

שבעתי רצון אשר נתעורר לפעול בענין המעמד, וכאשר אך יהי לבו ודעתו לזה יעזרהו השי"ת כי ימצא לו דרכים ונתיבות, כי ע"י תבוא ברכה לבית חיינו שליט"א, והשי"ת יעזור לו בפרנסה טובה בקרוב.

השנה הראשונה אחר החתונה היא יסוד לכל יתר ימי חיי האדם

תמיהני עליו אשר אין בא במכתב פנימי לכ"ק אדמו"ר שליט"א כראוי לאחד מחניכי תו"ת יצ"ו, כי הן בטח זוכר תעודתו בחיים כפי אשר חונך בהמוסד הקדוש, ושמעתי מפי צי"ע כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר השנה הראשונה לאחר החתונה הוא היסוד לכל יתר ימי האדם, ובכן איפוא הנה בטח

22) ר' יצחק הלוי הורביץ.

23) = דואר.

24) אודות משלוח מעות לרוסיא - ראה מכתב הרי"פ ח' תמוז תרצ"א.

25) = רשמי.

חפצו כי יהי' היסוד טוב אשר יתן פריו בעתיד לטובה, ובכך עליו ליגין אין אַ ענין און טאַן מיט איהם, כראוי פאַר אַ תלמיד פון תו"ת און אַ חסידותשען יונגערמאַן²⁶, ובמילא הי' אז לו במה לבוא לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א בענינים פנימים אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א הי' שבע רצון רב מזה, ולו היתה טובה כפולה בזה ובבא.

בימי אדר שעברו בקר כ"ק אדמו"ר שליט"א את העיר ראקשיק מדינת ליטא²⁷, ות"ל שבע רצון הננו מבקורו אשר ת"ל פעל הרבה לטובה בחיזוק היהדות, ובארוכה הנה כתבתי מזה לכ' ידידנו הרה"ג הנודע בשערים מוהר"ר יעב"ץ מנדלסון שי²⁸, ובטח הלא הוא מהני נכנסים אליו אשר יודע איפוא מכל הנעשה לטובה.

בטח קבל את המאמרים לב' ניסן²⁹ והשיחות של כ"ק אדמו"ר שליט"א בימי שמח"ת וי"ט כסלו העבר³⁰, ובקרוב אוציא אי"ה לאור גם את הדברי קדש מחג הפורים שעבר³¹, ואשלח אי"ה לכ' אשר ידעתי כי יתענג על זה.

נעים יהי' לי לשמוע בכל עת מהנעשה אתנו לטובה, והשי"ת יצליחהו בכל אשר יפנה בגור"ר כאו"נ וחפץ ידידו הדו"ש ומברכו בחג פסח כשר ושמח,

יחזקאל פייגין

26 = עליו להיות שקוע בענין [בחסידות] מסויים, ולעסוק בו, כראוי עבור תלמיד 'תומכי-תמימים' ואברך חסידי.

27 רבינו נסע לראקשיק בר"ח אדר, ושהה בה שבוע ומחצה עד ט' באדר – ראה 'לקוטי דיבורים' חלק ד ע' א'תיז ואילך.

28 הרב יעקב בן-ציון ב"ר מנחם הכהן מנדלסון. ראה אודותיו לעיל הערה 15.

29 ד"ה יחינו וד"ה מה יפית – ללמוד ברבים ביום ב' ניסן תרצ"א – קונטרס יב. ד"ה כגוונא שנאמר ב' ניסן תרצ"א – קונטרס יג (ספר המאמרים קונטרסים חלק א קמד, ב ואילך. קמז, ב ואילך. קסח, א ואילך).

30 לקוטי דיבורים חלק ד ע' א'שלה ואילך. ע' א'שסה ואילך.

31 שם ע' א'שצז ואילך.

אסיפת אנ"ש בריגא לטובת בריאות רבינו

מזכיר
כ"ק אדמו"ר שליט"א
מליובאוויטש
הרב יחזקאל פיינז
ריגא - לאטביא

ביה יום ב' לחדש כסלו _____ ה'רצ"ג

אל כבוד ידירי הנכבד, וחכי נעלי
וּו"ח אי"א מוהר"ר אברהם זו
שי' זיסקינד,

שלום וברכה,

מכתבו הראשון וגם השני נקבל סבה אחר המענה על מכתבו לימי הרצון כי
מסכת רוב המכתבים נמסרו כולם לכ"ק המדינות וחשבת הכל אולי יהי' איזה מענה
מיוחד ולנסוף אמר לי אשר על הפ"ג מימ"ם הנוראים אינו שייך מענה ככתב וחגוני שולח
לו בזה קבלות על הראשונות כן קבלה על מעות תומכי תמימים, ימים אלו אשלה לך אי"ח
המאמרים מימ"ם הנוראים וחג הסוכות ושמי"ע כן השיחות משמח"ת,
ככל הדעות טובות עדין אין מה להודיע הננו חיים בשבעות אלו בצער וענמ'
כי כ"ק אדמו"ר שליט"א חלוט ביותר בכריזאותו יחזקו השי"ת ככלל חלישות הלב וחלישות
כלית וכל העה לא רוצא לקרא רומא מוסת ורק כשכוע הקוד"ם פעלו אצלו וקראו רומא
מוסחה והוא איים ביותר אשר מרוב היגיעה נחלשו אצלו ביותר המוסקלין ואמר אשר אינו
רוצה ליקח האחריות על עצמו ומייעץ ליסע לפראפעטער יוהר גדול כס אריז ומובן ל"מאצ
מצבינו אשר לכד זאת עצם הענין איך הוא לנו הנח אין מראה מקום על האפשרית לנסיעה
כזאת אשר עולה בדמים יקרים וכפי המצב הוח פשוט אין על החוצאה היוסית ישנם מה
אחרים מאנ"ש והתמימים והי' אצלינו אפי"ה אולי יעלה בעז"ה להשיג המוכרה ביותר
להנסיעה לשם יעור השי"ת לכלל ישראל ולקנ"ש כפרם.

כתוב מוסן לזמן מה עמך איך נסדרת בגשמיות ואיך סדרת עצמך ברוחניות כחורה
ועבודה ככלל כרור הדבר אשר גם באפעריקע מחויבים לא רק כחורה כ"א גם כעבודה,
ידיך הרו"ש ומכרכ ככט"ס וחזקאל

ב"ה ב' כסלו תרצ"ג

אל כבוד ידידי הנכבד והכי נעלה וו"ח אי"א מוהר"ר אברהם זושא שי' דיסקינד.

שלום וברכה.

מכתבו הראשון וגם השני נתקבל. סבת אחור המענה על מכתבו מימי הרצון, כי מסבת רוב המכתבים נמסרו כולם לכ"ק הפדיונות, וחשבתני הכל אולי יהי' איזה מענה מיוחד, ולבסוף אמר לי אשר על הפ"נ מימים הנוראים אינו שייך מענה בכתב, והנני שולח לו בזה קבלות על הראשונות, כן קבלה על מעות תומכי תמימים. ימים אלו אשלח לך אי"ה המאמרים מימים הנוראים וחג הסוכות ושמיע"צ³², וכן השיחות משמח"ת³³.

בכלל חדשות טובות עדין אין מה להודיע, הננו חיים בשבועות אלו בצער ועגמ"נ, כי כ"ק אדמו"ר שליט"א חלוש ביותר בבריאותו, יחזקהו השי"ת. בכלל חלישות הלב וחלישות כללית, וכל העת לא רצה לקרוא רופא מומחה, ורק בשבוע הקודם פעלו אצלו, וקראו רופא מומחה, והוא איים ביותר אשר מרוב היגיעה נחלשו אצלו ביותר המוסקלין³⁴, ואמר אשר אינו רוצה ליקח האחירות על עצמו ומייעץ ליסע לפראפעסאר יותר גדול בפאריז³⁵.

ומובן לך מכתבינו אשר לבד זאת עצם הענין איך הוא, לנו הנה אין מראה מקום על האפשרית לנסיעה כזאת אשר עולה בדמים יקרים וכפי המצב בהוה פשוט אין

32 נדפסו בקונטרס כא. ולאח"ז בספר המאמרים קונטרסים חלק א רמ, א ואילך. ספר המאמרים תרצ"ג ע' תמט ואילך.

33 לקוטי דיבורים חלק א ע' ג ואילך.

34 ראה גם מכתב הר"פ אל הר"י דזייקובסון מיום כ"ה מ"ח שנה זו (תרצ"ג): "אלו הימים עלה לפעול לקרוא אליו את [ד"ר] אידעלסאן, בכלל הוא נחשב בין המפורסמים, והוא מעט איים כשהי, אמר לו רק בכלל, אשר די הארץ איז אָנגערייט, וגם המוסקעלין השייכים להפה, כי בכלל בזמן האחרון נרגש כבידות גדולה בדיבורו".

35 במכתב הר"פ אל הנ"ל מיום י"א טבת שנה זו: "מחר אי"ה נוסע צלחה כ"ק אדמו"ר שליט"א, בדעתו ליסע תחלה לבערלין וישמע דעת הפראפעסארין בשם, ושם יחליט אם לנסוע אח"כ לפאריז או כפי הוראת הרופאים, ואי"ה כשהיו ידיעות טובות נודיעכם תיכף". ובמכתב להר"י גורדון מיום י"ד טבת: "בטח ידוע לו מחלישותו מהמכתבים אשר כתבתי בכלל למחנם. . נסע י"ב טבת צלחה לבערלין ושם יחליט ע"פ דברי הפראפ' איך יהי' עוד, ואי"ה כשהי' ידיעות טובות נודיע בע"ה".

על הוצאה, והיות ישנם פה אחדים מאנ"ש והתמימים, והי' אצלינו אסיפה, אולי יעלה בעזה"י להשיג המוכרח ביותר להנסיעה לשם, יעזור השי"ת לכלל ישראל ולאנ"ש בפרט.

כתוב מזמן לזמן מה עמך, איך נסתדרת בגשמיות, ואיך סדרת עצמך ברוחנות בתורה ועבודה, בכלל ברור הדבר אשר גם באמעריקע מחויבים לא רק בתורה כ"א גם בעבודה.

ידיך הדו"ש ומברכך בכט"ס

יחזקאל פייגין

שילוח ברכת רבינו למרת גאף/ ביטול נסיעת רבינו לזוינה/ שליחות הר"ש לויטין לארצות-הברית

ב"ה י"א אלול תרח"ן.
אטוואצק.

ידידי הנכבד והכי נעלה וו"ח אי"א הרב מוהר"ר אברהם
זושא שי' שו"ב זיסקינד.

שלום וברכה.

שלוח בזה לבד הברכת השנה מכ"ק אדמו"ר שליט"א אליך גם ברכת השנה לה' מרת גאף, אף כי נמצא אדרעסטה אצלי, אבל בכל זה מצאתי לנחוץ לשלוח על ידך, כי שלוחה בחורף היתה ע"י התעוררות זוגתך תחי', ואולי תסביר לה בכלל תוכן הברכה, ובאמת רק ליחידות כותב כ"ק, ורק להיות כי כפי הנראה הי' אשר היא כזאת ששיכה לפעול וגם לתמוך עניני אנ"ש ע"י התעוררות הראוי'.

עוד אבקשך אשר אלו היחידים הנזכרים בהרשימה שלך הנה רק שנים יש לי אדרעסתיים, אבל השאר אין לי האדרעסין שלהם, אף כי מועטים המה וראוי שיקבלו ברכת השנה, לפחות נדפס, וע"כ תיקח במשרד אגודת חב"ד הדרוש לך מספר מכתבים ותמלא האדרעסין ותשלח להם, כי שלחתי להם ביתרון, ואם כבד לילך תצלצל מהטעליעפאן וישלחו לך ע"י פוסט בטח ביום אחד.

בכלל אין חדשות, כ"ק אדמו"ר שליט"א נשאר בביתו ולא נסע לסנטאריים כאשר חשבו בראשונה, כי מוכרח היתה נסיעתו לסנטאריים אבל לסבות שונות לא נסע. אחת הסבות היא אשר מעת נסגר הנסיעה לועין כבד למצא מקום המתאים לסדרי רפואתו³⁶, ובין כך כבר נתקרב חדש אלול ממילא נדחה הדבר ובטח עד אחר החג אי"ה, וישלחלו השם יתברך רפואה שלמה בקרוב.

ועתה הנה החלטת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח עוד אחד ממבחרי התמימים

36 ראה גם מכתב הרי"פ להרד"מ רבינוביץ מיום ד' מנ"א שנה זו: "לדאבון לב לא מצא עוד מקום המתאים עבורו כי הסנטאריים בויען הרי א"א ליסע לשם מחמת הסדר החדש שנעשה לשם ומקום אחר המתאים לסדרי רפואתו עדין לא מצאו ישלח לו השם יתברך רפואה שלמה בקרוב בכל מקום שיהי".

ובמכתב להר' שנ"ז ליפמאן זעווין מיום כ"ה מנ"א שנה זו: "וכבר הי' מוכרח ליסע לסנטאריים, אמנם לסבות שונות לא באת לפועל הנסיעה, אחת הסבות היא, אשר המקום המיוחד והמובחר לסדרי רפואתו אשר מתרפא הי' הסנטאריים בויען, ומעת נכנסו לשם שונאי ישראל, הרי א"א לנסוע לשם, וחפשו אחר מקומות חדשים, ועד שמצאו איזה מקום המתאים כבר נתקרב הזמן לחדש אלול, ואמר שלא יסע עוד לפני ימים הנוראים, כי הרי בכלל מהתחלת אלול מתחיל להיות נרגש אצלו הרושם של ההכנות לימים הנוראים, ישלח לו השם יתברך רפואה שלמה בקרוב, גם בביתו עוסק הוא ברפואות וברופאים כפי האפשר".

ואנ"ש למדינתם הוא הרה"ג הרה"ח הר"ש לעוויטין³⁷, הרב דראקשיק-ליטא, הוא איש מצוין בכל הפרטים פנימי בעצם ציורו איש תוכי, וברצון כ"ק אדמו"ר שליט"א נוסע על ימים הנוראים למחנכם היינו י"ט אלול יסע מהחוף האווער, ובקשת כ"ק אדמו"ר שליט"א לקבלו בסבר פנים יפות ולעזור לו להכירו בין אנ"ש שיוכל למלאות מטרת נסיעתו בעזה³⁸.

ידידו הדו"ש ומברכו בכו"ח טובה על שנה טובה ומתוקה בגו"ר

יחזקאל פייגין

יספיק אשר תצלצל לאגודת חב"ד לבקשם שישלחו ע"י פוסט מכתבים ברכות השנה כפי הדרוש לך וישלחו ע"י פוסט ולמחרתו יהי לך.

37) ר' שמואל הלוי לעוויטין. נולד בפאָהאַר שנת תרמ"ד. למד בשיבת "תומכי-תמימים" בליובאוויטש. רב בראַקשיק (תרס"ה-תרע"ה), וקירסאַנוב (תרע"ה). שליח בגרוזיא (תרע"ו-תרפ"ה). מנהל ביהמ"ד לרבנים בנעוול (תרפ"ה-תרפ"ט). בשנת תרפ"ט נאסר ונשלח לגלות. בשנת תרצ"ז יצא מרוסיא והתקבל שוב לרב בראַקשיק. משנת תרצ"ט שד"ר בארצות-הברית. משנת ת"ש משפיע ב"תומכי-תמימים" בניו יאָרק. נפטר י"א אלול תשל"ד. ראה אודותיו – שיחת ח"י אלול תשל"ד ('תורת מנחם – התוועדויות' תשל"ד חלק ד ע' 249 ואילך).

38) ראה מכתב רבינו מיום י"א אלול שנה זו (אגרות-קודש חלק ד ע' תיא ואילך). וש"נ.

ר' מענדל פוטרפאס ממבט אישי

הקדמה:

סיפורי צדיקים וסיפורי חסידים

מאז דורו של מייסד החסידות מורנו הבעש"ט זרח על בני"י אור מזהיר 'אור שבעת הימים' הלא המה ה"סיפורי צדיקים". הם שהפיחו אור וחום בבית היהודי ועלי ברכיים אלו נתחנכו הורינו, ומשם שאבו אמותינו יראת שמים ואבותינו את המעוף והחיות לעבודו יתברך.

מעבר לכך, זכה דורנו להוספה מיוחדת במדף הספרים "סיפורי חסידים". אכן ישנם סיפורי מופתים של צדיקי עליון, אך נדבך נוסף מעבר לניסים ונפלאות - הם ה"מופתים חיים" אורח חייו של חסיד.

"שבאדם מיושב וקר, יודלק ניצוצו עד כי כל חייו להבת אש יוקדת, מהווה 'תחיית המתים' שפעל הרבי". ובכן, התרחב ארון הספרים היהודי וספרות החסידות בנדבך נוסף, תיאורים חיים של חסידים בני זמנינו ומדור הקודם כתובים בעט סופר ברור ובטוב טעם.

מאחר שנכתבו ספרים על חסידים מפורסמים כר' שלמה חיים, ר' מענדל פוטרפס, ר' ניסן נמנוב, ר' איטשע דער מתמיד, ועוד נדמה כי הדרך סלולה לבחורי חמד לשאוב ממעיינות החסידות. כאשר ידוע הצעת הקודש של אבינו רועינו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אשר בהתוועדות חסידית יספרו דווקא סיפורי חסידים (ולאו דווקא רק סיפורי האדמו"ר ומופתים) כך יראו החסידים 'את עצמם את עצמם בתמונה' ויצליחו לשאוב ממעיינות החסידות ולהתאימם לחייהם במישור הפרטי. שלא יהרהר החסיד ביצרו שבסיפור המסופר "הרי מדובר ברבי..."

לאיךך במשך השנים ביושבי ההתוועדות חסידים מצאתי בקעה להתגדר בה. ובהקדים:

בין 'הידורים' לחומרות'

תמיד שלטה טביעת עינים של חכמים במהותו של סיפור חסידי בשונה ממעשיות גדולי ישראל אחרים. כאשר אצל גדולי ישראל, אמנם נמצאו סיפורים הנותנים מוסר השכל, ותנועות ביטול ועוד מדות טובות שנקנו מדרך המוסר, הנה כל סיפור יכלה לקרות עם כל שאר גדולי הדור. משא"כ סיפורו של חסיד, הנה לא זו בלבד שלא ניתן לכתבו על אחר, הנה באם טעו, וסיפרוהו על חברו, מיד הורגש בה "זיוף מתוכו".

לדעתי, טעם הדבר טמון בגישה כללית הוספות על נוהג שבעולם. בעלמא, ישנו שאיפה ל"חומרות" היינו שישנו שיטה שניתן [בקלות או אף בקושי גדול] ליישם, הרי הוא מצרף אותו לגישתו ההלכתית ונוהג בה. אף באם רובא דעלמא לא נהגו כוותיה - הרי זהו"ע 'לפנים משורת הדין'.

השאיפה והדגש אצל חסיד תמיד הינו לייפות את ה'מצווה' ולכך כונה בשם 'הידורים'. אצל חסיד ספציפי הרי ה'זהיר טפ' שלו - אף אם מחמת היותו יהודי פשוט - היא במצווה ההיא, נוגע לו באמת שלא יחסר באור הנמשך ע"י מצוה זו! הוא 'פּוּחַד' שלא יושלם ה"צוותא וחיבור" שע"י מצווה זו בשלימות! או שלא יתחבר למצווה בג' לבושיו מחדו"מ לציווי ה' ובמילא לאור הנמשך על ידו, באופן המושלם. או אז ייקרו חסידים הנהגה שכזו. אך חומרות 'וואס מ'האט ניט געהאלטן דערביי'... אף שללו זאת. באם היה זה בבחי' מהשפה ולחוץ, פעם התייחסו להנהגה ר' "חומרה" מסוימת כ"חיצוניות" רח"ל.

על כך יעיד סיפור על ר' איטשע דער מתמיד, אשר הידר לא לאכול עוף באם לא בדק בעצמו בדיקת הסכין לפני ואחרי השחיטה. פעם ישב בהתוועדות בבית חסיד, כאשר הוגש לשולחן קוגל, בירר באיזה 'שמאלץ' השתמשו. כשהתברר שהשומן אינו מעוף שלא בדקו לפני השחיטה, לא נגע בו. מאוחר יותר הצטרף להתוועדות ר' אשר גרוסמן 'ניקולייוער' (כמסופר בספרו "יראת ה' אוצרו" על הרה"ח ר' יצחק מתמיד הי"ד), אכל מהקוגל.

כאשר הגיע ר' איטשע לרבי בהזדמנות הבא, שמע בנו מעבר לדלת את ר"א מתאונן לפני הרבי הריי"ץ ואף מבקש תיקון על 'הידורו'. כי באם חברו אינו מהדר בכך, א"כ הרי הוא מהדר בהידור שאינו באמת 'מחזיק שם' ואינו שייך אלי...

להתאים הדברים לאומרים

הנה מבלי לפגוע כמלא נימה בגדלות סיפורי חסידים שיצאו ויוצאים לאור, הנה פעמים וחסר קמעה בספר. פעמים והנני מוצא לפני ספר המתאר את קורות חייו של החסיד (בצורה כרונולוגית) וממשיך בנקודות ופתגמים, ומסיים בהידורים, מעשיות, והדרכות מרבתינו נשיאנו. פעמים ו'דמותו' של החסיד אבד בין סבך הדפים. פעמים ואינו ברור דיו לקורא עד כי יבחן בין חסיד זה לזולתו. עד כי נדמה כאילו המחבר סומך על דמיונו למצוא קו אחיד בין כל ההנהגות, והסיפורים, ולחברו לרקע וקורות חייו של החסיד. אף שהיתרון בספרים אלו אין לתאר ולשער, אך להיטיב ניתן.

הרב בערל זלצמן שי

ביושבי בהתוועדויות של זידי מצאתי את שאהבה נפשי. כשרונו המיוחד לתאר את אשר ראה ואשר שמע מאת חסידים שזכה להסתופף בצילם - מהווים ציור מעשה אומן, עד שמול השומעים חוזרים חסידים אלו לחיים. מלבד האופן שמספר בו ניתן לראות ולחוש היאך 'חי'

החסיד, סיפור או אמרה זו, וכולם יחד משתלבים בדמותו לחסיד זה המסויים עם אישיותו המיוחדת! מצטיין גם בכשרון של בחירת הסיפורים. הם משלימים את ההקשר באופן מדויק וחזק - שהסיפור מגדיר היטב את הנושא והאישיות המדוברת. (זאת מלבד הדיקו להעבירו לשומעים באופן חד כפי ששמע)

כדאי לציין כנ"ל שאין המטרה להיות מאסף לסיפורי ר' מענדל, כבר יצאו לאור כו"כ ספרים עליו. יהיו אמנם סיפורים שיראו כאן אור לראשונה, ויהיו כאלו שמסופרים... מטרתנו להביא את ר' מענדל לחיים מזוית ראייה של זידי שי' ובכך כל הסיפורים כאן הם כלי ראשון! מהיות טוב, ולא למנוע בר. ניסיתי לחרוט על לוח ליבי את אשר הנני שומע, ומצאתי לנסח ולנסך אתה היין הטוב לפניכם. בפרט לנו הנכדים, הנני מציע לפניכם רשימות מהתועודיות רבות ששמעתם אתם בהזדמנויות רבות, ובמקבץ זה תוכלו לקרוא באופן חי, ומשתלב בדמותו של האיש שמצא זידי לעצמו כמורה דרך וסמל למס"נ.

זכרונות זידי

הזוית האישית אותה מתאר זידי, מגלמת תקופה מסויימת בחייו של החסיד כאשר חי בקרבתו (למשל, זכרונותיו על ר' מענדל פוטערפאס, אותו הכיר בעיקר לאחר המאסר. לא כבחור, ולא כמשפיע בכפר חב"ד). אי לזאת, לפנינו תיאור חי ורווי גוונים של תקופה מאוד מסויימת. פסיפס המורכב מהתועודיות וביקוריו אצל ידידו הטוב ר' אברהם זלצמן, ומתקופת "סאמארקאנד" בשנות הכפ"ם לאחר ששוחרר ממאסרו - כאשר ר' מענדל היה דר והיה לבן ביתו של סבי שי' למשך כמה חודשים. כנ"ל, התיאור מביע ומתאר את טבעו ומזגו בכלל, ומתאים לזמן אותו בילה עמו; באשר לקורותיו ופעולותיו במשך שאר השנים, עיינו בספרים המפרטים יותר!

את אשר כתבתי, הגשתי סבי שי' לקרוא ולאשר שאכן כיוונתי למציאות. תוצאת עמלינו המשותף לפניכם.

מלאכתנו לא תהיה שלימה מבלי להקדים את דברי אדה"ז ע"ד החסרון בקריאת ספרים, על פני שמיעה וראיה. ולכך אין תחליף לשמיעת תיאור חי מחסיד קדמאי. אך לאלו שאין שפת האידיש לשונם, ולאלו ששמעו וברצונם להזכר, יהא רעווא קדמך שיהיה לרבים תועלת מכך.

חוברת זו יצאה לאור לראשונה לפני חמש שנים, לשבתון פנים-משפחתי בקשר עם חגיגת יום הולדת השמונים וחמש של זידי שי', וכעת מתפרסם לראשונה לקהל הרחב. אבהיר רק כי לא היה לי הפנאי להגיה כיאות, ועל כן נא לראות את הדברים כמהדורה ראשונית, ואשמח לקבל הערות ותיקונים.

כולנו תפילה, שמשמחה זו נמשיך יחדיו עם הרבי מלך המשיח נשיא דורנו לירושלים עיה"ק, כאשר נזכה להתועד יחד שוב עם אבינו רועינו המשלח נאו!

מנחם מענדל דוב יוזביץ

"צד השווה לכל החסידים" ■ למרות סגנון עבודת ה' של כל חסיד, בסגנונו ולפי תכונותיו ואישיותו הוא, הנה הצד השווה שביניהם והדרך בו חיזקו זה את זה הוא עם "בריח התיכון" שהאלוקות ורצון העליון היא בפשיטות! העולם והצעותיו היו משניים ושוליים לחלוטין ('בהתחדשות' בלשון החסידות). לפי החסיד ותכונותיו הוא, בזה התבטא השוני. כל חסיד הלביש את החסידות אותה 'חוה' לחייו ומידותיו. זה בחסד, זה בעסקנות, זה בעבודת התפילה וזה בהשכלה אלוקית. נוסף לחיות הכללית שהפיח החסידות והרבי בעבודת ה'תמידין כסדרן' סיוור, מרע, ועצת היצר, לימוד התורה, תפילה, קיום המצוות ובהידור.

דרך הקונטרס: תחילה יבוא תיאור מקיף של ר' מענדל ולכל פן באישיותו יצוין פסקה המרחיבה ומביאה לחיים את הנכתב בסיוע אמרות נבחרות וסיפורים נבחרים.

גאון באהבת ישראל

תיאור מקיף:

מעבר להיותו סמל "מסירות נפש" עבור דור מחונכיו לעשייה ללא לאות למען הרבי, תומכי תמימים, וחסידות, נחשב ר' מענדל בין חבריו החסידים ואף אצל חסידים קדמונים ל"חכם מחוכם" ו"פיקח נדיר". טבעו טבע של סוחר ממולח. ככזה, טבעי שהצליח ביותר בעולם המסחר. כל שנותיו (גם בהיותו בסאמארקאנט לאחרי המאסר היה שותף בביזנעס עיין פסקה "שותפות בצדקה" להלן בפרק ג).

דבר והיפוכו: כחסיד שהתייגע ב'עבודה עם עצמו' יותר מאשר ניצול טבעו, ר' מענדל אף שלט בטבעו ה"פחזי" לגמרי. במקום לתכנן הגדלת העסק ואולי אף ולאגור, הנה בראש ובראשונה פוזר הרווח מיידית בין תלמודי התורה ותומכי תמימים שבמחותרת. כמה שהרוויח, כך תכנן, פיקח ופיתח כאן מקווה שם שו"ב, ובפרט "תומכי תמימים" שהיה בבת עינו. הוא ראה אחריות כל חסיד להחזקת הצרכים הגשמיים והרוחניים של הילדים, הבחורים, המלמדים, והמשפיעים. אף כאשר יצא את עמק הבכא, וארץ הגזירה, רוסיא, הנה במשך זמן דיורו בלונדון הנה מכל רווח עסקי, לקח 10% לעצמו כאשר 90% נתן לתומכי תמימים. (עיין פרק ג. "תומך תמימים")

אהבת ישראל זו לא הסתכם בעזרה כספית, הוא עבד ועיבד את עורו לשעבד את טבע מדותיו העסקניים ואת פקחות מוחו להיטיב לזולת, וזהירות ח"ו לא לפגוע בשמץ מנהו. זה היה עמוד התיכון בהתועדויותיו עם אנ"ש ודרישותיו מהם בכל עת מצוא. (ראה פרק ה. ההתועדות)

עבודתו את קונו, ה'קאך' שלו וה'נפש' שיצאה בדברו, ואותה השמיע בכל עת מצוא היו:

- דרישה מתמדת (בהתוועדויותיו רבות ב"סאמארקאנד") לעבודת ה' בדרך חב"ד, ושהיא תהיה בלי פניות של ישות, ונקיה מ"הנחות העולם" שלעיתים מתערבבים. הדרך בו התחנך אצל מורו וה"משפיע" שלו הרה"ת ר' זלמן משה היצחקי זצ"ל לעקור ולשרש כל סיג ונצר של ישות, קידם ויישם בדרך שלו. אך זאת בפקחות אדירה ועם סיפורים משובבים ואף עם בדיחות. התוועדויותיו של ר' מענדל היו ה"עקירה" ששינתה את פני ה"הנחות". (ראה ראה פסקה "עקירת הנחות העולם" בפרק ד.)

- הוא דרש רמה הכי גבוה של "ליב האבן דעם צווייטער" (אהבת ישראל), וח"ו לא להצר לזולת. ברוב פקחותו השכיל להדריך את הבחורים ומה עוד, היונגעלייט (אשר מעטים מצליחים בהשפעה להדריכם) לאהבת חסידים אמיתית.

- הוא היסב את תשומת ליבם של אנ"ש והתמימים לטכניקות, יציאות, ומבואות היצר ברצותו למנענו מעבודתו ית' - בתפילה, אתכפאי, אהבת ישראל וכו'. הוא הביא לאור את ערמוניות של היצרו ותיאר בשפתו העשירה והעליזה בגנות מהותו ובגנות הנמשכים אחריו. ועוד והוא עיקר, שכל זאת (הן העבודה עצמית, נתניה, קידום מושפעיו בענייני אהבת ישראל והתגברות על היצר מבית ומחוץ וכו') עשה מתוך פתיחות ובדיחות הדעת "טהורה מכל נדנד עצב" (ראה פרק ה. פסקה "שמחה")

- הרחיב ורומם את לימוד החסידות (אותה הוא למד בשופי, והיא שעמדה לו במשך שנות האימים) וברוח ליבו האהיב את דרכיה של חב"ד בתעצומות. (ראה ראה פרק ה. פסקה "לימוד החסידות") ובמיוחד הלימוד של פרקי תניא בעל פה שהחזיקוהו במשך שנות גלותו.

למרות שהשקיע שעות רבות בתפילה ובלמוד התורה. הוא השפיל א"ע והפליא בגדלותם של אחרים הן בלימוד התורה (כפי שתיאר את עצמו ד' שבד'..). והן בעבודת התפילה ("קיינ עובד בין איך ניט, אבער א מבין אויף אן עובד בין איך") את עיקר יחודיותו ראה דווקא בפיתוח תלמידיו בדרכי החסידות באהבת חסידים בין אדם לחבירו, בלימוד החסידות, בהתקשרות... (ראה פרק א. עובד ה')

ניגודים אלו, של אדם פרקטי ופיקח להפליא, יחד עם מסירות ללא חשבונות טכניים, גשמיים ורוחניים יצר דמות פלאית "ר' מענדל". בעבודה זו יגע ובו דרש מכל שומעי לקחו. די לנו בעובדה זו, אשר נשיא הדור ומנהיגו, הרבי, הוציאו - באתערותא דלעילא! - בערוב ימיו מעולם העסקים (!) בלונדון ועשאו משפיע בישיבת תומכי תמימים המרכזית שבכפר חבד.

פקחותו בהבנת אישיות בני אדם, ולבוא לעזרתם בהתחכמויות נגד יצרם עמד לעזרתו כמפקד ומיישם את הבריחה הגדולה. פתרונות בין נבכי ציפורני הקג"ב, מסירותו לתו"ת ולבחורים, עד כדי מסירות נפש כפשוטו, וכל זה מתוך פתגם חריף, אמרה ובדיחה שמחה.

א. עובד ה'

מעדן את עצמו בעבודת המידות דרך התוועדויות ועבו' התפילה

ועד להיכן רגישות מגיע...

סיפור שמאפיין את כח האהבת ישראל של ר' מענדל, בו "פקחותו" עמדה לו להתעדן בתכלית הרגישות לזולתו. היה זה עת אשר חיתן סבי ש' את אחת מבנותיו. לעת חגיגת הווארט, כדרכו של עולם, קם אבי החתן ובשמחת ליבו הילל ושיבח את החתן והודה לה' על הטוב אשר נפל בחלקו: חתן שכזה שהוא ידען ובקי בגמרא, ואף בחסידות. גם במידות טובות מצטיין...

לאחר הסעודה ניגש אליו ר' מענדל (שהחשיבו ל'עשה לך רב' ומשפיעו פרטי) ונזף בו: "בערעלע, ואולי מסביב לשולחן ישוב אחד שלא זכה לחתן כזה, הגה בעצמך איך מרגיש בעת ההשתבחות שלך... אתה צריך להיות עירני לאחרים!"

כל תורת החסידות

היום יום של ערב יום המר בלוח שנה היהודי, תשעה באב:

"מפתגמי אאזמו"ר: וואס איז די פעולה פון חסידות און יראת שמים, אז עס פעלט דער עיקר - אהבת ישראל, און נאך גורם זיין חס-ושלום צער אל הזולת."

היום יום זה מבטא את אשר דרש מעצמו ומזולתו. פירושו בשנים ההם: לא לתת מעצמך, אלא לתת את עצמך!

ת'ודע מה חסר לשני?

בהתוועדויות תיאר ר' מענדל איך צריך להראות אהבת חסידים: בעת שהותו במאסרו בסיביר נכח בהשגח"פ במפגש שתי ידידים רוסים. כדרכם, אחרי שהרימו כמה כוסיות י"ש נפתח אחד לחברו והתבטא "אני באמת אוהב אותך!" לשמע הדברים, חברו ניער את כתיפו בביטול. בראותו את תגבות בן שיחו, חיזק את דבריו, "אני אוהב אותך מכל ליבי!" שוב התעלם חברו. לאחר נדנודים, החזיר חברו: "אנא, תגיד לי בבקשה מה חסר לי בחיי?" ענה הראשון: "וכי נביא הנני?" סיכם בן שיחו: "א"כ אינך אוהב אותי באמת. באם היית אוהב אמיתי היית יודע מה חסר לי!"

ר' מענדל בשמעו דברים אלו, תפס את ראשו (כך סיפר לסבי) אוי! איפה אנחנו ואיפה אהבת ישראל...

מי יחזק את ה"מרוחק"?

בזמן שהותו בבית זידי התוועד פעם בשמחת תורה. עמו היו בהתוועדות 3 תמימים מטשקנט שלמדו בקביעות בישיבה שבביתו של זידי. כלפי שלשת אלו הרגיש זידי תחושת אחריות ושליחות באשר באו ממשפחות שלא מאנ"ש והיותם בסביבת החסידים ובתו"ת קירבם לאור החסידות. באמצע ההתוועדות שמעו נקישות בדלת. כמובן ההתוועדות התקיימה חדר לפניו מחדר, ובכן זידי כהבעל הבית יצא לברר במה מדובר. בגשתו אל הדלת מצא אברך שהיה דמות מטשקנט וקהל החסידים נזהרו מלהכניסו לסוד הענינים. (לא שחשדו בו שילשין רח"ל, אלא כי לא היה כולו עם החסידים. ראוהו גם מתחבר לאחרים...) לטענתו, שמע שבבית זה מתוועדים וחפץ להצטרף. זידי ענה לו בהחמצה שההתוועדות נגמרה... לאחר שידברו מעט, עזב לדרכו.

כאשר חזר להתוועדות, שאל ר' מענדל מי היה שם? כאשר שמע מזידי את אשר אירע ואת נימוקו הגיב ר' מענדל בחומרה ... "שלשת התלמידים מטשקנט זיינען אליין ספרי תורה!" - גם אם יפסידו ההתוועדות, הרי הם חיים בקדושה וכו' משא"כ הנ"ל, מי יקרב אותנו? מי ידאג שתהיה לו "שמחת תורה" חי?

ב. מוסר נפשו

סמל ודוגמא למסירות נפש בפועל

עוזב את משפחתו

לאחר מלחמת עולם השני, אישר סטאלין ימ"ש לנתינים הפולנים שהיגרו לרוסיה במשך המלחמה לחזור לארצם. כדי שלא להבליט את העובדה שרוב המוחץ של הפליטים מתו (לרגל האזנחה ועקב תנאי כפור ותזונה קשים שלא הורגלו אליהם בארצם) העלים עין מתעשיית 'זיוף הדרכונים'. יהודים רבים ניצלו הזדמנות זו, השיגו דרכונים זרים, שגנו את פרטי זהותם, ויצאו את גבולות רוסיה כאזרחי פולין.

עקב כישוריו ופקחותו היה ר' מענדל לאחד מראשי מערכת בריחת החסידים את רוסיה בעשלונים דרך למברג (תש"ה-תש"ו). יחד עם ר' לייבל מאצ'קין, מומע שרה ועוד נרתמו למבצע הבריחה הגדולה. מלבד העלות הכבדה למלאכת הזיוף, נטלו על שכמם את האחריות של העברת מסרים, מסמכים וכספים. בכך, סיכנו את חייהם בפועל. וזאת להציל עשרות נפשות ומשפחות שלימות.

לקראת סוף המבצע (תש"ו) הייתה אשתו לאה וילדיה בסמיכות לגבול ומקום הבריחה - למברג. אחרי משך זמן, שאלה אותו וזגתו, מדוע אני נשארת ב"ל"? (למברג) "אתה אכן מציל אנשים, אך אני והילדים נשארים כאן ללא סיבה - ביכולתנו לחיות בסביבת חסידים בחופש דת..." ר' מענדל קיבל את דבריה ושילחה עם הילדים ליעד אנגליה.

למסירות נפש יש גבול?

כעבור זמן התבהר התמונה אשר הפרצה שניצלו לברוח עומדת להתבצר, ובאותו הזמן יעשה הממשלה דין בראשי העסקנים - בתוכם ר' מענדל... אז הלך ר' מענדל להתייצג עם ידידו מכבר הרב יונה כהן - פולטאווער (אגב, מתש"ג ואילך היה ר' יונה זה המנהל שפיקד על החדרים שבמחנתרת. עמו עבד ר' מענדל להקים עולה של תורה ברוסיה הסובייטית. זידי ראה אותו פעם אחת כשהגיע ל... בשנת...) אשר מחשבותיו עם עזיבת המערכה, ולבטח אחת הכרטיסים האחרונים עבורו ע"מ שלא יתפס ח"ו.

ר' יונה ענה: "דאס מיינט אז מסירות נפש האט אויך א גבול" ("זאת אומרת, שלמסירות נפש יש גם גבול" - היינו שהחייב הוא רק כאשר קל לאדם... ר' מענדל קיבל את תוכחת חברו זה הלכה למעשה - הוא נשאר על עמדתו.

ר' יונה דימה תמים לשעון קיר. השעון הוא חייל שעושה את עבודתו נאמנה. "טיק טאק, טיק טאק..." בהגיע יום בו הבית עולה בלהבות, רצים כולם להשיגולם ולהציל חפצים. בתוך ההמולה, נשאר רגוע רק אחד שממשיך בעבודתו נאמנה: "השעון". הוא מתקתק כדרכו "טיק טאק, טיק טאק..." ממשיך בעבודתו וומתאלם מזעקות השבר ומזרמי המים. גם כשהקיר עליו הוא תלוי עולה באש, מתעלם. רק כאשר עצמו עולה בלהבות ואינו יכול לתקתק, או אז מסיים הוא את עבודתו... כך החסיד, כל עוד הנר דולק, עליו להמשיך.

לא היה זה קלישאה, או פתגם שנאמר בין הערינג ללחיים. ר' מענדל נשאר ברוסיה כמעט 20 שנה אחרי משפחתו, ואף נשלח לסיביר לעבודת פרך למשך כ-10 שנים (!). ב"ה בתשכ"ד יצא והתאחד עם משפחתו. מובן שהכאב בהיותו מנותק ומבודד ממשפתו היקרה היה עבורו כאב בל יתואר.

נחת מרחוק

הפוגה מהצער היה לו, עת קיבל מכתב ממשפחתו. אותו זמן היה ממש ניכר עליו קורת רוח. פעם כאשר קיבל מכתב שכזה מבני משפחתו, בו אף התבשר בשורות טובות על ילדיו (הספקי לימוד ויר"ש וכו') החזיק בידיו את המכתב, פנה לזידי ש' והחל לנגן לזידי את השיר העממי "פאפירענע קינדער". השיר מהווה קינה בו מבכות אמותיהם של חיילי צבא רוסיה את ילדיהם (שנלקחו לצבא) שנשאר להם רק "ילדי נייר" - "כך נשארתי אני עם נחת שלי על דפי...". זה היה מחזה נפלא. מעניו זלגו שתי נחלי דמעה, אך פיו ועיניו נמתחו לחיוך רחב. בחייו לא ראה דבר כזה.

לאחרי שזידי ש' למד את השיר ממנו, הוא הקליטו בתקליטור שהוציא לאור בדרישת הרבי ממנו. לימים, התבטא ר' מענדל לסבי ש' על השנים בהם ישב על מסי"נ עבור הזולת. "אלו היו השנים הטובות ביותר בחיי" (עיין שיחת הריי"ץ על 7 מדורי גהינום, שלא היה מותר על רגע אחד)

ג. תומך תמימים

מפעל חייו: צדקה. השגת כספים לתומכי תמימים ולחדרים שבמחותרת

שותפות בצדקה

חסידיים רבים בסמרקנד שבאותם ימים התפרנסו מחייטות. התחום אפשר את "שמירת השבת" ללא עיניים בוחנים. כמה מאנ"ש פתחו "מפעל חייטות" בביתם, והפועלים השלימו את המכסה של שבת בזמן אחר. להשיג חוטים היה נורא קשה כי את כל המפעלים הגדולים גייסו הממשלה לתעשייה צבאית. ר' מענדל בהיותו סוחר התפרנס יחד עם ב' שותפיו ממכירת חוטים לאריגה. כל כמה חודשים היו משיגים מהשוק השחור בטשקנט ומעירות נוספות משאית מלאה בחוטים מכל הצבעים. כאשר חזרו לסמרקנד מכרוהו לאנשים פרטיים (היה אסור).

מנהגו של ר' מענדל: את כל כספו שהרוויח "השקיע" מיידית בהאכלת ילדים שלמדו במחותרת. כעבור כמה חודשים, הגיע הזמן לקניית כמות נוספת של חוטים. שותפיו ביקשוהו להשתתף עמם לקנות יבול חדש. ר' מענדל ביקש שילוו לו את כסף של חלקו בשותפות והוא ישלם חזרה כשירווח לו. כרום ערכו, כיבדוהו וניאוותו לבקשתו. אך כאשר המקרה חזר על עצמו עוד כמה פעמים (שלא היה לו כסף להשקיע בהתאם לחלקו בשותפות, וביקש מהם לתת את חלקו) טענו לעומתו שזהו ביזנס, לא צדקה! לא כך נראית שותפות...

ענה הוא: באם אתם רוצים תפרקו את השותפות. אינני יכול לשמור כסף כשילדים שלומדים בחדרים שבמחותרת רעבים ללחם. הציעו לו רעיון. הרי אתה רוצה שבעתיד תוכל להמשיך לתחזק את החדרים, אז צריך להתחזק ולהשאיר חלק אצלך. מיד כשנרוויח, תמיר את הרווחים שלך ל"מטבעות הצאר" (מזהב אמיתי). כך יוקשה עליך לבזבזם. תחביאם בשביל הקרן כך שתוכל להמשיך להצטרף אלינו בשותפות. וכך אכן עשה.

אינו יכול לישון

ברבות הימים, הגיע תקופת הקנייה, הם ביקשוהו לשלם את חלקו. ר' מענדל אמר "אין לי כסף" שאלוהו וכי מה קרה לכל העסק שלנו? ענה: מאחר ו"כסף אין לו שמירה אלא בקרקע" קברתי את "מטבעות הצאר" בקרקע מתחת למיטתי. על משכבי בלילות חשבתי לעצמי: "איך ליג איבער גאלדענע רענדלאך, און קינדער הונגערן?!" (אני שוכח ע"ג מטבעות זהב בזמן שילדים רעבים ללחם...) בקוצר רוח חכיתי עד הבוקר ומיד המרתי את זה שוב לכסף ופזרתי לתו"ת... כזה היה ר' מענדל. הוא תבע: "דו עס קילקעס און דער צווייטער זאל עסן שוקולד" תאכל קילקעס (דגים זעירים זולים) והשני יאכל מעדנים.

לעצמך אתה לוקח יותר?

פעם רצה ר' מענדל להמחיש למתוועדים את המציאות העגומה שלעצמנו אנו דואגים יותר... הוא פונה ליונגערמאן כמה בגדים יש לאשתך? למה אתה לא משתמש עם הכסף להאכיל את התלמידים ואת המלמדים? לא אחת פנה לאברך: כמה עלו מכנסיים אלו שאתה לובש? 40 רובל? הרי 52 רובל היה מספיק לכסות את האחוריים שלך..

ד. ההתוועדות

סגנונו בהתוועדות

עקירת הנחות העולם

כדי להבין את כוחו של ר' מענדל בהתוועדות צריך לחזור למשפיע שלו ר' זלמן משה היצחקי זצ"ל. כל ענינו של ר' זלמן משה היה לעקור ולשרש מבין התמימים את הנחות העולם. הוא עשה זאת בבחינת "רב תבואות בכח שור" במילים כבדים בוטים היה משפיל את העור הגס, עד כי המשתתפים הפכו ל"מואס ברע". לא היו אצלו לשון חלקלקות, כאשר שמע התבטאות שנטה (ולו במעט) או נמשך לדרך העולם, חיצונית, ישות וכ"ש בתחושת אהבה לעניי העולם היה ממשיך מתנפל בצרור השפלות. עלי ברכיים אלו גדל ר' מענדל.

ידוע לכולנו, אשר למרות כובד לשונו, הגיב אדמו"ר הרי"ף למעוררים ומתלוננים מ"נחלת בנימין" בתל אביב שלא ישנה ממנהגו, ושלא יפריעוהו מסדר עבודתו. מה גם שבמכתב כ"ק אד"ש מה"מ לאבלים לאחר פטירתו, הוסיף הרבי בכתב יד קדשו אחרי שמו את התואר "זצ"ל" - נדיר ביותר לכתוב כל על חסיד.

את ר' מענדל חינוך ביד קשה. וכעדותו של ר' מענדל עצמו: "ער האט געוואוסט ווי צו געבן א פראסק, און איך האב געוואוסט ווי צו דאס נעמען" (-הוא ידע לתת סטירה, ואני ידעתי איך לקבל) על קרבתם ועל דרך השפעתו יעיד תגובתו של ר' מענדל כאשר בקשוהו לעלות ולהצטרף לזקני החסידים היושבים לפני הרבי ב"התרת נדרים". ר' מענדל נמנע ונימקו בב' סיבות: א' וכי מי הוא להתיר את נדרי הרבי? "מה אני מבין ברבי ובנדרי הרבי?" ב' באם אני אעלה, יבוא אלי ר' זלמן משה ויחנוק אותי בחלום! כאשר הגיע לארץ, עלה לקברו של ר' זלמן משה ובכה שם בכיות נוראיות ממש כתינוק אבוד.

חינוך זה העביר בהתוועדויותיו. אם כי רחוקה דרך התבטאותו של ר' זלמן משה, מזו של ר' מענדל. כמות כללים של דורנו, כאשר מיישהו התבטא ב"חיצוניות" או בהשקפה שאינו הולם חסיד, היה ר' מענדל מספר בדיחה, או סיפור ששלף את כל השטיח מתחת לדבריו של המספר. באופן קליל ומשמח שלל כל פניה חיצונית וסטיה מדרך האמת

"א גוטע פארבריינגען"

אירוע מסויים שאירע במשך מאסרו היה ר' מענדל חוזר ומשנן. הוא הגדירו כ"התוועדות טובה" כמוה לא זכה זמן רב! היה זה בתקופת החקירות, (עליהם העיד ר' מענדל אשר משך שבועות אלו לא הספיק לחשוב על עצמו כלל כי היה צריך להחזיק ראש להתאים את כל גרסאות הסיפורים והדמויות שסיפר. את כל מעשיו הן באסיפת כספים ובעיקר בזיוף הדרכונים, תלה בחסידים כאלו שעזבו את ברית המועצות מכבר או שנפטרו...)

והנה באחד החקירות החל החוקר לאבד א"ע, פנה אליו ואיים: אתה חושב שאתה פוטערפאס הגדול שכל החסידים מדברים עליו ומקשיבים לו... אנחנו נלמד אותך מי זה פוטערפאס! אתה תמות כאן כמו כלב, ביריה אתה תמות. אפילו לא יקברו אותך! ר' מענדל היה נזכר ומתמוגג מהביטול שניתח עליו.

בזכות התוועדות

התוועדות, העמוד עליו נשען כל החיים החסידיים ודרכו שרדו את כל המצבים. בו בכו, בו שמחו, בו התרגשו בו החליטו, בו פעלו, בו ניגנו, ובו שתקו. ויהיה היום ול"ע אחד ילדיו נטה למות (ל"ע איבד שניים או שלשה ילדים לפני יציאתו את רוסיה) שמעוהו מתבטא לפני קונו בתפילה: "אינני מבקש בזכות לימוד התורה, כי הרי יכולתי ללמוד הרבה יותר טוב. אינני מבקש בזכות עבודת התפילה שלי, והרי תפילתי יכלה להיות הרבה יותר יפה. אך עשה למען ההתוועדיות. מעולם לא עזבתי התוועדות באמצע!"

קדושת ה"התוועדות"

ר' מענדל התחטא לפני אביו שבשמים: אם פעם קרה רח"ל שלא שמתי לב ועבר זמן מנחה, ולמעלה ירצו להכותני, יקיפו וישמרוני המלאכים ויאמרו "אל תגעו בו, הוא היה באמצע להתוועד"

ה. מחנך

מהנקודות בהם חניך חסידים בהתוועדויותיו

שמחה

גם באותם שנים אפופי פחד, דאג ר' מענדל לאווירה עליזה שתשרה בין החסידים. נאמן לדרך החסידות עוד ממסרת הבעש"ט אשר שמחה מגביה את האדם מעבר ליכולותיו, ופועלת בו אף יותר ממצוות התורה, היה כל סגנונו רוממות הרוח והתרחקות מעצבות.

מרוב התרחקות, הנה לעין שטחית נראה היה כי מתרחק מכל ענין הרצינות בכלל. התוועדיותיו כללו חוויות שעבר במחנות בסיביר ונמשלים בחיי היום יום. אך תיאור מסכת התלאות היה תמיד שזור בבדיחות וקלילות וטהרה מכל נדנדוד עצב.

פעם בהתוועדות, לא הצליח כבר להתאפק ר' משה ניסעלעוויטש (ולמרות היותו קטן ממנו בהרבה, התחשב בו ר' מענדל לפי שעה... וכדלהלן) וברוגזו סנט "אינך רואה כמה כל הצעירים שותים את דבריך? באים היית תובע עבודה, הרי היו מקשיבים לך! אז למה אתה מספר בדיחות כל הזמן?!" ר' מענדל קיבל והרכין, ואח"כ פנה אליו וביקש: "אבל אפשר עוד בדיחה אחת אחרונה?". כדרכו, מה שסיפר אח"כ הבהיר ושלל את דרך העצבות ואת המעורר..

כאשר חזר ממאסרו ראה את החסידים שותים את דבריו של הרה"ח ר' בערקע חן בהתוועדות (המכונה אז "ר' חיים" עקב הרידפה והחיפושים אחריו) צחק ואמר "דו האסט זיי דאך געמאכט אזוי "רעליגיאז"!" יצוין שר' מענדל היה מהדר במצוות נפלא! על הנהגותיו העיד אף "בנימין דער פישער" שאצלו שכר מקום מגוריו בימיו האחרונים בסאמארקנד לאחרי שנתבקש לצאת מרוסיה (כאשר לעג על כך ששמו הוחלף פתאום מ.... פוטרפאס הפך לאדון ?? פוטרפאס) בנימין זה היה מיודד על הממשלה, ובכך לא היו בודקים אחרי הנכנסים והיוצאים אצלו כל כך.. הנה, לאחרי שהייתו בבית בנימין הנ"ל התבטא בנימין: ר' מענדל גרוע יותר - בפרומע שטיק- מחיים! (שמו הסמוי של ר' בערקע חן ששהה אצלו לפני כן)

לימוד החסידות

משך זמן שהותו של ר' מענדל בביתו של זיידו היה להזדמנות מיוחדת בו ראה את דרכו בקודש מקרוב. הוא ראה את הנהגותיו המיוחדות כלפי עצמו, וראה את אלו שכלפי הזולת.. בשעה 3 לפנות בוקר היה דופק על חלון חדרו והעירו ללמוד עמו חסידות. "א יונגערמאן דארף ניט שלאפן נאך דריי אזיגער" ס'איז גענוג. (- אברך לא צריך לישון מעבר לשעה שלש, זה מספיק) לאחר שלמדו בצוותא כמה שורות, פנה לסבי שי' "נו בערל, וואס טוט זיך עפעס?" הוא רצה לשמוע מה קורה עם ישיבת המחותרת שבביתו.

הוא היה מזכיר את כוחו של לימוד החסידות עם תקרית שחווה על בשרו: פעם באו אליו בבית הסוהר (?) שתי פרופסורים מיט רויטע פולע בעקעלאך (עם לחיים אדומים ומלאים) ואמרו לו שהם עורכים מחקר על החסידות ורצו לשמוע ממנו.. הוא כמובן התכחש לשייכותו לחסידים. אלו לא היו פרופסורים.. הבטן העגול והלחיים המלאים והאדומים העידה על שייכותם ל"דריי אותיות" (- קג"ב) ועל כך שהם חיים יפה מאוד.

"אפשר ללמוד על כוחו מאיך שהקליפות מתייחסים אליו" היה אומר שוב ושוב. במשך הדיבור עמו התבטאו אנחנו מוכרחים להבין את סוד החסידות! טמון בו כח "אטומי"! ר' מענדל היה נזכר ואומר שגם הקליפות הבינו כבר את כוחו של חסידות. ומתי אנחנו?

פארשימלטע חסיד

פעמים כאשר בא זיידה להתייעץ עם ר' מענדל בעניניו הפרטיים, חרה לו מאוד מדוע אינו מתייעץ עם אביו ר' אברהם ע"ה. היתכן שאינך מכיר בגדלותו? תמים שלמד בליבאוויטש... הוא היה מוסיף, "אני יודע שכן תמיד מתייחס לאביו באופן של טאטע-שמאטע... אך דע לך, כי אביך איננו "פארשימלטע חסיד" (חסיד רקוב-מעופש)

מהו חסיד שאינו פארשימלטע? פעם ראה את ר' אברהם זלצמן בהנהגה מסויימת שנה ממנהגו שנהג שנים מאז היותו בתות"ל... בהתפעלותו - היאך תמים "פנימי" (כפי שכונה ע"י הרבי הרי"ץ) משנה ממנהג שחרט על לוח לבו - שאל את זיידע אברהם: מה למנהג זה אליך? ר' אברהם החזיר לו בשאלה: הרי "איטשע נוהג כך" (אחד התמימים שלמדו בביתו)... ר' מענדל הפנים: חסיד שראה את הרבי הרש"ב, וחי עם מה שלמד וראה, משנה ממנהגו לטובת מנהג שהגיע אך לפני ימים ספורים בשמועה שבין התמימים שכך נוהגים מבית חיינו... "לכך אני קורא בו "חסיד חי - ניט קיין פארשימלטע חסיד"

לקחת אחריות

סיפור ההתוועדות עם ר' מוטל קוולינר לפני עזיבתו את רוסיא.

שקאלע

אחד הנושאים בו כיוון ר' מענדל ויישר את הדעות של אנ"ש באותו הזמן היה בנושא ה"שקאלע". היו בודדים שלא שלחו את בניהם ללמוד בבתי ספר הקומוניסטיים, אך סיכנו בכך את חייהם ועוד והוא עיקר, אף את חינוך ילדיהם. באם מצאו ילד שהוריו "מנעו ממנו חינוך הוגן" היו מאיימים בשלילת זכות ההורות ומסרום לבית יתומים לחינוך מחדש. אז רח"ל היל אבוד מהכל..

הדאגה שניכר בראש מעינים של החסידים בנוגע לשקאלע היה הזלזול במצוות, ציצית, כשרות ועוד יותר חילול שבת וכו'. אמנם ההשקפות היו בעייתיות אך עיקר הדיבור בין החסידים נסב מסיבי לפרצה בחילול שבת ושאר המצבים הבעייתיים בהלכה. את ר' מענדל העסיק ענין אחר לגמרי... ה"שקאלע" הוא הבעיה...אתמהה?! מה למציאותו של ילד יהודי ימצא בשקאלע..

דחייה ל"הנחות העולם"

פעם, כאשר ניגש אליו אברך ואמר שאמנם בנו ילמד בשקאלע, אך בא לבשר טוב שב"ה הצליח לסדר שלא יאלץ ללכת לשם בשבת קודש. ר' מענדל ענה לו: ניחא באם היית אומר לי שבנך הולך לשקאלע רק בשבת היה זה לבשורה טובה והייתי רגוע. הרי כל דבר שבו יגע

בש"ק ירגיש שלא במקום. אינו יכול לגעת בעט וכל הזמן ירגיש אי נוחות. אך כעת כל השבוע ירגיש שם כאחד מן השורה רח"ל.

חוש בצדקה

ר' מענדל התפעל בקול על ר' חוש החסד של ר' בענצ'ע פיל: "לכל אחד יש קאך וגעשמאק בצדקה לענין מסויים: זה ליתומים, זה לקימפטורין, זה למקווה וזה דווקא לשיבה" אך בענצ'ע, הוא יש לו געשמאק וחיות בכל סוג צדקה!! (פעם בשנות המלחמה בו הרעב כירסם ללא הרף, הגיע דודינו ר' בענצ'ע זה עם ארגו מלא מנדריונות... ופיזר בשפיכה את כל תכולת הארגו על השולחן שהתמימים יאכלו - מובן, שהיה צריך לחסוך פרוטה לפרוטה על מנת לקנותו).

התקשרות

כל אותם שנים למד זידי ש' מר' מענדל את ערכו וענינו של "רבי", והיאך מתקשרים אליו. בחבלי עבותות אהבה תיאר ר' מענדל את ה"ביטול" הנדרש מחסיד. בלהט המחיש את ההתמסרות שצריך לרבי ולעניניו... זידי שאף לראות איך יראה ר' מענדל בעמדו מול הדרת קודשו. הזדמנות זו הגיע בתשל"א. זידי יצא את רוסיא לארה"ק, ולקראת חודש תשרי הצטרף לצ'ארטער ונסע לרבי. בדרך נעצר באנגליה, ר' מענדל הצטרף. (הוא סיים אז שבעה עבור בתו מרישא והצטרף לקבוצה זו. אגב, זידי ש' התחמק מר' מענדל לא רצה לפגשו בצערו ולא ידע איך להגיב.. כאשר ר' מענדל שם לב אליו רץ מיד לקראתו וחיבקו באומרו "בערעלע!" כ"כ הרבה זמן לא התראינו.. זידי כל כך התרשם איך שהצליח לשים את צערו לרגע, ובאמת לאהוב ולחבק את זידי עם כל הלב. באותו ר"ה ר' מענדל דחף את זידי להיות החזן בר"ה "הרבי אוהב בעל תפילה טוב" ואכ"מ).

כאשר הגיעו ליעד - לרבי, ראה זידי את ר' מענדל בהתוועדות של הרבי. באותה ההתוועדות פנה הרבי וקרא לר' מענדל להגיד לחיים. זידי מתאר את ר' מענדל שכאשר נקרא לבוא אל המלך, התכופף קדימה עד שכל גופו נטה באלכסון כנופל, ורץ במהירות. כל כך התרגש זידי, שפרץ בבכי וזרם דמעות. (בזמן שבכה, דמעותיו טשטשו את ראייתו פתאום התחיל להרגיש דחיפות מסביבו... הרבי קורא לך!.. הרבי רצה לתת אף לזידי בקבוק לחיים לחלק ליוצאי רוסיא. ואכ"מ).

לזכות

החתן הרה"ת **מרדכי שלמה**

והכלה **פריידא מנוחה**

שיחיו **סירוטה**

•

יה"ר שיבנו בית בישראל

בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה

זוהי תורת החסידות

לנחת רוח כ"ק אדמו"ר

•

נדפס ע"י ולזכות הוריהם

הרה"ת **אהרן אברהם** וזוגתו מרת **רבקה שיחיו סירוטה**

והרה"ת **שמואל הכהן** וזוגתו מרת **שרה שיחיו ווייספיש**

ולזכות זקניהם

הרה"ת **חיים דובער** וזוגתו מרת **לאה שיחיו זלצמן**

הרה"ת **אהרן מרדכי הכהן** וזוגתו מרת **אסתר בלימא שיחיו ווייספיש**

הרה"ת **יעקב קאפיל** וזוגתו מרת **לאה נעמי שיחיו גאלדבערג**

•

לעילוי נשמת

הרה"ת **ראובן** וזוגתו מרת **אסתר רחל סירוטה ע"ה**

הרבנית **חי' אסתר זלצמן ע"ה**